PIV 1399

Biblioteca Bucureștilor

10 Octombrie 2012

BIBLIOTECA METROPOLITANĂ BUCUREŞTI • ASOCIAȚIA BIBLIOTECARILOR ŞI DOCUMENTARIŞTILOR DIN ROMÂNIA • DIRECTOR: FLORIN ROTARU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

J 35497

VASILE NETEA

1912 – 1989

100 de ani de la naştere

"Am visat în copilărie şi în tinerețe pe malurile Mureşului, i-am însăilat aleanurile şi murmurul în strofele mele de debut, am plâns de dorul lui în nopțile de urgie ale anumitor ani, i-am adunat cântecele în diferite culegeri de folclor, am cercetat atâtea dintre biografiile şi creațiile oamenilor săi aleşi, i-am cunoscut toate satele şi oraşele, într-un cuvânt, am fost şi am rămas, de-a lungul vremii, mureşan din tălpi şi până în creştet. Ajuns la amurgul anilor, al căror număr s-au ridicat pe neaşteptate la 76, vin acum şi-i aduc o duioasă închinare, să-i evoc istoria şi oamenii pe care i-am cunoscut şi i-am iubit: **Curgi, Mureşe, curgi lin, aşa cum curgi de milioane de ani, viața ta, viața valurilor tale e fără sfârşit. Fiii tăi, cei de azi, ca şi cei de ieri, ca şi cei de mâine, te vor adora de-a pururi."**

"Mureşul superior - vatră de cultură românească" (1988)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

SUMAR / CONTENTS

RĂSFOIRI / *EXCERPTS*

Lucian BLAGA – Omul rigvedic / *Rig-Veda man* / 2

BUCUREŞTII DE ALTĂDATĂ / *THE BYGONE BUCHAREST*

Pagini din „epopeea" Dâmboviței / *Pages from the Dâmbovița "epos"* / 3

Virgiliu Z. TEODORESCU – Cărți poștale comentate, din colecțiile BMB (XV) /*Remarks on some postcards, from the Metropolitan Library of Bucharest (XV)* / 3

Ioan BADEA – Rememorări / *Remembering* / 4

Marius OPREA – Plimbare pe Ulița Tipografiei (II): Legătorii de carte / *A walk along the Printing House Lane (II): the bookbinders* / 5

Rosa G. WALDEK – O seară pe Calea Victoriei / *Night on Victoria Avenue* / 6

AUTOGRAFE CONTEMPORANE / *CONTEMPORANEOUS AUTOGRAPHS*

Michaela GHIȚESCU – Despre uitare și iertare / *About forgetting and forgiveness* / 7

Petre SOLONARU – Trăirea în Poesie – Zamolxeion și alte poeme / *Living in Poesies – Zamolxeion and other poems* / 10

PATRIMONIU / *PATRIMONY*

Ediții de colecție din patrimoniul Bibliotecii Metropolitane / *Collection editions from the patrimony of the Metropolitan Library* / 11

MERIDIAN BIBLIOTECONOMIC / *LIBRARIANSHIP MERIDIAN*

Alexe RĂU – Începuturile primi Biblioteci românești din Chișinău / *The beginnings of the first Romanian Library in Kishinev* / 12

Acad. Mihai CIMPOI – O Bibliotecă a cititorilor / *A Library of the readers* / 13

Vlad POHILĂ – Biblioteca de care avem nevoie / *The library we need* / 13

Nicolae MAREȘ – Mai aproape unii de alții / *Closer to each other* / 14

Corneliu Bogdan STĂNESCU – Conferință Națională pe teme de Biblioteconomie / *National Conference on the Library science* / 16

Mădălina PILOFF – Fenomenul eBook schimbă piața cărții din România / *The eBook phenomenon changes the book market in Romania* / 17

Marian NENCESCU – Românii din sud estul Transilvaniei. Sesiune științifică, ediția a XVII-a / *The Romanians from South East Transylvania. Scientific session, the 18th edition* / 18

Centenar Emil TURDEANU – Foto-expoziție documentară / *A century since Emil Turdeanu – Documentary photo-exhibition* / 19

Ion SPÂNU – Integrala manuscriselor Cantemir / *Cantemir manuscripts* / 20

DACOROMANICA. Biblioteca Digitală a României. Noutăți, octombrie 2012 / *DACOROMANICA. The Digital Library of Romania. News, October 2012* / 21

ORIZONTURI / *HORIZONS*

Nicoleta NĂSTASE – O zi din viața vechii Rome / *One day from the Old Rome's life* / 22

Paul GRIGORIU – Incursiuni în pedagogia socială: J.J. Rousseau. Sincronizări spirituale / *Into social pedagogy: J.J. Rousseau. Spiritual synchronization* / 25

Viorel ROMAN – Nostalgia și speranțele românilor / *Romanians' nostalgia and hopes* / 26

Nicolae MAREȘ – Banca Națională a României, gazdă ospitalieră și salvatoare a aurului polonez / *The National Bank of Romania, hospitable host and savior of the Polish gold* / 27

Festivalul Namaste India, ediția a-IV-a / *Namaste India Festival, at the Village Museum in Bucharest* / 30

Basil ASSAN – Călători și exploratori români (III): Insula Spitzbergen și Insula Urșilor / *Romanian travelers and explorers: Spitzbergen Island and the Bears' Island* / 31

Constantin BARBU – Lada cu manuscrise și cărțile lui Eminescu (IV) / *The manuscript chest and Eminescu's books (IV)* / 33

AM PRIMIT, VĂ SEMNALĂM / *WE RECEIVED, WE INFORM YOU*

Scriitorii și Puterea – viața literară postbelică în lumina documentelor de arhivă / *Writers and the Power- post-World War II literary life in the archive documents* / 34

Ion HULTOANĂ – O cronică în imagini / *Ion Hultoană - chronicle in images* / 35

CATALOG / *CATALOGUE*

Cărți noi primite la redacție / *Latest books received by our editor* / 36

OBICEIURI ZILNICE, SĂRBĂTORI PERENE / *DAILY CUSTOMS, EVERLASTING FESTIVALS*

Angela PAVELIU-OLARU – Lada de zestre / *The dowry chest* / 38

CALENDAR CULTURAL / *CULTURAL CALENDAR* – Octombrie 2012 / *October 2012* / 39

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

RĂSFOIRI

Omul rigvedic

Lucian BLAGA
filosof

Lucian Blaga was a prominent philosopher in Eastern Europe during the period between the two world wars. Trained in both Eastern Orthodox theology and classical philosophy, he developed a "speculative" philosophy that includes books on epistemology, metaphysics, aesthetics, philosophy of culture, philosophical anthropology, philosophy of history, philosophy of science, and philosophy of religion. A chair in philosophy of culture was created for him at the University of Cluj, a leading Romanian university of the period, now Babes-Bolyai University.

Unfortunately, the height of Blaga's career coincided with WWII, after which Romania was occupied by Soviet troops that installed a socialist government. The new government removed Blaga and many other professors from their university posts. Although Blaga was forbidden to teach and publish, he continued to study and write. Eventually thirty-four of his books of philosophy were published. At the heart of his philosophical publications are four trilogies that constitute a systematic philosophy, a feat that has rarely been attempted since Hegel. He also published books of poetry and theater, plus one novel.

Encyclopedia of Philosophy

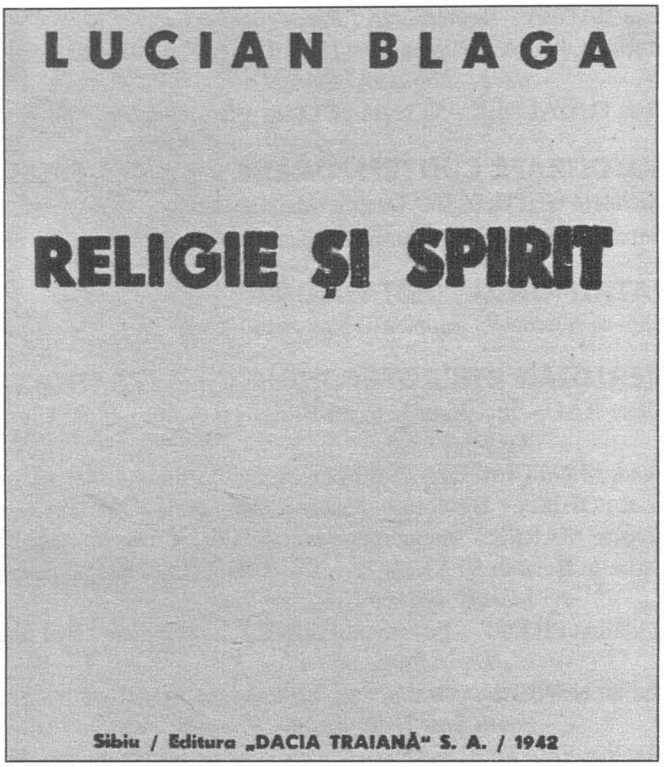

Una dintre cele mai vechi forme de religiozitatate, ce ne sunt cunoscute, este aceea a omului rigvedic. **Rigveda** este, după cum se ştie, o colecţie de imnuri sau de cântece cu un cuprins mitologic-religios, cel mai vechiu document cu privire la vieaţa spirituală a Inzilor. Vârsta cântecelor e de cel puţin trei mii de ani. Aceste texte imnice erau socotite drept sacre, iar cuvintele trebuiau să fie rostite de preoţi ca să dobândească toată puterea magică necesară pentru a îndupleca voinţa Zeilor. Puterea magică a cuvântului sacru, rostit de preot, joacă un deosebit rol în Vede, unde este cunoscută sub denumirea de "Brahman". Curios e, şi vrednic de reţinut, că Inzii vedici credeau într-o putere magică ereditară, sau într-o facultate brahmanică ce s-ar moşteni din tată în fiu, ca o aptitudine misterioasă de filiaţie proprie numai anumitor familii.

Vom vedea că ideea de "Brahman", sau de putere magică atribuită rugăciunei, alcătueşte începutul unei ideaţii speculative de mare interes. Să amintim că în epoca rigvedică, ca şi mai târziu, Inzii credeau într-o mulţime de divinităţi. De pantheonul rigvedic ţineau divinităţi ca Agni, zeul focului, sau Indra, zeul care a desrobit vacile de sub stăpânirea unor demoni pentru a le dărui Inzilor, şi mulţi alţi zei pentru cari s-ar găsi destul de lesne paralele izbitoare şi în atâtea alte mitologii. Nu ne vom opri asupra lor. Atenţia ne este reţinută deocamdată nu atât de zeităţile principale, cât de o zeitate secundară, dar foarte ciudată şi deosebit de simptomatică pentru religiozitatea indică. Zeitatea poartă numele de "Brahmanaspati". Indra, regele zeilor, are pe lângă el un ajutor preoţesc de rang divin, o zeitate-preot, care este tocmai Brahmanaspati. Acest Brahmanaspati este în lumea zeilor, şi deci în toată lumea, supremul administrator al puterii magice, adică un prototip divin al preotului. Poate că nu greşim prea mult afirmând că Brahmanaspati reprezintă puterea magică, personificată şi divinizată ca atare.

Figura lui Brahmanaspati este singulară. Nu ştim, în orice caz, să existe în pantheonul vreunei alte seminţii umane o divinitate separată, personificând puterea magică ce se atribuie preotului. Întâlnim, desigur, la toate neamurile şi seminţiile pământului ideea "magicului", dar magicul este totdeauna conceput ca o putere impersonală, ocultă, fiind atribuită celor mai felurite fiinţe, divine, demonice sau chiar muritorilor de rând, de exemplu vrăjitorilor, câteodată chiar lucrurilor neînsufleţite sau anumitor locuri din peisaj şi anumitor momente particulare din curgerea timpului calendaristic. Pentru omul rigvedic stăpânul puterii magice este în primul rând preotul. Plin de semnificaţie, cât priveşte proeminenţa ierarhică, pe care preotul o cucerise în vieaţa rigvedică, este faptul că puterea magică, brahmanică, a fost în chip special divinizată în persoana Zeului Brahmanaspati, şi introdusă ca atare în pantheon...

Fragment din volumul: *Religie şi spirit*, ediţie anastatică, Editura Semne, 2006, p.13

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

BUCUREŞTII DE ALTĂDATĂ

Pagini din „epopeea" Dâmboviţei

Râu vijelios de munte, izvorând din încleştarea de granit şi calcare a munţilor Făgăraş, Dâmboviţa unită cu Dâmbovicioara străbate ca un fir albastru câmpia lină pre-dunăreană, purtând cu ea răcoarea codrilor de stejar, dar şi tihna nesfârşitelor dealuri şi livezi ce acopereau odinioară locurile pe unde se întind azi Bucureştii.

Atât de curată era apa Dâmboviţei, încât în urmă cu două secole, în 1808, călătorii armeni Hugas Ingigian si Minas Byiskiant au răspândit următoarele versuri: *Dâmboviţă, apă dulce / Cin-te bea nu se mai duce...* Din păcate, cincizeci de ani mai târziu, inginerul şi omul de litere Ion Ghica consemna în revista „Convorbiri economice" (1850): „Apa curentă a Dâmboviţei s-a transformat într-o spurcăciune. Apa curată ce intră pe la Ştefan Furtună ajunge la Vitan plină de tot noroiul cuhnelor şi grajdurilor..." La acest dezastru au contribuit din plin tăbăcăriile şi morile instalate de-a lungul malurilor, astfel încât pentru a preveni un dezastru domnitorul Alexandru Ioan Cuza obţine de la Camera deputaţilor aprobarea pentru desfiinţarea morilor. Totuşi, starea mocirloasă se menţine, astfel încât primarul Barbu Ştefănescu Delavrancea (1880-1885) începe lucrările de asanare a râului, în special în zona Abatorului, despotmolind Dâmbovița, dar ferecând-o într-o albie adâncă menită mai degrabă să ascundă murdăriile decât să le elimine.

Vreme de decenii, de la Grozăveşti la Vitan, bucureşteanul avea în faţă doar un peisaj vegetal, ce ascundea faţa murdară a râului fără a reuşi să estompeze mirosurile pestilenţiale ce se degajau la tot pasul. Nici măcar amplasamentul *plăcii de beton* din dreptul Halei Unirii, lucrare iniţiată în anii '30 sub Carol al II-lea, nu a reuşit să schimbe înfăţişarea precară a râului.

Adevărata schimbare, cea pe care o cunoaştem noi astăzi, datează din anii 1985-1989, când au fost demarate cele mai ample lucrări de modernizare şi asanare a Dâmboviţei din întreaga sa istorie urbană.

Planul, conceput integral de specialiştii români (director de şantier, Ioan Badea; Proiect original, I.C.H.R.), prevedea construirea unui canal subteran, suficient de încăpător încât să colecteze toate apele reziduale ale capitalei, peste care s-a suprapus o albie curată, având simultan rol de lac de acumulare dar şi de preluare a debitelor suplimentare. Pentru echilibrarea sistemului urma să se construiască la Roşu un lac de acumulare, iar la ieşirea din Bucureşti, la Glina, o staţie de epurare.

De la început, dificultăţile au părut insurmontabile – şantierul urma să traverseze Bucureştiul şi aşa sufocat de şantierul metroului; canalul colector de ape uzate nu putea fi scos din funcţiune şi, în plus, la Roşu locuiau în barăci improvizate câteva mii de familii.

Iată câteva secvenţe din *Epopeea Dâmboviţei*, aşa cum au fost ele relatate de inginerii Ioan Badea şi Petre Marinescu în volumul *Rememorări...* (Ed. Viitorul Românesc, 1998). Astăzi, când peisajul urban înglobează cursul Dâmboviţei, aproape că nu mai avem perspectiva acestui trecut, destul de apropiat. Paginile acestea sunt deopotrivă un îndemn la lectură, dar şi la reflexie: depinde de noi, de generaţia actuală, cât de curat şi de elegant este cursul Dâmboviţei noastre străvechi. ***(Redacţia B.B.)***

Cărţi poştale comentate, din colecţiile BMB (XV) – Prof. Virgiliu Z. Teodorescu

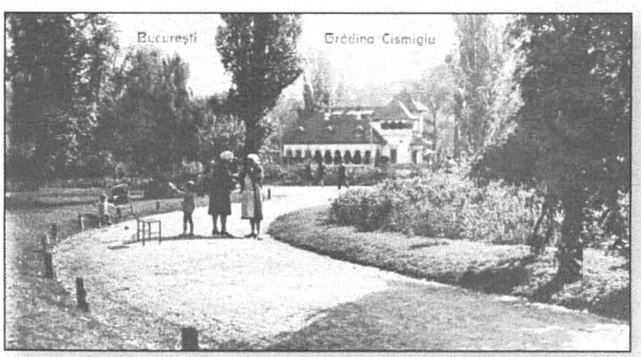

Inventar 4/65 Carte poştală ilustrată sepia, având imprimat textul: Bucureşti – Grădina Cişmigiu Pe verso textele: CARTA POSTALĂ Editura Librăriei SOCEC & Co. S.A. Bucureşti Reproducerea interzisă şi menţiuni cu creionul: 0014, SE 40 1925/44 şi imprimarea ştampilei: Biblioteca Municipală „M. Sadoveanu", Inventar nr. 4/65. Dimensiuni: 8,4x13,4 cm. Noua evidenţă: ***0752***

Fotografia a fost realizată vara surprinzând clădirea în stil neoromânesc găzduind restaurantul şi cazinoul „Monte Carlo". În prim plan pe alee aparatura fotografului „La minut !"

Inventar 4/182 Carte poştală ilustrată sepia, având pe verso imprimate textele: Bucureşti – Cişmigiu Edit. Of. Universul" Bucureşti, Str. Carol 116 Nr. 26 - 1937 – Repr. oprită România Dacă scrieţi numai o formulă de politeţe exprimată în cinci cuvinte Taxa poştală e 1 Leu în loc de 3 lei. Sunt şi menţiuni cu creionul: 0013, SE 64 1937 şi imprimarea ştampilei: Biblioteca Municipală „M. Sadoveanu", Inventar nr. 4/182. Dimensiuni: 8,1x12,8 cm. Noua evidenţă: ***0753***

Fotografia a fost realizată vara, surprinzând în primele planuri bogata vegetaţie care se află în zona nordică a Grădinii Cişmigiu. În fundal Palatul Creţulescu /Kretzulescu/ cu arhitectura proiectată de arhitectul Petre Antonescu la începutul veacului XX. Este construcţia care are bine tratate toate faţadele. În primele decenii ale secolului XX edificiul a găzduit Muzeul de Artă Religioasă. În prezent clădirea găzduieşte Comisia Naţională pentru UNESCO.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Rememorări...

Ing. Ioan BADEA
constructor

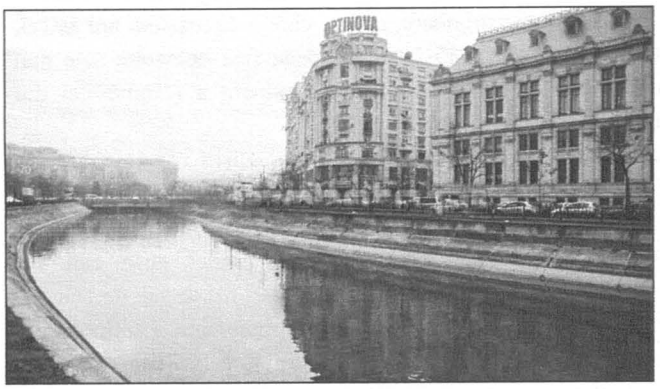

Primele tronsoane de lucru atacate au fost lacul Dâmbovița și sectoarele de râu Ciurel – Semănătoarea – Grozăvești, Piața Unirii și podul Șerban Vodă.

Oamenii întreprinderii, muncitorii, mecanizatorii, se adunau cu mare grijă și discernământ. Uși largi deschise nu găseau decât cei care dovediseră că erau buni și vrednici constructori, că știau să lucreze cu apa și pământul, că le cunoșteau legile. De altfel, cei veniți s-au selectat repede, focul muncii concrete, dure, a curățat, cum curăță și acum uscăturile. Pe șantierele deschise încep lucrările pregătitoare specifice zonei de lucru. Dacă în lacul Dâmbovița acestea au fost în principal dezafectările, asupra cărora vom reveni imediat, de-a lungul Dâmboviței ele au constat în tăierea și defrișarea arborilor și mărăcinișului de pe taluze, iar în dreptul tribunalului, dezafectarea planșeului, lucrare prin care o parte ascunsă a Dâmboviței va fi scoasă la lumină. Dar lucrările pregătitoare mergeau în paralel cu lucrările de bază. De fapt, lunile iulie și august au fost luni de pregătire a șantierelor, de încadrarea acestora cu oamenii, dotarea cu utilaje terasiere, mijloace de transport, compactoare, instalații de foraj, de ecrane și multe asemenea. În acea perioadă un sprijin deosebit am primit de la Prim Vice Prim Ministru Ion Dincă, care prin fermitatea și exigențele sale față de furnizorii șantierului i-a făcut pe aceștia să ne trimită la timp utilaje și mașini de bună și foarte bună calitate. În același timp s-a început construirea unei stații de betoane peste drum, puțin în aval de podul Ciurel și pe malul drept al Dâmboviței, pentru lucrările din lac, dar și pentru cele din albia râului, o stație de noroi autoîntăritor, în chiar incinta lacului, pentru a fi cât mai aproape de locul folosirii, iar la Vitan am reamenajat stația de betoane a metroului, cedată întreprinderii I.A.C.E.R.D., de directorul acesteia, generalul Constantinescu. La început, pentru realizarea pereților prefabricați ai casetelor am organizat producția lor la întreprinderea de prefabricate Militari, până când Mircea Stănescu, șeful producției de betoane, a dat în funcțiune Secția de producție Industrială, situată în prelungirea stației de betoane de la Vitan, și unde, tot în acea zonă, s-a organizat și un atelier de întreținere și reparații ale utilajelor I.A.C.E.R.D., degrevând de această treabă T.L.H.S.-ul, care le întreținuse până la apariția noului atelier.

Pentru aprovizionarea cu nisip, balast și ciment a șantierelor, cu ajutorul specialiștilor de la CFR am adus la stația de betoane de la Ciurel o linie ferată din zona Militari.

În paralel cu efectuarea lucrărilor de pregătire amintite mai sus, s-a trecut la execuția propriu-zisă a obiectivelor.

În lac se efectuau dezafectarea sătucului și a cimitirului de care am mai amintit; se deviau după traseul barajului de pământ canalul Boanca și râul Dâmbovița de pe amplasamentul barajului de beton și se turnau ecranele etanșe de beton ale incintei în care se va turna viitorul stăvilar al acumulării. Pe traseele libere de construcții, s-a început ridicarea barajului de pământ.

Pe Dâmbovița, aval de podul Ciurel, după curățarea taluzelor, s-a trecut la devierea apelor râului în canalul AO, de mare ajutor fiindu-ne experiența și cunoștințele în domeniu ale inginerului Beloia Emanoil, de la Întreprinderea Canal Apă București, ale lui Abduraim Safcati, de la Institutul Proiect București și ale ing. Erbașu, care a și executat aducerea canalului Boanca în noul canal colector de ape uzate al Bucureștiului. "Cât au necăjit-o oamenii", spunea despre Dâmbovița, pe la 1850, cronicarul. Și noi o necăjeam acum. Dar o necăjeam pentru a-i reda o mai mare strălucire și frumusețe. Era ca un bolnav care trebuia să sufere pe rând două, trei sau chiar patru operații pentru a se vindeca complet. Așa priveam acum firul acela subțire de apă limpede, foarte puțin mâloasă a Dâmboviței, care la peste 100 de metri se va amesteca cu apele murdare a suspomenitului canal. Dar operația trebuia făcută.

În aval, în dreptul tribunalului se lucra la dezafectarea planșeului amintit. Dar nu numai execuția amenajării a început pe Dâmbovița [...].

Din volumul: *Rememorări din Epopeaa Dâmboviței,*
Ed. Viitorul Românesc, 1998, p.22 și urm

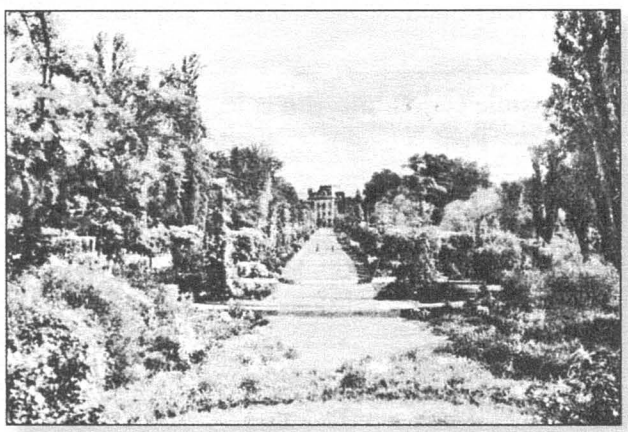

Inventar 3/100 Carte poștală ilustrată alb negru, având pe verso imprimate textele: București – Cișmigiu Krafft & Drotleff S.A., Sibiu Nr. 29 - 1937 – Repr. oprită România Dacă scrieți numai o formulă de politețe exprimată în cinci cuvinte Taxa poștală e 1 Leu în loc de 3 lei. Sunt și mențiuni cu creionul: 0012, SE 5 1937 și imprimarea ștampilei: Biblioteca Municipală „M. Sadoveanu", Inventar nr. 3/100. Dimensiuni: 8x12,8 cm. Noua evidență: ***0754***

Fotografia a fost realizată vara, surprinzând dinspre „Cetate" axul principal al Grădinii Cișmigiu, în fundal clădirea Monitorului Oficial în prezent găzduind Arhivele Naționale.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Plimbare pe Uliţa Tipografiei (II): Legătorii de carte

Marius OPREA
istoric

Încă de la primii paşi în viaţă, tipăriturile s-au bucurat, la sfârşitul secolului al XVIII-lea şi începutul secolului al XIX-lea, de atenţia şi preţuirea cuvenită. Primul popas al cărţii în lungul ei drum spre schimbarea oamenilor şi a lumii a fost făcut în atelierele legătorilor. În acea epocă, legătoria era separată de tipografie. Meşterii tipografi se rezumau doar la a separa tirajul de carte în "trupuri" de cărţi, legate, între bucăţi de carton, cu sfoară. Uneori existau contracte între antreprenorii tipografiilor şi legători, iar cei din urmă primeau "pentru a lor osteneală" bani şi cărţi; în schimb, toate exemplarele ediţiei pentru care se semnase contractul plecau de la tipografie gata finisate. Într-un document mai târziu, din 27 martie 1837, se arată că, din cele 600 de exemplare ale *Vieţii Sfinţilor,* lucrare tipărită la Mânăstirea Căldăruşani, pe lângă cele „10 bucăţi luate de părintele Macarie pă seama sfinţiei sale şi a lucrătorilor tipografiei [...] 4 bucăţi «au fost» luate de legătorii acestor cărţi". Având în vedere că titlul avea nu mai puţin de 12 volume, iar tirajul cărţii era scăzut nu din lipsa cererii, ci din pricina dificultăţilor anterioare întâmpinate de Macarie Psaltul în aprovizionarea atelierului tipografic cu cele necesare, valoarea celor „4 bucăţi" luate de legători pentru munca lor era relativ mare. Înţelegerea între legători şi tipografie fusese făcută prin intermediul părintelui Haralambie, cel care contractase tipărirea cărţii. Din aceeaşi "Însămnare dă câte cărţi *Vieţile Sfinţilor* din porunca răposatului mitropolit Grigorie s-au tipărit în Tipografia Sfintei Mitropolii la Căldăruşani şi legându-să, câte dintr-însele s-au luat şi dă cine anume" mai aflăm că, după tradiţie, două exemplare au fost dăruite bibliotecii mânăstirii, care furnizase manuscrisul după care s-a tipărit cartea, iar alte 12 au fost cumpărate de stăreţia Căldăruşanilor. În încheierea inventarierii celor 572 de exemplare rămase, Evghenie, iconomul Mitropoliei, arăta: "Aceste toate numărându-să de mine s-au aşăzat în odăile unde şedea părintele Macarie, până când să va da porunca Mitropoliei să să aducă. Iar părintele Haralambie, fiindcă şi-au săvârşit cele aşăzate, de contract s-au desfăcut." Deşi legatul cărţilor nu se petrecea în atelierul tipografic, excepţie făcând existenţa vreunui contract în acest sens între şeful atelierului şi legătorii de cărţi din Bucureşti, între cele două categorii de meşteri existau afinităţi evidente, decurgând dintr-un obiect comun al muncii: cartea. Astfel, în lumea târgoveţilor bucureşteni, ei fac corp comun. În **Catagrafia** oraşului Bucureşti, întocmită în 1810-1811, cea mai amplă rubrică este cea a meşteşugarilor, împărţiţi pe ramuri de producţie; în cea a "îngrijirii şi tipăririi cărţilor" îi întâlnim la un loc pe tipografi şi pe legătorii de cărţi. De altfel, o mai veche poruncă a mitropolitului Filaret, din 19 noiembrie 1792, adresată lui Stanciu tipograful, arăta: "Logofete Stanciule, tipografule al Sfintii Mitropolii, din cărţile ce s-au mai luat de noi, două **Antologhioane** şi două **Octoihe** să le dai ca să le lege, fiindcă sunt ca să să dea la două bisearici".

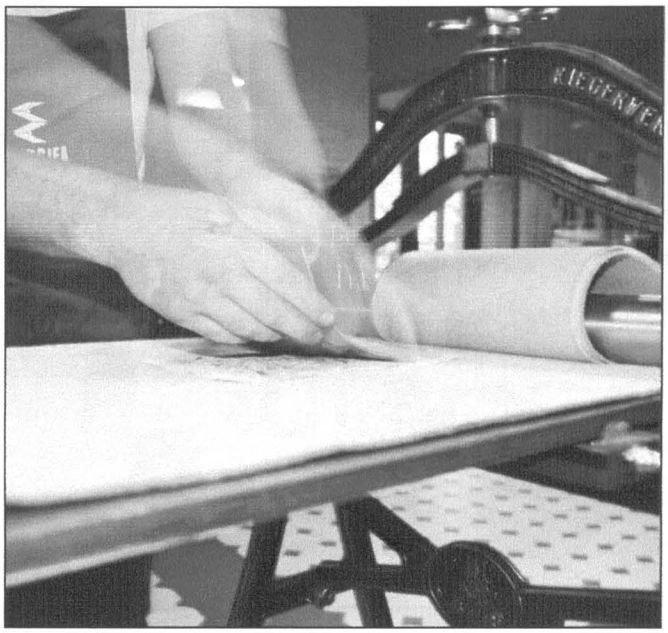

Legătorii trăiau pe seama tipografilor, dar nu numai. Circulau încă numeroase manuscrise şi vechi tipărituri, iar viaţa lungă a cărţilor şi multele mâini prin care ele treceau au reclamat deseori repararea sau înlocuirea legăturii lor. Dacă legătorii de cărţi ar fi trecut să lucreze numai la tipografie, nu ar fi acoperit cererea meşteşugului lor pe piaţă. Apărută înainte de tipar, această îndeletnicire a *legatului cărţilor* şi-a păstrat multă vreme independenţa. Nici tipografiile moderne, care au inclus secţii de legătorie, nu au provocat dispariţia meşteşugului în forma sa tradiţională: atelierele legătorilor de cărţi supravie-ţuiesc ca industrie artizanală până astăzi.

În Bucureştii sfârşitului de veac fanariot, unde cărţile erau socotite drept bunuri de preţ şi confereau deţinătorilor lor prestigiu, ştiinţa legătorilor de a înfrumuseţa aspectul exterior al cărţii era preţuită cum se cuvine. Legăturile cărţilor de la sfârşitul secolului al XVIII-lea şi începutul secolului al XIX-lea sunt adevărate opere de artă: copertele, din plăci subţiri din lemn de prun sau tei, îmbrăcate în piele de viţel vopsită în roşu, maro sau negru, erau decorate cu intarsii aurite de o mare fineţe. Pentru că aspectul exterior al cărţii indica statutul social al proprietarului ei, se investeau sume importante pentru alcătuirea unei legături cât mai trainice şi mai preţioase. În mod obişnuit, legarea unei cărţi costa cam a 8-a parte din preţul ei. Când este vorba de cărţi dăruite bisericilor de către comunităţi sau particulari, se angajează chiar legători pentru ferecarea vechilor tipărituri în argint, uneori preţul legăturii depăşindu-l pe cel al cărţii. Apoi, câte un legător priceput şi căruia norocul nu-i lipsea, primea în sarcină să îngrijească întregi biblioteci, înlocuind sau refăcând legăturile cărţilor deteriorate...

Fragment din vol: *Plimbare pe Uliţa Tipografiei,* p.125 şi urm.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

O seară pe Calea Victoriei...

Rosa G. WALDECK
istoric

Se întunecase. O goarnă singuratică suna *Zapfenstreich,* amintind bucureştenilor că era vremea cinei. Cîteva clipe mai tîrziu, piaţa se golise.

În partea dreaptă, palatul regelui Carol era ca festonat cu lumini. Aripa din stînga, neterminată, era ascunsă după un paravan de rogojini. Anexele erau încă din cărămidă roşie şi nu aveau acoperiş. Puţin timp înainte de război, Carol luase hotărîrea să dărâme cea mai mare parte din centrul oraşului pentru ca să adauge câteva aripi şi anexe la palatul său, ceea ce le-a făcut o impresie foarte proastă cetăţenilor, care socoteau că nu era momentul ca banii poporului să fie cheltuiţi pe palate regale mai mari şi mai frumoase. Această impresie nu s-a ameliorat când, din cauza unor calcule greşite ale arhitectului, aripa din stânga, deja terminată, a trebuit să fie dată jos. Carol a hotărât atunci să ascundă lucrările de refacere în dosul unui paravan înalt din rogojini.

În această seară palatul era în întuneric, în afară de câteva ferestre luminate la al treilea etaj. Văzând lumină la aceste ferestre, fiecare bucureştean ştia că regele avea să lucreze târziu în noaptea aceea. Şi fiecare se întorcea acasă mulţumit să ştie că regele îşi făcea datoria şi nu se ducea în aleea Vulpache la doamna Lupescu, unde se spunea că-şi petrece aproape toate serile.

La drept vorbind, ferestrele luminate erau ale biroului lui Ernest Urdăreanu, mareşalul Palatului. Biroul regelui era în spatele palatului, cu ferestrele spre parc. Însă cum cele două camere comunicau, iar Carol mergea mereu de la una la alta, interpretarea populară a ferestrelor luminate nu era departe de realitate.

Regele Carol al II-lea (1893-1953) era pentru români ceea ce era Hitler pentru germani, Mussolini pentru italieni sau Stalin pentru ruşi. Dar era mai mult decât atât. Căci Carol nu era în fruntea dictaturii unui partid politic, precum ceilalţi dictatori, ci guvernase ca dictator, din anul 1938, când abrogase Constituţia şi vechiul sistem al partidelor politice. E adevărat că exista o Cameră a deputaţilor şi un Senat, precum şi un partid numit Frontul Renaşterii Naţionale. Dar toate astea nu aveau nici o importanţă. Regimul din România era cel al unui singur om, şi acela era Carol, al treilea din dinastia Hohenzollern şi primul rege Hohenzollern născut în ţară, dacă omitem scurtul episod cînd fiul său Mihai, copil încă, a fost rege în locul său, în timp ce Carol era în exil cu doamna Lupescu.

Parcă-l vedeam pe Carol al II-lea în noaptea aceea de august 1940, aşezat la biroul său de stil secolul al XVIII-lea încărcat cu fotografii, cutii cu ţigări, vase cu flori, dar pe care era loc destul pentru tot felul de creioane ascuţite, carnete de note şi alte ustensile de lucru aşezate cu deosebită metodă. Înalt, subţire, în hainele sale impecabile croite la Londra, Carol se odihnea probabil în fotoliu, ţinînd într-o mână nervoasă veşnicul său port-ţigaret de abanos. Frumosul său păr blond, ondulat natural, era tot bogat şi mătăsos ca al unui copil. Pe faţa sa uşor umflată şi în ochii săi furtunoşi cenuşii-verzi era o puternică asemănare cu străbunicul său, ţarul Alexandru al II-lea. Era straniu că acest Hohenzollern, în vinele căruia curgea sîngele cel mai nobil din Europa, semăna cel mai mult cu un Romanov.

Regele era obosit după o lungă zi de lucru, vlăguit de orice bunăvoinţă. Avusese multe audienţe în ziua aceea, cu primul ministru Tătărăscu şi cu noul său ministru de externe Gigurtu; primise câţiva membri din Consiliul de Coroană. Acum, în sfârşit, era singur cu Ernest Urdăreanu, atotputernicul mareşal al Palatului.

Circulau prin Bucureşti tot felul de poveşti fantastice despre Urdăreanu – le puteai auzi pe toate la Athenée Palace. Toate încercau să explice enigma extraordinarei influenţe pe care o câştigase acest ofiţer neînsemnat, începând din 1936, asupra regelui şi, prin el, asupra întregii ţări. Povestea cea mai fantastică era că regele o "măritase" pe doamna Lupescu cu Urdăreanu...

Fragment din volumul *Athenée Palace*, p. 125 şi urm.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

AUTOGRAFE CONTEMPORANE

Michaela GHIŢESCU - Despre uitare şi iertare

Andrei CRĂCIUN şi *Anca VANCU*
jurnalişti

Michaela Ghiţescu (81 de ani), traducătoare şi redactor-şef al revistei „Memoria“, ne oferă, la 57 de ani de la eliberarea din închisoare, câteva lecţii fundamentale despre istorie şi neuitare. Condamnată în celebrul „lot francez", format din eleve şi profesoare de la Liceul Francez din Bucureşti, fiica unui mare chirurg interbelic, una dintre cele mai respectate traducătoare din România, unul dintre puţinii oameni care se încăpăţânează să nu lase să moară „Memoria" (Revista Gândirii Arestate). Şi-a publicat recent “Memoriile”, care, doar fiindcă nu ne-am născut la locul potrivit, nu vor deveni un „bestseller". Suntem în casa din anii '20 a familiei Ghiţescu. Aici, tabloul cu Regele Mihai I al României este la locul lui. E încă dimineaţă, afară, pe strada ce duce spre Cişmigiu, un glas tânăr strigă, fără nădejde, *“Fiare vechi cumpăr...”*.

– Ce mai faceţi, doamnă?

– Michaela Ghiţescu: Tocmai am primit acum un mail de la cineva din Franţa în care mă întreabă dacă ştiu articolul din „Le Monde" în legătură cu un studiu în care se spune că 60% din tineri regretă comunismul. Asta fac. Stau şi mă minunez. 60% din tineri să regrete comunismul! Incredibil!

– Ce societate e aceasta care îşi refuză memoria?

– Nu ştiu. Noi, la revista „Memoria", am împlinit 80 de numere. Am făcut ce am putut, dar tipărim puţin, că am rămas tot mai puţini. Eu, formal, sunt redactor-şef, dar e mult spus. Suntem de fapt trei oameni care, administrativ, trebuia să purtăm câte o funcţie.

– Vă vedem în formă. Nimeni nu v-ar ghici vârsta!

– Nu ştiu nici eu cum reuşesc. Poate avea dreptate Dan C. Mihăilescu, care spunea la lansarea cărţii mele că partea de aromân din mine, linia maternă, mă păstrează vivace.

Scrisoarea tatălui către fiica din închisoare

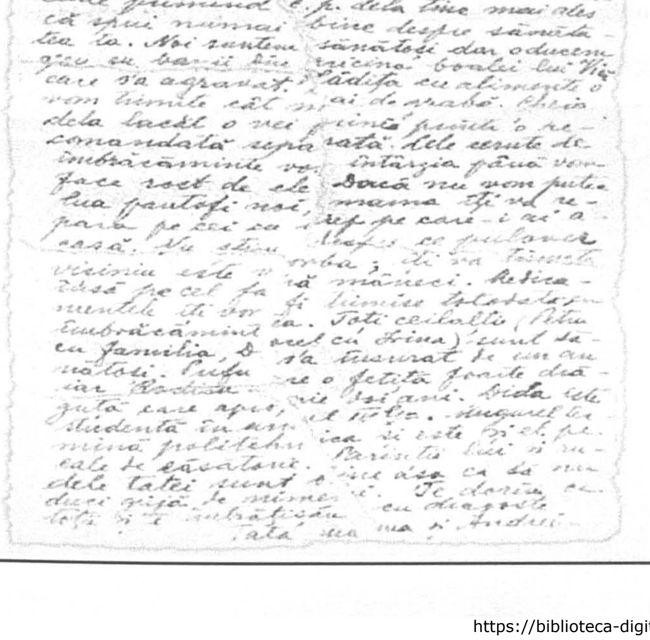

18.X.1954.–

Fetiţa scumpă, am avut o mare bucurie primind c.p. dela tine mai ales că spui numai bine despre sănătatea ta. Noi suntem sănătoşi dar o ducem greu cu banii din cauza boalei lui Vic[illegible] care s'a agravat. Lădiţa cu alimente o vom trimite cât mai de grabă. Cheia dela lacăt o vei primi printr'o recomandată separată. Cele cerute de îmbrăcăminte vor întârzia până vom face rost de ele. Dacă nu vom putea lua pantofi noi, mama îţi va repara pe cei [illegible] pe care i-ai acasă. [illegible]

Tată [illegible]

– Scrieţi în cartea pe care tocmai aţi publicat-o, „Între uitare şi memorie", singura dumneavoastră carte, că aţi reuşit să supravieţuiţi „Războiului de 50 de ani". Cum a fost?

– N-a fost uşor, dar am învins prin credinţa mea, sunt un om optimist.

– Au fost momente când v-aţi pierdut speranţa?

– Ştiţi când? Atunci când am ieşit din închisoare.

– Deci nu în închisoare!

– Nu, ci atunci când am dat peste toată nebunia de afară, fiindcă situaţia era foarte dificilă aici în '55. Din punct de vedere psihic, a fost perioada cea mai grea. Plus toate dificultăţile pe care le-am avut până să intru la facultate, apoi să-mi găsesc un serviciu. Pe urmă, încetul cu încetul, mai uiţi. Eu când am ieşit din închisoare am primit imediat vestea morţii tatălui meu, care a murit de supărare.

– Aţi menţinut legătura cu fostele colege de închisoare?

– Să vă spun: am ţinut şi nu. Adică ne era destul de teamă. De aceea nici nu am vrut să văd dosarul de la CNSAS. Pentru că eu cam ştiam. Două dintre colegele mele cu care fusesem la închisoare mi-au spus că au fost nevoite să dea declaraţii despre mine.

– N-aveau prea multe opţiuni...

– Da, tocmai, n-au avut, sigur că da. Şi atunci am zis că nu vreau să am asemenea surprize. Şi mai mult, când am cerut dosarul fratelui meu, care mă interesa cu adevărat să văd dacă a fost vorba de un accident sau altceva, ce mi-au dat a fost o nimica toată, ceva nesemnificativ. Şi lipseau pagini! Chiar tânărul de la CNSAS mi-a spus că o să am o decepţie, că nu voi găsi mare lucru în dosar. Erau 5 pagini despre viaţa din liceu, dar paginaţia se termina la 35. Am făcut o cerere ca să mai caute, însă mi s-a răspuns oficial că nu s-a găsit nimic.

– Mai ştiţi cum eraţi îmbrăcată când aţi ieşit de la închisoarea Mislea?

– N-am primit niciun pachet de îmbrăcăminte. Erau hainele pe care le-am purtat şi în închisoare, la Uranus şi la Jilava, foarte ponosite şi rupte. La Mislea purtasem costumaţia vărgată.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

– Nu ne-aţi spus de ce v-au închis.

– Pentru că am menţinut corespondenţă cu Marcel Fontaine, fostul director al Liceului Francez din Bucureşti, o corespondenţă banală, nimic deosebit, dar suficient pentru a deveni „duşman al poporului". Prima mea acuzaţie a fost de „crimă de înaltă trădare". M-au reîncadrat apoi la „complicitate la delict de agitaţie publică".

– Când v-aţi eliberat, ce dată era?

– 6 octombrie 1955. Am stat în puşcărie trei ani fără trei săptămâni.

– Cum vă priveau oamenii la ieşire?

– Culmea e că ne-au primit bine. Niciun fel de reticenţă. Se ştia, probabil, că nu fusesem în primul „lot" care a ieşit. Îmi amintesc însă că, ajunsă acasă, mi-a scăpat o bucată de pâine şi eu am luat-o, să o mănânc. Mama a fost îngrozită! „Stai, dragă, că ţi-a căzut pe jos!" Dar mie mi se părea normal să o iau şi să o mănânc. Nu iroseam nimic.

– Care a fost impactul cu libertatea?

– Oamenii păreau mai gri şi mai trişti şi, în general, se simţea că nu este speranţă. Îmi amintesc că exista un magazin, „La coada calului" îi spunea, unde se găseau parfumuri franţuzeşti, care pentru noi erau lucruri de lux, erau scumpe. Dispăruse tot ce era frumos.

– Cum i-aţi explica unei fete născute în 1989 ce înseamnă verbul „a remaia"?

– Chiar! A dispărut obiceiul acesta al dusului ciorapilor la „remaiat". Lucrau femeile cu o croşetă foarte fină şi refăceau rupturile. Nici ciorapi nu aveam, ăsta a fost comunismul!

– Cum v-a schimbat închisoarea?

– M-a învăţat să am răbdare şi să am credinţă. Am devenit mai umilă. Când eram mai tânără eram mai sigură pe mine, mai prezumţioasă. Şi am devenit mai credincioasă. Eram credincioasă şi înainte, dar mai formal, mergem la Biserică, ne împărtăşeam, dar în închisoare mi-am întărit credinţa. Poate şi pentru că eram influenţată de cei din jur, fiindcă erau foarte multe măicuţe ortodoxe şi catolice. În orice caz, căutam să am ceva pe care să mă sprijin, iar credinţa era unul dintre aceste lucruri.

– A meritat suferinţa?

– Ce să zic, dacă ai supravieţuit... Dar nu, nu a meritat pentru cât au suferit ai mei. Că eu am ieşit bine până la urmă, m-am descurcat. Îmi aduc aminte că ne acuzau pe noi că „dădeam informaţii". Ce informaţii dădeam noi? Eu i-am scris lui Marcel Fontaine despre Bacalaureatul fetei lui Dej, iar cei de la Securitate au găsit scrisoarea asta. Nu ştiu cum au putut ei s-o intercepteze, dacă cineva de acolo a trădat sau cineva de aici, în orice caz, atâta m-au întrebat de Bacalaureat, că nu înţelegeam ce vor. Îmi spuneau: „Ai vorbit despre nişte neplăceri pe care le-ai avut la Bacalaureat". Ce neplăceri? Nu înţelegeam! Bacalaureatul în sus, Bacalaureatul în jos. Pe urmă mi-am adus aminte că îi scrisesem lui Marcel Fontaine despre fata asta, nu despre examenul meu. Asta era în corespondenţa despre care ei au zis că e „crimă de înaltă trădare".

Floarea Soarelui

– Care este cea mai mare bogăţie a dumneavoastră?

– Aceea că sunt liberă, că mă simt totuşi *liberă*. Acum avem libertatea asta pe care putem să o folosim spre bine. De ce să nu facem ceva să „propăşească"? De fapt, asta este ceea ce mă îndeamnă să lucrez în continuare la revista „Memoria". Aşa, puţini cititori câţi avem, totuşi e bine să-şi aducă aminte cineva.

– Ce vă mai bucură, doamnă Ghiţescu?

– Uite, recent, înaintea lansării cărţii, am avut parte de o întâmplare fantastică. Am fost la RFI pentru un interviu, însă n-am dat importanţă. Eu eram preocupată să ajung la timp, pentru că urma să intru în direct. Şi în timp ce stăteam cu căştile pe urechi şi vorbeam la microfon, peste tot era scris cu roşu, pe tavan, pe pereţi, RFI, RFI. Şi atunci mi-am dat seama. Uite unde pot să fiu acum să vorbesc! Când noi pentru asta am fost arestate (n.r. - Marcel Fontaine, cu care Micaela Ghiţescu a întreţinut corespondenţă a lucrat pentru RFI) şi au fost toate suferinţele.

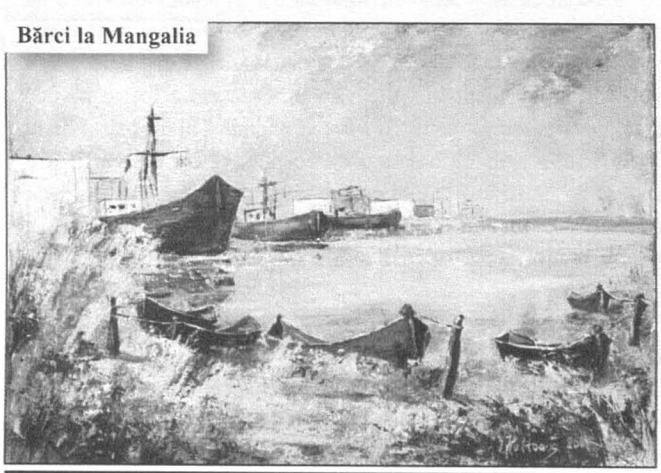
Bărci la Mangalia

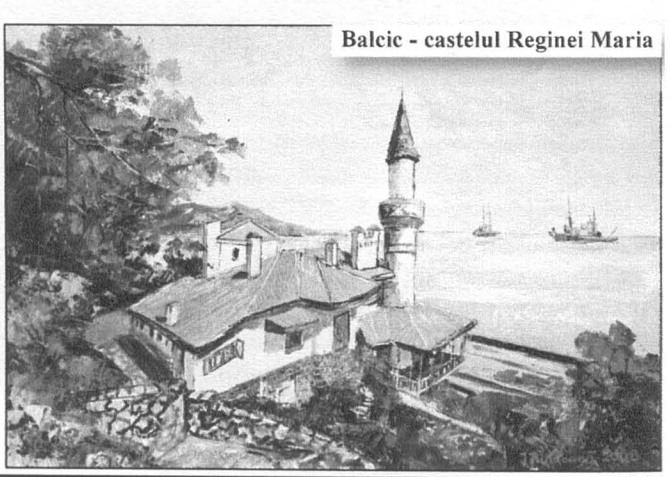
Balcic - castelul Reginei Maria

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

I-am spus şi fetei care mi-a luat interviul, ruşinată, că abia atunci mi-am dat seama unde eram. A fost ca o minune.

– Aţi crezut vreo clipă în anii aceia că va fi mai bine?

– Am crezut, ca toată lumea. Mama nu credea. Mulţi intelectuali se înscriau în partid bucuroşi că nu intraserăm în Cehoslovacia în `68, şi mama a zis atunci - eram cu ea în Bulgaria - „Ce noroc are **ăsta**!". Care „ăsta"?, o întrebau. Iar eu îi tot făceam semne să tacă. Oricum, după `70, Ceauşescu a devenit un dictator.

– V-aţi făcut prietenii în perioada aceea? Aveaţi încredere în oameni?

– Mi-am făcut prieteni la serviciu. S-a tot spus că în fiecare birou era câte un securist. N-aş putea să spun. Dacă mi-aş lua dosarul, poate aş descoperi. Însă la muncă se crea o solidaritate şi o prietenie între oameni, şi la Bibliotecă şi la Institutul Farmaceutic, unde am lucrat eu..

– Cum aţi primit Revoluţia?

– Foarte bine, aş spune chiar că eram fericită. Nici nu-mi imaginăm că se poate schimba totul. Atunci, cu adevărat, am avut cele mai mari speranţe.

– Dumneavoastră aţi învăţat spaniola şi portugheza singură? Cum aşa?

– După ce am terminat facultatea, nu aveam de lucru şi voiam să mă ocup cu ceva. M-am înscris la Universitatea Populară, la spaniolă, am făcut un an şi mi-a plăcut foarte mult. Iar profesorul de spaniolă, domnul Paul Teodorescu, s-a oferit să facă şi un curs de portugheză. Şi el era mai mult sau mai puţin autodidact, nu fusese niciodată în Portugalia, dar avea un talent nemaipomenit la limbi. Îmi place să spun că sunt *autodidactă,* fiindcă Paul Teodorescu a plecat din ţară la câteva luni de când începusem cursurile de portugheză. El mi-a dat, e adevărat, nişte baze, dar a trebuit să învăţ apoi singură. Era foarte greu, pentru că că nu se găseau materiale. Nu exista nici măcar un dicţionar! Şi aşa, încetul cu încetul, am învăţat-o şi mi-a prins foarte bine. Eu ştiam franceza, germana şi engleza, dar nu făceam absolut nimic cu aceste limbi. Foarte, foarte greu puteam să parvin. Hai, cu engleza am mai mers un pic, dar germana şi franceza nu se căutau. Trebuia să fac ceva nou, ceva unde să nu am concurenţă, că altfel eram imediat înlocuită. Dar toată treaba asta a fost, oricum, inconştient gândită! Eu m-am dus la portugheză de plăcere. Nici nu mă gândisem că o să rămână până la urmă ca o vocaţie.

Michaela Ghiţescu

S-a născut pe 18 iulie 1931, la Bucureşti. Este fiica Mariei Eliza (născută Papacostea), licenţiată în Litere, şi a chirurgului Constantin Ghiţescu.A ispăşit o condamnare politică de trei ani (1952-1955). A publicat peste 80 de volume de traduceri din portugheză, spaniolă, franceză, germană şi engleză.Din 2003, este redactor-şef al revistei „Memoria (Revista Gândirii Arestate)", care se ocupă cu păstrarea memoriei victimelor comunismului românesc. A fost decorată cu Ordinul Naţional „Serviciul credincios".

În 2012, a publicat la Editura Humanitas, cartea *„Între uitare şi memorie".*

– Câte cărţi aţi tradus?

– Sunt şi cărţi de gramatică, şi dicţionare, dar cărţi, cam 70.

– Ce scriitor v-a plăcut cel mai mult?

– Ştii, în general, tocmai asta spun, îmi place cel la care lucrez. Îmi place în ultimul timp António Lobo Antunes, care e foarte dificil. Pentru cititor e greu, întortocheat. El a fost şi în România de câteva ori. E dificil şi ca om.

– V-aţi gândit că aţi putea pleca din România?

– Nu, n-aş putea. Pentru că n-aş mai avea vârsta, iar mama mea a trăit până în `82 - în niciun caz nu aveam atunci cum să o las singură.

– A venit Revoluţia prea târziu?

– Eu aşa zic. Nu pentru plecat, ci pentru perspectivele care mi s-au deschis. Şi mi-era ciudă, că nu eram mai tânără. Dacă am primit eu două burse! Două burse, una după alta, una franţuzească şi una portugheză. Cum e posibil acum, aşa de târziu, să primesc burse care se dau la începutul carierei? Din punctul de vedere al relaţiilor şi al lucrului pe care l-am avut, am acut mereu ceva de făcut, am putut publica. Nu am avut niciodată o piedică. Şi am fost apreciată. Da, pot să spun că am fost şi apreciată.

– Care au fost cei mai buni zece ani din viaţa dumneavoastră?

– De când m-am căsătorit. Deci cam din `72 până prin `82. Au fost anii mai liniştiţi, lucram şi la Bibliotecă, unde era o atmosferă fantastică, la fel şi la Institutul Farmaceutic. A fost bine.

***Ilustraţiile din paginile 8 şi 9 aparţin pictorului* Ion HULTOANĂ**

Cavalcada marina

Bărci în Deltă

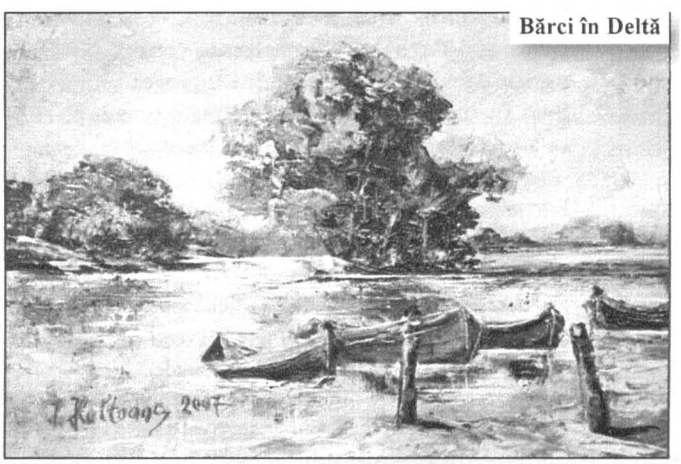

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Trăirea în Poesie

„Autorul de faţă rescrie lumea prin rostiri şi lumind-o în felul său unic, o înrosteşte ca pe scriitură simbolică. Meritul scrierilor lui Petre Solonaru este acela de a formula o poetosofie tensională de propovăduire a îndreptării noastre către principii, în care centrală nu este încordarea enunţiativă, ci acea dispunere între semne (aparenţa) şi arhitectura semnificărilor (substanţa), unde edificiul, poeionul, se arată paradoxal, prin ascundere.

Înmirat de eleaţii presocratici, el se adresează exclusiv esotericilor gnozici şi propune o extază a Limbii, astfel, caz rar în literatura ultimelor decenii, aşezând poezia chiar în Poesie."

Radu CÂRNECI

"Zamolxeion" şi alte poeme

Petre SOLONARU

Moto:
„Pe când pământul, cerul, văzduhul, lumea toată
Erau din rândul celor ce n-au fost niciodată,
Pe-atunci erai Tu singur, încât mă-ntreb în sine-mi:
Au cine-i zeul cărui plecăm a noastre inemi?"

(Eminescu – *Rugăciunea unui dac*)

I. Zamolxe

Vom pune întrebarea: - Stă viaţa să înşele
venirea veşnic bună'în plecări avalma rele?...
...Prieten, unul singur, şi-acela de valoare
să-ţi fie, om, Divinul!... El, fapta să-ţi măsoare.

Când sus, nici cer, nici nume nu încercau vreo undă
într-arătând, Ascunsul fu'în arătat s-ascundă
un adevăr smintirii... nimicul, cea mirare...
De-atunci tăioasa-i pace doar ca fântână-apare
şi, sorocind pristolul **Bourului să vadă,**
la **Sarmisegetuza** nunti prin **carpi** ursadă.

Unind a despărţire unimea s-o despartă
ca semn, suprem- tăcutul a scris coroana- poartă.
Făcu din haos fulger... Azi, repetat, animă
reminiscent enunţu-i prin lamură de ştimă...

Ca număr al schimbării, când dublu-i jumătate,
clintindu-şi veşnicia, ce ritmul zilei scoate,
el, timp, recheamă lucruri spre înapoi şi-aşează
cel vid al beznei pure în aşternut de rază.

Sub irosită culme,regresiei celeste,
în cheia zenitală, dyadă-a totce este,
din templul **TerraMater, Zamolxe,** zeic rege,
rosteşte dar: **„ - Nu-i lumii nimic a înţelege!...**
Sunt Tu, spun Sinei...**mie-mi, urmirea-ţi cum de piere**
ca osie- abisală, mă- adună' împrăştiere..."

Primordial lăuntru, fluid sub vârfuri treie,
cum ceasul redeşteaptă, prin vastul hău descheie
orbită uzurpată spre Verb să înfăşoare
lucoarea nopţii **vlahe,** tăgadnica splendoare
de ştie că'în miruna-i plugarul **dac** străvede
doar ne-văzut... Vârtelnic, a Soarelui erede,
restrânge-a sa negare prin a-l numi pe Nime,
cel plin de atribute, deşi, vai! anonim e [...]

Ci, regăsind Cuvântul...

Zăpor gândirii mele stă numele şi-nfruntă
În Punct sepulcrul ultim perpetuat ca nuntă.
Cumplită coerenţă - umanul chip - moment e
la reversiunea-i vană sub patru elemente.

O punte de la unul la celălalt, ca boltă,
ce' n sferă abisală nou, neted cerc dezvoltă
cu sfântă-nvălurire spre vârful lumii - rază -
El, Soarele fiinţei, pustia-şi luminează.

Nuimii dar săgeată, ce pare drum să mintă,
(un fir legat, drept centru, amintitor de ţintă),
dă arcului orbirea în ochi să se adune.

Ci, regăsind Cuvântul, opus acalmei strune,
interferent doar noimei, deschisă cale-împarte:
înviatul ce-i să moară spre-a învia nemoarte.

TACI!...

Naşterile'în hume a deşert apar.
Şi'înţeleptul moare ca cel tâmp, zadar...
Cu durere-i plină cana vieţii...Smalţ
de iluzii poartă întrupatu-i var...

Bocetul îşi are'în veselii izvor...
Toate-s vremii strâmte, deşi mari se vor,
necăzând adaos ori nimic scăzut.
Ce-a fost, este, fi-va... prag fără zăvor.

Funia sperării sub nevoi s-a frânt
plină de obidă, goană după vânt...
N-o îndreaptă nime când avalma, sus
umblă pe sub soare ignic legământ.

De folos cuvântul sta-va să-l desfaci,
însă doar misteru-i cel mai bun tălmaci.
Nu deschide gura, stăruie'în adânc...
Temerii de Unul dă urmare: - Taci!...

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

PATRIMONIU

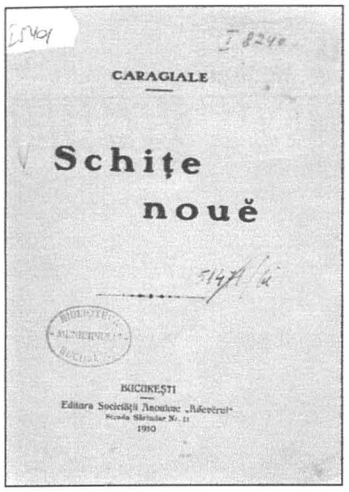

[I.L.] Caragiale, *Schiţe noue,* Bucureşti, Editura Societăţii Anonime „Adevărul", 1910, 300 p.

„...Eu, nene Iancule, n-am avut noroc să dispun de părinţi care să înţeleagă de ce fel de copil dispuneau. Păcat că nu m-au dat să învăţ filosofia! Eu ieşeam filosof, să nu crezi că spun mofturi. Filosof, asta e macafaua mea, nu negustor! Şi într-adevăr, Mitică e un cap filosofic. Totdeauna când ne vedem îmi toarnă un aforism remarcabil." ***(Ţal)***

I.L. Caragiale, *Năpasta, dramă în două acte* (Biblioteca Pentru Toţi, nr. 1332), Bucureşti, Editura Librăriei „Universala" Alcalay, [f.a.], 60 p.

„Ion (iluminat): Vezi, că s-a pogorât Maica Domnului la mine şi zice: pă cum că, Ioane, când îi ajunge la fântână, sub deal, o să-ţi iasă înainte cine să te ducă la mine şi să vii negreşit... să vii, că te scap eu de toţi duşmanii tăi. O să-ţi fie bine că eu, Maica Domnului, o să-ţi fiu stavilă între tine şi ele; relele să nu mai poată trece pe la tine şi nici tu să nu mai poţi trece pe la ele..."

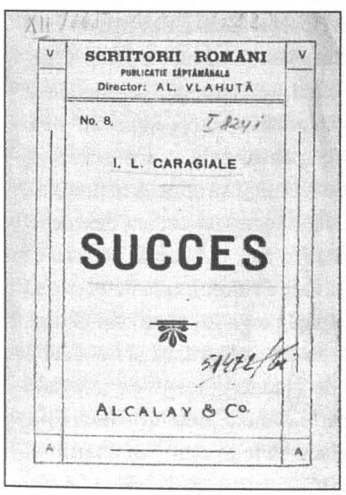

I.L. Caragiale, *Succes* (Colecţia Scriitori Români, nr. 8, Director Al. Vlahuţă), Bucureşti, Alcalay & Co, [f.a.], 32 p.

Am luat încetinel depeşa şi, fără pripă nervoasă, am deschis-o: Médoc fini. Votca, Tzuica dedans. Citesc cu dicţionarul cheie Médoc = Plevna, Votca, Tzuica = ruşii şi românii, dedans = înăuntru. Ce să fac, să dau un număr de gazetă cu ştirea asta. Norocul meu, maşinile pornesc: "Naţiunea română cu căderea Plevnei!" Lumea fierbe, încep să se arboreze drapele tricolore... Un entuziasm furtunos... Notre fortune est faite, mon bon... Peste o lună, când a căzut, într-adevăr, Plevna, am plans de emoţie ca fiecare român: Médoc fini! (Succes)

Rubrică realizată cu sprijinul Serviciului Patrimoniu Cultural. Memorie Comunitară

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

MERIDIAN BIBLIOTECONOMIC

20 de ani de la constituirea primei Biblioteci româneşti din Chişinău

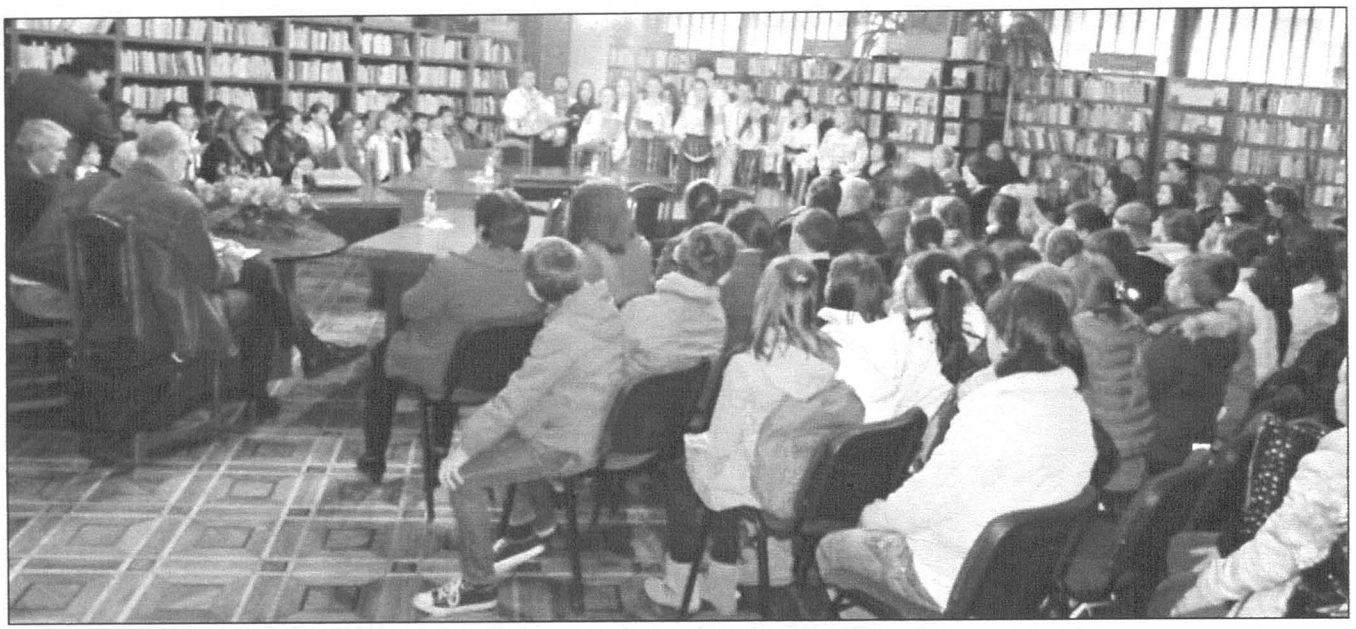

Începuturile primei Biblioteci româneşti din Chişinău

Alexe RĂU
Biblioteca Naţională a R. Moldova

În scurt timp, Biblioteca "Onisifor Ghibu" a devenit un centru important al vieţii noastre culturale, cu lansări de carte, expoziţii de pictură, cenacluri, Zilele Ghibu. Totodată, iarăşi, printr-o decizie a Ministerului Culturii, a fost amplasat în aceeaşi clădire – uşă în uşă – Teatrul "Eugène Ionesco", care până atunci era o trupă ambulantă. În sfârşit, s-a căpătuit şi el, formând împreună cu Biblioteca "Onisifor Ghibu" cel mai frecventat spaţiu cultural din Chişinău.

Această revigorare a culturii noastre n-a durat însă mult. Odată cu venirea agrarienilor la putere, situaţia politică s-a schimbat brusc. Eu unul am fost nevoit să plec din fruntea Ministerului, între timp ne-a părăsit primarul Nicolae Costin, măcinat în floarea vârstei de o boală suspectă, apărută ca din senin. Nori negri s-au îngrămădit la orizont. Parlamentul nou ales a anulat imnul *Deşteaptă-te, române*, în Constituţia votată de deputaţii agrarieni a fost introdus glotonimul "limba moldovenească" – în pofida Declaraţiei de independenţă şi a avizului Academiei de Ştiinţe. E de la sine înţeles că în asemenea atmosferă Biblioteca românească "Onisifor Ghibu" le stătea ca un os în gât noilor guvernanţi, ea fiind amplasată "obraznic" chiar în Palatul Republicii, care a fost trecut direct în subordinea Guvernului după plecarea mea. Vroiau, în genere, s-o lichideze sau cel puţin s-o alunge de acolo. Dar bibliotecarii nu se lăsau alungaţi, deşi li se tăia curentul, erau nevoiţi să lucreze la lumina lumânărilor, iarna nu li se dădea căldură, totuşi cititorii şi bravele noastre bibliotecare, în frunte cu Elena Vulpe, susţinute de directorul general Lidia Kulikovski, n-au cedat! În apărarea acestei multpătimite biblioteci s-au ridicat mulţi oameni de treabă, ilustre personalităţi. N-o să credeţi, dar chiar până şi un ziar din America Latină a scris atunci despre intenţia criminală a autorităţilor de la Chişinău de a se răfui cu o Bibliotecă de carte românească!

Octavian Ghibu – din Bucureşti – s-a implicat cu trup şi suflet în apărarea Bibliotecii. Până la urmă autorităţile au fost nevoite să cedeze şi Biblioteca e acolo unde o vedem şi astăzi.

Scriam la aniversarea a zecea că acest local a devenit un centru al spiritualităţii româneşti, la care venim să ne încălzim sufletele, să găsim un reazem atunci când ne clătinăm. Le rămânem veşnic îndatoraţi bibliotecarilor şi îi îndemn pe toţi, în primul rând autorităţile, să facem ceva concret pentru a le uşura existenţa, pentru a le crea condiţii normale de lucru. Şi să ştim să le preţuim, să nu le trecem cu vederea, cum, din păcate, procedăm deseori.

Au mai trecut de atunci încă zece ani, dar lucrurile pare-se bat pasul pe loc – pe ambele maluri ale Prutului. Iată de ce zic să ne amintim de acea frumoasă încăpăţânare a lui Octavian Ghibu, care ne-a mobilizat atunci pe toţi, ne-a pus la treabă şi ne-a dat o lecţie de demnitate şi de iubire de Neam, o lecţie de adevărat românism. Aceste biblioteci de carte românească din Basarabia, aceste "mici Românii", cum ne place să le numim, au contribuit şi contribuie la reîntregirea noastră, pentru că la urma urmei avem atâta Românie, câtă purtăm în suflet. Cititorii Bibliotecii "Onisifor Ghibu" şi ai altor asemenea biblioteci poartă în suflet Ţara întreagă, o au întregită, pentru că aşa au gândit-o întemeietorii ei. Să le fim recunoscători pentru aceasta, deoarece, vorba lui Octavian Ghibu, "acolo unde există voinţă, există şi putinţă".

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

O Bibliotecă a cititorilor

Acad. Mihai CIMPOI
Academia Română

Habent sua fata libelli, spune adagiul antic, care se poate atribui şi unei biblioteci.

Dar mai întâi a fost un destin fast, concretizat şi într-un act al reînnodării firelor spirituale abuziv întrerupte în perioada postbelică: Octavian Ghibu a avut inspiraţia de a aduce încoace biblioteca tatălui său, care a activat mult în spaţiul basarabean, cu preocuparea stăruitoare de a umple golurile culturii şi de a solidifica conştiinţa de *românitate.*

Veneau, în augusta umbră a acestui paznic de far la valorile noastre spirituale, cărţile atât de râvnite de români basarabeni înstrăinaţi de multă vreme de matricea firească a fiinţei şi limbii care o rosteşte.

Se părea că şi locaţia rezervată era de bun augur: Palatul Republicii, evident construit pentru alte rosturi ideologice în perioada lui I. I. Bodiul, un duşman al culturii naţionale, după cum demonstrează şi maestrul Ion Druţă în amintirile sale.

Primii cititori au păşit pragul Bibliotecii, unde s-au organizat – cu gust şi pricepere, datorate şi doamnei Elena Vulpe, căreia i-a fost hărăzit să o ctitorească şi s-o conducă până azi – şi primele manifestări culturale cu prezenţa profesorului Octavian Ghibu şi a distinsei doamne Constanţa Ghibu, a unui număr mare de oameni de cultură de aici şi din ţară – scriitori, istorici, lingvişti, ingineri ş.a.

Aceste acţiuni, diverse şi desfăşurate într-un ritm susţinut, au impus *cartea românească* drept valoare spirituală de primă importanţă.

Între timp, destinul a început să fie dur cu directoarea şi echipa ei mereu tânără şi vrednică: această poziţionare "în spatele" unei instituţii cu funcţii oficiale a început să incomodeze autorităţile, insensibile la cultură şi adversare ale românismului.

Ameninţările cu evacuarea sau – în cel mai bun caz – mutarea în altă clădire deveneau din ce în ce mai dese şi mai categorice, în sens că se recurgea şi la tăierea luminii, a telefonului, la oprirea alimentării cu apă şi la blocarea accesului.

Alarmat, am căutat şi eu soluţii, împreună cu regretatul om de cultură Andrei Vartic, convingând autorităţile să elibereze un colţ în actualul Complex cultural "Ginta Latină" sau să ne ofere vreo clădire în apropiere.

Am făcut tot posibilul ca să păstrăm Biblioteca aşa cum a fost concepută şi aşa cum a fost ctitorită: ca o fortăreaţă de cultură românească. Ne-a ajutat şi spiritul de rezistenţă al doamnelor Lidia Kulikovski, directorul general al Bibliotecii Municipale "B.P. Hasdeu" şi Elena Vulpe, managerul Bibliotecii "Onisifor Ghibu", personalităţi de acţiune cu verticalitate, răbdare şi cu harul opozitivităţii faţă de tot ce constrânge cultura…

Biblioteca de care avem nevoie

Vlad POHILĂ
Redactor-şef, Revista "Bibliopolis", Chişinău

La drept vorbind, cele mai frumoase şi mai puternice amintiri de la Biblioteca "Onisifor Ghibu" sunt legate de evenimentele culturale ce se desfăşoară aici cu o incredibilă ritmicitate şi la un nivel pe care şi l-ar dori orice bibliotecă din lume. Adeseori, aceste aduceri-aminte încep, încearcă, să treacă la un trecut ireversibil, însă alte persoane, implicate într-un fel sau altul în desfăşurarea manifestărilor, nu dau voie să se aştearnă peste ele neuitarea. Astfel, aflându-mă pe la sfârşitul primăverii lui 2012 la Bucureşti, am avut bucuria de a o reîntâlni pe dna Mariuca Vulcănescu, fiica neîntrecutului economist, filozof, scriitor, patriot şi (vai! se putea altfel cu un adevărat patriot?!...) martir Mircea Vulcănescu. După ce a întrebat ce mai e nou la Chişinău – inclusiv, sau în primul rând, dacă acum se vorbeşte mai mult şi mai bine româneşte – a prins a depăna cu duioşie amintiri de la lansarea, de acum opt ani, a volumului Litanii pentru trei stări: (poezie, teatru, traduceri), de Mircea Vulcănescu (autor proiect., coord., autor imagini: Vasile Şoimaru; pref. Mariuca Vulcănescu; nota asupra ed., postf. Vlad Pohilă, Chişinău, Editura Prometeu, 2004, 176 p. cu il.). Nu a uitat nici cu cât suflet a recitat actriţa Ninela Caranfil un poem de M. Vulcănescu, nici emoţiile cu care au prezentat un medalion Mircea Vulcănescu elevii din clasele superioare ale Liceului româno-englez "Mircea Eliade", îndrumaţi de dna profesoară dr. în filologie Veronica Postolachi; ţinea minte şi întrebările ce i le-au pus unii liceeni sau nişte reporteri de la un post de radio foarte bun pe atunci, *Antena C*, care activa sub egida Primăriei Municipiului Chişinău, pe când primar general era dl Serafim Urecheanu. M-am gândit, ascultând-o pe această venerabilă doamnă, că aceasta înseamnă adevărata împlinire a unui program cultural: când o simplă iniţiativă culturală devine obiect nu numai al comemorării, dar şi al neuitării...

Ceva similar, iarăşi legat de Biblioteca "Onisifor Ghibu", mi s-a întâmplat după lansarea, în 2005, a cărţii cu *Cugetări,* de N. Iorga (autor proiect., coord., autor imagini: Vasile Şoimaru; pref. Barbu Theodorescu; postf., indice tematic Vl. Pohilă, Chişinău, Editura Prometeu, 2005, 323 p. cu il.). Unul dintre nepoţii de la fiică ai faimosului savant, prof. univ. dr. Andrei Pippidi, nu a putut veni la manifestarea de la Chişinău, dar atunci când am avut ocazia să-l întâlnim la Botoşani, la un "Colocviu Nicolae Iorga", a ţinut să afle amănunte despre felul cum este popularizată opera bunicului său în Basarabia, pe care N. Iorga a iubit-o şi, cât i-a stat în puteri, a ocrotit-o de aspiraţiile imperiale ale ruşilor. Domnul Andrei Pippidi s-a amuzat, dar a recunoscut că i-a şi plăcut foarte mult constatarea mea că, după apariţia şi lansarea volumului de *Cugetări*, în Basarabia s-a produs o vădită "iorgizare" a mass-mediei, adică tot mai multe articole de ziar şi revistă, emisiuni radiofonice şi televizate, tot mai numeroşi autori de prelegeri, participanţi la conferinţe, colocvii, simpozioane etc. citează din înţelepciunea lui N. Iorga [...]

Fragmente din volumul: *Biblioteca Onisifor Ghibu,* de Raia Rogac şi Ion Constantin, Editura Biblioteca Bucureştilor, 2012

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

"Mai aproape unii de alţii"...

Nicolae MAREŞ
ambasador

Uniunea Polonezilor din România organizează de aproape 15 ani un simpozion al oamenilor de cultură şi ştiinţă români (inclusiv din Republica Moldova), polonezi, ucraineni şi cehi, uneori unguri, în cadrul căruia se dezbat aspecte legate de manifestarea lingvistică, culturală şi religioasă a comunităţii pe care cu cinste o reprezintă, stabilită fiind pe meleaguri româneşti din veacul al XIX-lea; sunt surprinse, totodată, momente inedite legate de trecutul istoric al raporturilor bilaterale româno-polone, al interferenţelor culturale şi literare etc. Cu acest prilej este editată publicaţia: Maly Polonus şi sunt publicate volume ştiinţifice colective. Conducerea Uniunii, face aşadar un efort constant demn de toată lauda, despre care prea puţin s-a vorbit în mass-media şi mai ales în presa de specialitate. Contribuţiile prezentate de cercetătorii români şi polonezi, în cadrul simpozionului menţionat, desfăşurat sub deviza (sigla): *„Mai aproape unii de alţii"*, publicate apoi în volum, pun într-o lumină nouă multitudinea manifestărilor istorice şi culturale dintre cele două ţări. Dacă ar fi să le comparăm cu aspectele supuse dezbaterilor la reuniunile Comisiei de istorici (înfiinţată în 1975 la Varşovia), care îşi dau obştescul sfârşit, întrunindu-se din ce în ce mai rar, avem de-a face, după cum vom încerca să demonstrăm, cu o permanenţă prestigioasă pe plan naţional şi internaţional, urmare a saltului calitativ înregistrat de seminariile sucevene. *"Mai aproape unii de alţii"*... este deviza ce uneşte pe aceşti iubitori ai culturii poloneze din România.

Historia magistra vitae est

Am la dispoziţie doar o parte din volumele publicate, aşa că mă voi referi la referatele prezentate începând din anul 2003, când universitarul sucevean Florin Pintescu a înfăţişat tema: *Influenţe polone în organizarea militară a Moldovei secolelor XIV-XVIII,* punând într-o lumină nouă raporturile militare strânse dintre Moldova şi Polonia; Daniel Hrenciuc din Rădăuţi, cu un doctorat pe tema raporturile bilaterale româno-polone a relevat aspecte privind: *România şi Polonia 1932-1939. Politică şi diplomaţie*; mai departe, Mihaela Dzióbek s-a referit la – P*actul de neagresiune polono-sovietic şi implicaţiile sale asupra relaţiilor bilaterale româno-polone;* istoricul constănţean, Florin Anghel – specialist în perioada 1918-1926, a abordat subiectul: *Polonezii din Dobrogea în secolul al XIX-lea.* Nu în ultimul rând, istoricul cracovian, Krzysztof Dach, un eminent specialist în raporturile bilaterale româno-polone în secolul al XIX-lea, autorul unei monografii de referinţă pe această temă, a ales să înfăţişeze atitudinea manifestată de *Mareşalul Antonescu în problema poloneză,* prezentând unele aspecte demne de luat în seamă de biografii conducătorului statului român în perioada războiului.

În anul 2004, comunicările pe teme istorice au sporit. Relev dintre acestea pe cea susţinută de cercetătorul ieşean, Veniamin Ciobanu, despre *Coroana Polonă şi instituţia domniei în Moldova* (a doua jumătate a secolului al XVI-lea); Florin Pintescu – *Aspecte militare din istoria Moldovei medievale reflectate în cronicile polone,* Franz Pieszczoch – *Relaţii moldo-polone din a doua jumătate a secolului al XIV-lea,* Sorin Bobeică – *Aspecte privind relaţiile comerciale ale Poloniei cu Ţările Române în secolul al XVII-lea,* Andrzej Nowakowski – *Urme istorice româneşti în Wadowice* (oraşul în care s-a născut la 20 mai 1920, marele Pontif polonez, Papa Ioan Paul al II-lea, unde comunităţi româneşti funcţionau pe meleagurile respective din secolul al XVII-lea - confirmând, în parte, ipoteza noastră cu privire la originea valahă a Papei Wojtyła – N.M.); Michał Keller a abordat tema: *Relaţii economice polono-române în anii 1918-1926,* diplomatul Nicolae Mareş a susţinut comunicarea: *Aspecte inedite privind raporturile polono-române în perioada 1919-1921, în baza unor cercetări recente în arhivele poloneze,* pentru a demonstra interesul comun al liderilor politici şi militari din cele două ţări pentru o largă colaborare menită să se împotrivească năvalei bolşevice. Istoricul din Szczecin, Henryk Walczak, actualmente decan al facultăţii de istorie universală al Universităţii din localitate a prezentat: *Poziţia Poloniei faţă de România în lumina referatelor informative ale autorităţilor militare poloneze* (1920-1921) iar istoricul din Cracovia, Agnieszka Kastory: *Demersurile Poloniei de accedere în Comisia Europeană a Dunării în perioada interbelică;* Daniel Hrenciuc a avut comunicarea: *Carol al II-lea vizitează Polonia* (25 iunie-1iulie 1937, iar Florin Anghel: *Ieşirea din infern. Refugiaţii poloni şi misiunile diplomatice chiliene din România 1940-1943* etc.

Din referatele susţinute în 2005, amintesc contribuţiile renumitei medieviste de la Universitatea „Adam Mickiewicz" din Poznań, profesor Ilona Czamańska, specialist de renume care s-a impus în cercetarea raporturilor bilaterale în Evul Mediu prezentând o temă inedită privind *Religia şi politica.* Rolul bisericii catolice şi ortodoxe în relaţiile polono-moldave în secolul al XVII-lea; Daniel Hrenciuc a înfăţişat: *Integrarea polonezilor bucovineni în Regatul României Mari,* Agnieszka Kastory – *Două episoade privitoare la destinul lui Carol al II-lea după abdicarea lui în septembrie 1940;* distinsul medievist român, Constantin Rezachevici a susţinut tema inedită cu privire la *hotarul polono-român în secolul XV. Ştefan cel Mare între „regişorii Odrowąz" din Rusia Haliciului şi magnaţii Buczacki din Podolia;* Henryk Walczak, autorul unei mongrafii substanţiale despre raporturile bilaterale în perioada interbelică a înfăţişat – *Problema alianţei româno-polone în anii 1919-1921, în lumina rapoartelor şi depeşelor trimisului polon la Bucureşti, Aleksander Skrzyński* etc.

În anul 2006 istoricii din cele două ţări au abordat printre alte aspecte tematica polonezilor şi românilor în contextul patrimoniului istoric şi cultural european, cu referiri pertinente la începuturile relaţiilor Coroanei Polone cu Ţara Moldovei, respectiv despre bătălia din Codrii Polonini (Constantin Rezachevici), despre raporturile politice polono-otomane şi Movileştii - 1621-1634 (Veniamin Ciobanu), despre elemente comune în cultura nobilimii polone şi a boierilor moldoveni în secolele XVI-XVII (Ilona Czamańska), Polonia şi România şi Protocolul de la Moscova - 9 februarie 1929 (Henryk Walczak); Diplomaţia polonă şi polonezii din România după 1945 (Krzysztof Nowak), Despre evenimentele sângeroase din 1956 din Polonia şi Ungaria pe baza unui docu-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

ment inedit din arhivele americane de la Palo Alto (Nicolae Mareş) etc.

În anul 2008 un capitol distinct al referatelor prezentate s-au referit la importanţa anului 1918 pentru istoria României şi a Poloniei, cât şi în stabilirea relaţiilor diplomatice bilaterale (Henryk Walczak, Florin Anghel, Hanna Szczechowicz, Daniel Hrenciuc). Cu o seamă de contribuţii importante s-au prezentat Constantin Rezachevici despre luptele lui Jan Potocki cu Mihai Viteazul în lumina unei broşuri necunoscute aparţinând căpitanului Stanisław Bartolan din 1601, Lilia Zabolotnaia, cercetător din Chişinău a suprins unele aspecte inedite despre descendenţii movilencelor căsătorite cu nobili de seamă polonezi. Violeta Rezler Wasilewska, director al Muzeului din Lambinowice (Silezia) a înfăţişat aspecte legate de soarta prizonierilor români morţi şi îngropaţi în timpul primului război mondial pe meleagurile poloneze. Pawel Henryk Rutkowski a abordat oglindirea în presa românească a războiului polono-sovietic din 1919-1920. Referatul prezentat de Nicolae Mareş s-a referit la poziţia lui Nicolae Titulescu faţă de Basarabia în contextul defavorabil manifestat de omologul său, Józef Beck. Istoricul Ion Conştantin, autorul unei monografii de substanţă privind crimele de la Katyń, a înfăţişat rolul jucat de medicul legist Alexandru Birkle în apărarea şi susţinerea adevărului cu privire la masacrele săvârşite de Stalin şi Beria în aceste locuri de tristă amintire, iar Małgorzata Willaume, specialistul în probleme bilaterale de la Universitatea din Lublin a făcut o schiţă a relaţiilor româno-polone în perioada interbelică.

Din comunicările anului 2007 subliniez materialul dens aparţinând celor doi profesori ai Universităţii din Torun: Zbigniew Karpus şi Marius Wolos intitulat: – *Urme româneşti în Pomerania Gdansk-lui. Soldaţi români în lagărele germane de prizonieri localizate în Pomerania Gdansk-ului în perioada octombrie 1916-noiembrie 1918.* Cercetătorii menţionaţi mai sus dezvăluie pentru prima dată în literatura de specialitate din ţara noastră aspecte cutremurătoare privind soarta prizonierilor români ajunşi în lagărele de concentrare germane de la Tuchola şi Czersk după ce nemţii au ocupat o parte din teritoriile româneşti. Din cei aproape 30 de mii de militari români luaţi prizonieri de trupele germane în 1916 - 7446 şi-au dat obştescul sfârşit în aceste lagăre, iar 176 în alte locuri. Dacă adăugăm la acestă cifră tragică şi pe cei morţi la Lamsdorf şi Lidzbark Warminski (Markajmy), constatăm că peste 10.000 de eroi români sunt îngropaţi în mari necropole poloneze, daţi fiind uitării decenii de-a rândul. (cf. Nicolae Mareş, Urme ale unor eroi români pe teritoriul polonez, comunicare în Eroi şi morminte, Editura Alpha MON, pp. 43-62).

Dezbaterile simpozionului din 2009 s-au axat, într-una din părţi, pe aspecte legate de marcarea a 70 de ani de la izbucnirea celui de al doilea război mondial, înfăţişată fiind: *Destrămarea Republicii a II-a Polone şi atitudinea României Mari. Studiu de caz.* (Daniel Hrenciuc); *Agresiunea sovietică împotriva Poloniei* (Bogdan-Alexandru Schipor); *Şederea principalelor autorităţi poloneze în România în perioada războiului* (Hanna Szczechowicz); *Chestiuni ale transportului aurului polonez prin România în septembrie 1939* (Teresa Kulak); *Despre memorialistul bucovinean – Radu Popescu* (Vasile I. Schipor); *Viaţa şi moartea lui Józef Beck în refugiu, în România* (Tadeusz Gajdamowicz). Dintre referatele cu o abordare istorică mai largă amintim: „Câteva observaţii pe marginea unor izvoare inedite cu privire la relaţiile dintre Polonia şi Moldova sub Movileşti" – aparţinând istoricului Antim Cristian Bobicescu; „Nunta prinţului Janusz Radziwiłł cu Maria Lupu în viziunea contemporanilor" – de Lidia Zabolotnaia; „Lumini şi umbre ale relaţiilor româno-polone în perioada interbelică" – de Nicolae Mareş; „Marşul din România în Polonia al detaşamentelor de cavalerie formate în cadrul Diviziei a 4-a a Puşcaşilor Polonezi" de Aleksander Smolinski ca şi „Tranzitul refugiaţilor civili polonezi din Rusia Sovietică în Polonia, pe teritoriul României, în primele luni ale anului 1920" de Paweł Henryk Rutkowski; „Destine paralele: România – Polonia faţă în faţă cu totalitarismele secolului XX" – de Ion Constantin etc.

În anul 2011 Dariusz Karczewski de la Universitatea din Bydgoszcz a prezentat activitatea misionară a franciscanilor polonezi în Moldova medievală; Veniamin Ciobanu a abordat „O *istorie* a insurecţiei din Polonia din 1830; Nicolae Mareş „Raporturile lui Nicolae Bălcescu cu exilul şi revoluţionarii polonezi în anii 1848-1849; Tomasz Cislewski „România şi problemele reemigranţilor polonezi şi refugiaţilor din sudul Rusiei, în anii 1918-1920"; Ion Constantin „Românii şi „Solidaritatea"; Krzysztof Górski – despre Festivalul internaţional de la Bucureşti din 1953 sau Jarosław Durka despre diplomatul Jan Szembek, fost şef de misiune în România şi aproape un deceniu prim colaborator al ministrului Beck, arhitect al diplomaţiei bilaterale româno-polone ani buni din perioada interbelică

Sublinem că fiecare reuniune suceveană a înfăţişat pe larg aspecte diverse legate de „problematica bucovineană", despre manifestarea comunităţii poloneze din România şi a reprezentanţilor ei de frunte, cât şi despre relaţiile culturale bilaterale.

Problematica culturală în atenţia poloniştilor români

Aici amintim o seamă de contribuţii prezentate de polonişti de frunte, membri ai Uniunii Scriitorilor, precum: Stan Velea, care a făcut o radiografie a poeziei româneşti în Polonia; Mihai Mitu – *Noi date despre Bucovina pe baza unor memorii şi descrieri de la începutul secolului al XIX-lea cât şi Bogdan Petriceicu Haşdeu – polonistul;* Constantin Geambaşu, şeful catedrei de limbă polonă la Universitatea din Bucureşti, cu – *Privire asupra relaţiilor culturale româno-polone la sfârşitul secolului al XIX-lea; Ewa Kocój cu Raiul nepierdut? Icoanele din bisericile ortodoxe bucovinene ca simboluri ale mitului începutului paradisiac.* Acestea au fost comunicări prezentate în 2003. În anul următor 2004, Constantin Geambaşu a prezentat referatul despre *Bruno Schultz sau subminarea artei clasice,* iar asistenta universitară de la catedra de polonistică, Cristina Godun, s-a referit la *Motive îngemănate în lirica Wisławei Szymborska şi a Anei Blandiana.* La reuniunea din 2005, Stan Velea l-a prezentat pe *Bruno Schultz ca precursor al modernismului contemporan;* Nicolae Mareş a înfăţişat unele aspecte legate de *Receptarea lui Tudor Arghezi în Polonia,* iar Constantin Geambaşu – *Literatura polonă între tradiţional şi contemporan.*

În anul 2006 la secţia *în lumea literaturii şi culturii,* Constantin Geambaşu a prezentat un referat privind *America văzută de un est-european* – referindu-se la o seamă de cărţi de referinţă aparţinând laureatului Premiului Nobel pentru literatură, Czesław Miłosz, din care universitarul român a şi tradus. În anul viitor Constantin Geambaşu a prezentat *Contribuţia poloniştilor universitari la promovarea limbii şi culturii polone în România.* Un aspect de mare impact în cunoaşterea României în Polonia prin muzică a prezentat în comunicarea sa: *Sopotul cântă românește. Stelele estradei româneşti la Festivaul Internaţional de le Sopot în anii 1961-1985* susţinută de Krzysztof Górski. La a 200-a aniversare de la naşterea marelui compozitor polonez, Nicolae Mareş a prezentat comunicarea: *Chopin în conştiinţa românilor,* subliniind activitatea a doi dintre discipolii săi: Carol Miculi şi sebeşanul Carl Filtsch

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Conferinţă Naţională pe teme de Biblioteconomie

Bogdan Corneliu STĂNESCU
Biblioteca Metropolitană Bucureşti

Într-o veche descriere geografică şi de călătorie spaniolă, cu titlul *„Libro del conoscimiento"* (datată 1350), dar şi pe câteva hărţi catalane (*Angellino de Dalorto*, din perioada 1325-1330 şi *Angelino Dulcert,* din anul 1339), Brăila, apare cu numele de *„Drinago"*. Oraşul a fost ocupat de turcii otomani între anii 1538-1540 şi este transformat în raia turcească începând cu anul 1554 până la sfârşitul războiului ruso-turc din anii 1828-1829, perioadă în care a purtat numele de *Ibrail.* În afara acestor informaţii se mai ştie că, în secolul al XV-lea numele Brăilei a fost amintit sub forma *Breil*, într-o menţiune a Cancelariei Voievodului „Ttibor din Transilvania". Privilegiul comercial pentru negustorii braşoveni, dat de voievodul muntean Vladislav Vlaicu la 20 ianuarie 1368, atestă Brăila ca aşezare importantă a Ţării Româneşti.

În anul 1463 cronicarul bizantin Laonic Chalcocondil caracteriza Brăila ca fiind „oraşul dacilor, în care fac un comerţ mai mare decât în toate oraşele ţării" (Ţara Românească - n.r.). „În privinţa izvoarelor documentare exterioare Munteniei, adică *Letopiseţul anonim al Moldovei, Cronica Moldo-Germană, Letopiseţele numărul 1 şi numărul 2 de la Putna* (Moldova), toate ne dau una şi aceeaşi informaţie şi anume aceea a arderii Brăilei de către cunoscutul voievod Ştefan cel Mare (1457-1504) la 27 februarie 1470, într-o zi de marţi în săptămâna brânzei. Izvoarele beletristice, privitoare la oraş sunt puţine ca număr şi pot fi invocate doar la modul general, iar dacă e să ne referim la izvoarele diplomatice din cancelaria Curţii domneşti a Munteniei, cele mai vechi documente cunoscute în zilele noastre este cel al lui Vlaicu Vodă amintit deja mai sus, precum şi cele două documente ale cancelariei Porţii Otomane, unul din 1520 şi altul, posterior cu trei decenii aceluiaşi moment.

La rândul lor, izvoarele catagrafice intră şi ele în rândul celor de interes datorită faptului că multă vreme, atât litoralul dobrogean, cât şi gurile fluviului Dunărea au fost în atenţia a numeroşi călători şi negustori străini ce aveau nevoie de detalii pentru a putea ajunge în aceste locuri. Mai târziu, în timp, întemeierea judeţului Brăila a însemnat un spor de populaţie, de însemnătate şi de putere economică. Nu putem trece cu vederea că, factorul care a contribuit decisiv la dezvoltarea Brăilei, după anul 1829, a fost categoric libertatea comerţului pe Dunăre şi Marea Neagră, prevăzut de unul dintre articolele tratatului de pace de la Adrianopol". Terminarea monopolului turcesc (obligaţia de a aproviziona imperiul otoman pe care o avea raiaua), a dus la dezvoltarea tot mai rapidă a portului şi oraşului Brăila.

În acest oraş „bogat" din punct de vedere al evenimentelor şi al realizărilor, a avut loc, în perioada *18 – 20 octombrie 2012*, *Ediţia a XXIII-a a Conferinţei ANBPR.* Lucrările s-au desfăşurat la Centrul pentru tineret din Brăila. Au susţinut alocuţiuni printre alţii, doamna Doina Popa, preşedinta ANBPR, domnul Paul-Andre Baran (S.U.A.), directorul programului Biblionet.

Biblioteca Metropolitană Bucureşti, a fost reprezentată la această conferinţă de doamnele Anca Badea şi Florentina Dobrogeanu-Ipsilante, precum şi de domnul Sergiu Marian Găbureac. Mesajul Conferinţei pentru participanţi a fost: *„Viitorul aparţine bibliotecilor în schimbare"*, adică a acelor specialişti din domeniu care vor ştii să se adapteze nevoilor utilizatorilor şi vor găsi mereu oportunităţi de apropiere şi de atragere a acestuia în sălile de lectură. După cum o arată activitatea ultimilor ani, *Biblioteca Metropolitană* chiar şi în această privinţă a devenit un adevărat exemplu al lucrului practic în activitatea cu utilizatorii.

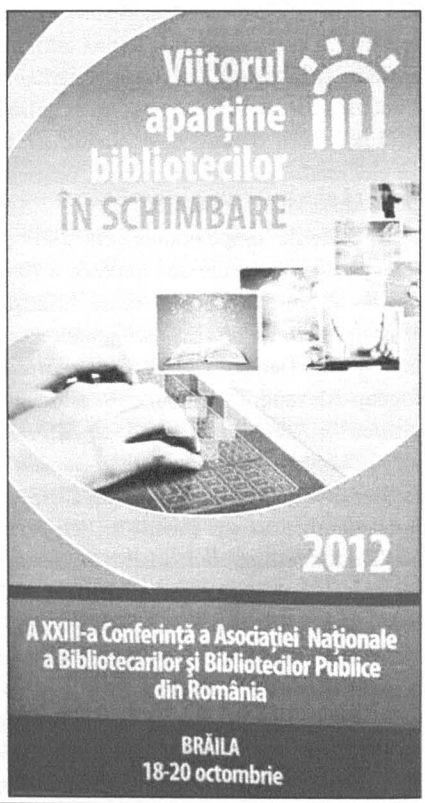

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Fenomenul eBook schimbă piaţa cărţii din România

Mădălina PILOFF
publicist

Trecerea volumelor în format digital este o realitate care începe să prindă contur şi în ţara noastră. Cărţile tipărite sunt însă departe de a dispărea de pe rafturile librăriilor.eBook sau carte tipărită? Este o alegere pe care în prezent o fac puţini români. Asta pentru că oferta de carte digitală în limba română este încă destul de redusă.

Chiar şi cu recenta lansare a unei librării de peste 500 de titluri, suntem mult în urma celorlalte ţări. Apoi, la preţul unei cărţi digitale se adaugă şi o investiţie pe care consumatorul trebuie să o facă în eReader, iar aceasta nu este chiar la îndemâna oricui. Totuşi, evoluţia vânzărilor online a cuprins şi industria cărţii. Publicaţii importante din străinătate oferă cititorilor, mai nou, şi topuri ale vânzărilor de cărţi digitale, iar Amazon vinde fiecare carte şi în format compatibil cu eReader-ul lor, Kindle. România este încă la început de drum. Una dintre cele mai mari probleme ale acestui fenomen este numărul mic de posesori de eReader, în jur de 5.000, după estimări. Dispozitivele, pe care încap între 2.000 şi 3.000 de cărţi, şi în jur de 20.000 dacă li se extinde

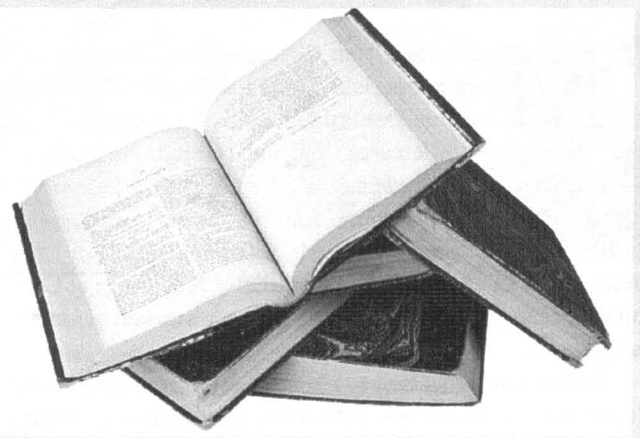

memoria, au preţuri mari pentru români. Un dispozitiv Kindle, lansat de Amazon, începe de la 500 de lei ,cele mai ieftine si ajunge la 1350-1400 de lei. Avantajul acestora este că, aşa cum spune Vlad Puescu, reprezentantul *elefant.ro*". Poţi avea o întreagă bibliotecă în buzunar".

Obiceiuri de citire

"Oamenii sunt obişnuiţi să simtă hârtia sau să răsfoiască volumul în raftul librăriei înainte să îl cumpere şi acest obicei e greu de schimbat. Mie îmi place să numesc cartea electronică, o formă mult mai :pură". Nu citim hârtie sau cerneală, nu punem pe primul plan experienţa senzorială. Cărţile erau cărţi şi când erau pe papirus", crede Vlad Puescu , care a prezentat la lansare şi facilităţile pe care le oferă o carte digitală.

Cum arată preferinţele românilor

"Cititorii caută în format digital alte lucruri decât cele ce apar în format tipărit. Trebuie venit cu titluri noi, care au cerere", spune Dan Vidraşcu, de la editura *Litera*. Editurile vor să înceapă să lanseze simultan cărţile tradiţionale şi digitale. Asta înseamnă că toate editurile din România ar trebui să înceapă să semneze şi contracte pentru drepturile de autor pentru formatul digital, ca să putem ajunge la un număr respectabil de titluri.

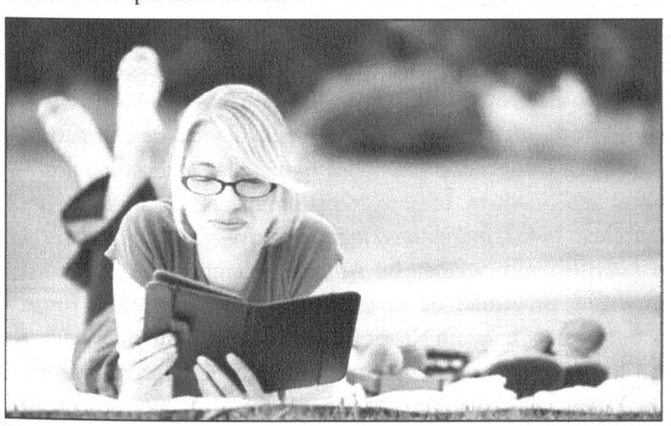

Polirom are, de exemplu, în acest moment, în jur de 150 de cărţi digitale. Cele mai multe pot fi găsite şi în format print. Una dintre excepţii este noul roman al lui Ian McEwan, "Solar", lansat în ediţie digitală înainte de ediţia tipărită. *Litera* are în jur de 120 de cărţi digitale, dar ambele edituri vor să mărească oferta. Elefant.ro speră să ajungă în câteva luni la o ofertă care să cuprindă în jur de 1.000 de titluri.

Pe lângă numărul redus de eReadere, cărţile digitale ridică multe probleme şi pentru oamenii implicaţi în industrie, de la cei din tipografii, până la cei din librării. Întrebarea pe care şi-o pun mulţi dintre cei ce contestă promovarea cărţii digitale este ce se va întâmpla cu librăriile în momentul în care cărţiile se vor transforma în bytes. Un exemplu îl dă celebrul lanţ de librării Barnes & Noble. Pe lângă platforma online puternică, ei au transformat librăriile fizice în locuri de întâlnire în care cititorii pot veni cu dispozitivul lor şi pot citi gratuit cărţile în format digital cât timp stau acolo.

Pe de altă parte, există din ce în ce mai multe biblioteci, cel puţin din Statele Unite, care împrumută cărţi digitale. Cartea poate fi citită de un om pentru o perioadă limitată de timp, după care îi este interzis accesul la ea. În cazul în care vrea să reînnoiască accesul trebuie să aştepte până când se eliberează cartea, asta pentru că nu există decât un exemplar, iar cartea este împrumutată în ordinea cererii.

O altă tendinţă în afară este renunţarea la editură. Un exemplu este autoarea JK Rowling, care a înfiinţat "Pottermore". Este singura platformă de pe care se poate cumpăra "Harry Potter" în format digital. Încasările îi revin ei, în condiţiile în care, în mod normal, câştigul se împarte între distribuitor şi editură. În România, afirmă Puescu, în jur de 30 - 40% din profit merge către distribuitor, iar restul, către edituri. Este una dintre temerile editurilor care încearcă să nu piardă controlul din cauza uşurinţei cu care autorul poate da direct cartea distribuitorului, încasând o mare parte din bani.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Românii din sud-estul Transilvaniei
Sesiune ştiinţifică, ediţia a XVIII-a

Dr. Marian NENCESCU
Biblioteca Metropolitană Bucureşti

Municipiul Sfântu Gheorghe, jud. Covasna, dar şi casa Memorială „Romulus Cioflec" din localitatea Araci, acelaşi judeţ, filială a Muzeului Carpaţilor Răsăriteni din Miercurea Ciuc, jud. Harghita, au găzduit, în zilele de 21-22 septembrie a.c., a XVIII-a ediţie a Sesiunii Ştiinţifice *„Românii din sud-estul Europei. Istorie. Tradiţie. Civilizaţie"*, manifestare organizată de Episcopia Ortodoxă a Harghitei şi Covasnei, cu sprijinul Consiliului Judeţean şi al Consiliului Local Sfântu Gheorghe, ca şi al unor asociaţii şi instituţii culturale.

În deschiderea lucrărilor, găzduite de Muzeul Spiritualităţii Româneşti din Sfântu Gheorghe, I.P.S. Ioan Selejanul, arhiepiscopul Covasnei şi Harghitei, a subliniat semnificaţia acestui eveniment ce reuneşte anual specialişti din întreg arealul românesc – inclusiv din regiuni din afara României – şi care se desfăşoară neîntrerupt de aproape două decenii. În context, au fost invocate şi volumele de contribuţii ştiinţifice – seriile *Angustia* şi *Buletinul Ligii Culturale Andrei Şaguna,* un adevărat *corpus* de materiale grupate pe domenii precum: istorie locală şi naţională, sociologie, etnologie, arhivistică, istorie bisericească.

Manifestarea din acest an a prilejuit şi o meritată recunoaştere a meritelor unuia dintre cei mai activi susţinători ai acestui *fenomen socio-cultural* care este întâlnirea anuală de la Sfântu Gheorghe, profesorul şi arhivistul Ioan Lăcătuşu, cu prilejul împlinirii vârstei de 65 de ani. Pentru a sublinia acest eveniment, Asociaţia Naţională a Arhiviştilor, în colaborare cu instituţiile locale de profil, a editat volumul al 5-lea din seria *Profesioniştii noştri* (în fapt, o lucrare în două părţi), cuprinzând studii originale aparţinând unor specialişti din domeniile enunţate. Cartea se doreşte o modestă recunoaştere a meritelor unui profesionist al arhivelor, dublat de un veritabil activist pentru cauza românismului, ce trăieşte şi lucrează într-o zonă cu multe şi sensibile probleme socio-istorice.

Nu au lipsit de la tradiţionala întâlnire de la Sfântu Gheorghe cunoscuţii istorici Gelu Neamţu şi Petre Ţurlea, profesorul Constantin Burac de la Facultatea de Arhivistică din Bucureşti, arhiviştii Vilică Munteanu (Bacău), Cristina Ţineghe (Bucureşti), părintele profesor Dorel Man (Cluj-Napoca), dr. Alin Spânu (Bucureşti) sau publiciştii Nicolae Balint (Târgu-Mureş), Vasile Stancu (Sfântu Gheorghe) şi mulţi alţii, în total peste 60 de participanţi.

Casa memoriala "Romulus Cioflec" - Araci

O premieră în acest an a constituit-o reuniunea de la Araci, localitate ce găzduieşte casa memorială a scriitorului Romulus Cioflec, cunoscut militant pentru cauza românismului în Basarabia.

Cu prilejul acestui eveniment, publicaţia braşoveană „Condeiul ardelean" a publicat, sub semnătura d-lui Vasile Stancu, un amplu *interviu* cu prefectul judeţului Covasna, dl. dr. Codrin Munteanu, dedicat lui Ion Lăcătuşu la aniversarea vârstei de 65 de ani. Din cuvântul prefectului, grupat sub titlul exemplificator „Ion Lăcătuşu – o lumină mereu aprinsă", reţinem ideea că pentru comunitatea românească din zonă, reprezentată de Forumul Civic al Românilor din Covasna şi Harghita, dar şi de o serie de ONG-uri cu profil cultural, între care Liga Cultural-creştină Andrei Şaguna, Ion Lăcătuşu este un reper de care inclusiv factorul politic ţine seamă. Meritul său principal este acela de a sancţiona şi reacţiona la *derapajele* neconstituţionale şi de a organiza manifestări culturale cu caracter identitar. În esenţă, Ion Lăcătuşu reprezintă pentru mulţi localnici de etnie română un adevărat reper al *societăţii civile* despre care se vorbeşte insistent în ultima vreme. „El este omul care vorbeşte în numele tuturor, fără să ceară votul nimănui", conchide prefectul C. Munteanu.

*

Pentru mulţi covăsneni, simbolul de necontestat al românismului îl constituie Catedrala Ortodoxă, cu hramul Sfântului Ierarh Nicolae şi al Sfântului mare Mucenic Gheorghe, construcţie masivă, având o suprafaţă de 900 mp şi o înălţime de 45 metri, putând adăposti cu uşurinţă 2000 de persoane. Începută în 1939, abandonată din motive cunoscute în timpul ocupaţiei horthyste, şi *subiective,* până în 1968, catedrala a fost finalizată abia între 1972-1983, an când a fost şi sfinţită, în prezenţa Patriarhului României, P.F. Iustin Moisescu şi a Mitropolitului Ardealului, Î.P.S. Antonie Plămădeală. Construită în stil bizantin, bogat pictată într-un registru tradiţional (pictor Iosif Vasu), catedrala adăposteşte azi Muzeul Spiritualităţii Româneşti, ctitorie de suflet a Î.P.S. Ioan Selejanul, ierarhul locului. În Muzeu (inaugurat la 4 decembrie 1993) sunt expuse icoane, alte obiecte de cult datând din vremea etnogenezei poporului român, dar şi din timpul prigoanei anti-ortodoxe. Între tipărituri semnalăm *Cazania lui Varlaam* (Iaşi, 1643), *Îndreptarea legii* (Târgovişte, 1652), precum şi un *Liturghier* din vremea lui Antim Ivireanul (1713). Mărturii muzeistice provenind de la mitropoliţii Nicolae Colan, Iustin Teculescu sau Veniamin Nistor întregesc patrimoniul unui muzeu unic din care nu lipseşte opera lui Romulus Cioflec, gazetar de marcă al fostului judeţ Trei Scaune.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Centenar Emil TURDEANU (1911-2001)

Foto-expoziţie documentară

S-a împlinit, într-o discreţie nefirească, un veac de la naşterea lui Emil Turdeanu, istoric literar şi filolog slavist de recunoaştere europeană, membru marcant al exilului românesc. Absolvent al Facultăţii de Litere şi preşedinte al Ligii Studenţilor Filologi, Emil Turdeanu s-a specializat în filologie la „Fonteney-aux-Roses" (1935-1937), celebra şcoală fondată de Nicolae Iorga, apoi la Ecole des Langues Orientales, unde a şi elaborat studiul **Manuscrisele slave** din timpul lui Ştefan cel Mare. Căsătorit cu fiica marelui savant Nicolae Cartojan, alege exilul, stabilindu-se în Franţa, unde lucrează ca cercetător la Centrul Naţional de Cercetări Ştiinţifice de la Paris (1947-1977), predând concomitent limba română la Sorbona (1948-1972), apoi la Universitatea Sapienzia (Roma, 1977-1983). În exil a redactat publicaţiile „Fiinţa românească" şi „Revue des Etudes Roumaines". După 1990 este ales membru de onoare al Academiei Române.

De-a lungul întregii sale cariere, Emil Turdeanu s-a impus în perimetrul ştiinţific european drept un eminent cărturar slavist, recunoscut de lumea academică şi diplomatică. Dovadă sunt numeroasele cărţi primite cu autograf de la personalităţi publice de prestigiu, precum şi articolele şi recenziile publicate în cele mai importante reviste de specialitate. Concomitent, a susţinut şi o bogată corespondenţă cu savanţi români din ţară, între care Ovidiu Papadima, I. C. Chiţimia, Dan Simonescu, Mircea Anghelescu ş.a. Dintr-o corespondenţă inedită publicată de Nicolae Scurtu în revista târgovişteană „Litere", reţinem şi dorinţa lui Emil Turdeanu de fi publicat în ţară, eventual la „Revue des Etudes Sud-Est Européenes". Cum răspunsul nu a fost suficient de convingător, savantul s-a mulţumit să-şi exprime, într-un cerc intim, regretul că România nu e încă o ţară liberă.

Muzeul Judeţean "Teohari Antonescu" din Giurgiu

Pentru a marca centenarul naşterii, Muzeul Judeţean „Teohari Antonescu" din Giurgiu a pregătit o foto-expoziţie itinerată cuprinzând fotografii şi facsimile din opera şi corespondenţa lui Emil Turdeanu. Organizatorul expoziţiei, prof. Emil Păunescu, a făcut apel la cele mai prestigioase instituţii publice, inclusiv Universitatea Bucureşti şi Academia Română, pentru a susţine acest proiect şi a da cinstirea cuvenită unui savant recunoscut internaţional, fiu al meleagurilor româneşti. Din păcate, cu excepţia Fundaţiei Europene „Nicolae Titulescu" şi a Bibliotecii Metropolitane Bucureşti, expoziţia nu a putut fi promovată la Bucureşti. Nici centenarul nu s-a bucurat de o mai bună recunoaştere.

În acest context, expoziţia vernisată pe 18 sept. a.c. la sediul instituţiei noastre reprezintă un omagiu, e drept întârziat, dar cu atât mai important, pentru marele savant. Prezent la vernisaj, dl dr. Florin Rotaru, directorul general al BMB, a subliniat caracterul inedit al acestei expoziţii, pornind de la valoarea documentelor expuse. În context, semnalăm că muzeul giurgiuvean deţine un bogat fond de cărţi şi manuscrise provenind din arhiva personală a lui Emil Turdeanu, expoziţia având doar rolul de a semnala aceste valori bibliofile.

Pasionat muzeograf, dl. Emil Păunescu este şi autorul monografiei despre savantul Ştefan Berciu, prezentată pe larg în revista noastră. ***(Redacţia B.B.)***

***Ilustraţii semnate de* Adina ROMANESCU**

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Integrala manuscriselor CANTEMIR

Sub coordonarea scriitorului Constantin Barbu au văzut lumina tiparului primele 25 de volume din „Integrala manuscriselor Dimitrie Cantemir", primul set fiind achiziționat chiar de către Vladimir Putin, preşedintele Federației Ruse, care a aprobat scanarea documentelor aflate de sute de ani în Arhivele din Moscova. Vă prezentăm, pe scurt, interviul acordat de Constantin Barbu, publicistului Ion Spânu

Constantin Barbu ţinând în mână manuscrisul lui Cantemir (Sacrosantae Scientiae Indepingibilis Imago)

– Cum a început această aventură prin Arhiva Moscovei?

Constantin Barbu: La festivitatea de acordare a unui premiu de excelenţă al ambasadorului Federației Ruse, Alexander Churilin, l-am rugat să-mi aprobe intrarea în Arhiva de la Moscova, cu care, în principiu, a fost de acord. După un timp, am fost surprins să primesc de la Domnia sa o scrisoare în care mă întreba „Ce manuscrise vrei?". I-am trimis lista, după Tocilescu, completată cu ce mai ştiam eu, dar i-am spus, prevăzător, că le vreau pe toate. S-a dovedit că am procedat bine, întrucât acolo am descoperit manuscrise despre care nu se ştia nimic! Abia în mai 2009 am primit confirmarea de la partea rusă, inclusiv preţul pentru fiecare filă scanată. Din partea oficialităților române nu a fost nimeni dispus să finanţeze această operaţiune, astfel încât abia în toamna lui 2009 am putut pleca la Moscova, atunci când Paul Tudor, un om de faceri care conduce firma SC Besta SA, prin „Fundaţia culturală Tudor", a avut bunăvoinţa să sponzorizeze tot demersul acesta, cu care România se va mândri multe secole de acum înainte, căci fondul acestor manuscrise este cel mai mare tezaur al României din afara graniţelor!

– Care este istoricul ediţiilor Cantemir?

– Începând din 1878, când Tocilescu a tipărit primul volum Cantemir, şi până azi, Academia Română a publicat doar 9 (nouă) volume de opere! Lui Tocilescu îi aprobase copierea tuturor manuscriselor, Ţarul Alexandru al II-lea, iar mie, pentru documentele din Arhiva Ministerului de Externe, Vladimir Putin, care era pe atunci prim-ministrul Rusiei! De aceea, în semn de recunoştinţă, i-am trimis în dar această ladă care conţine primele 25 de volume apărute, într-o ediţie de lux cum rar se tipăresc în lume. Le ştii, nu cred că mă contrazici...

– Ce manuscrise erau în Arhiva Ministerului de Externe din Rusia?

– Acolo am fost surprins să găsesc „Jurnalul persan" în limba rusă şi „Manifestul lui Petru cel Mare". Despre „Jurnalul persan", Tocilescu credea că are doar 7 pagini, iar despre „Manifest..." credea că este „Catehismul persan", care s-ar fi scufundat în mare!

– Academia Română spune că s-au mai scanat manuscrise Cantemir....

– Da, în anii '60 s-au făcut fotocopii alb-negru după unele manuscrise, dar vă rog să le comparaţi cu ediţia aceasta, unde documentele sunt mai frumoase decât originalul! Ca să nu mai spun de numărul lor... De altfel, se ştie că Tocilescu furase, pur şi simplu, 3 fascicule, pe care le rezumăm astfel: 4 pag. din „Epistola dedicatoria" la „Sacro-sancte scientiae indepingibilis imago", 24 de pag. din „Index Rerum Nobilium", de la aceeaşi lucrare, şi fila 42 din „Loca Obscura". Şi pe acestea le-am introdus în ediţia mea, reîntregind astfel „Sacro-sancte scientiae indepingibilis imago" şi „Loca Obscura".

– Care a fost cea mai mare surpriză din această aventură prin "hârtiile" lui Cantemir?

– Ştiam din sursă ştiinţifică sigură că arhiva păstrată de Serghei Cantemir, fiul cel mai mic al lui Dimitrie, compusă din 27 de pachete, a fost cumpărată la licitaţie, la moartea sa, şi se află într-una din arhivele Moscovei. Mergând prin arhiva de acte străvechi, conduşi de directorul acesteia (căci pe acolo nu te plimbi ca pe Unirii!), m-am trezit în faţa a 76 de lădiţe pe care scria „CANTEMIR"! Bucuria mea a fost de om smintit. Directorul ne-a adus opisul şi de la el am aflat că acesta fusese făcut între 1898 şi 1956! Ultimul care ordonase terminarea inventarului fusese Stalin, în 1935, când s-au şi adus în România osemintele lui Cantemir! Şi dacă tot veni vorba, să ne amintim că atunci sicriul lui Cantemir a fost primit pe covor roşu, cu salve de tun, fiind salutat de Guvernul ţării, iar Iorga a stat drepţi în faţa Voievodului!

– Din aceste 76 de lăzi, câte ai reuşit să scanezi?

– Doar una! De fapt, partea rusă a scanat documentele în condiţii excepţionale. În această primă ladă este corespondenţa dintre Antioh, Maria şi Constantin Cantemir şi formează două dintre volumele actualei ediţii! Îţi dai seama cât a mai rămas de tipărit?

– Aveţi o estimare a numărului total de volume al acestei ediţii Cantemir?

– Probabil că, în final vor fi vreo 100 de volume, dacă nu vom mai avea şi alte surprize prin arhivele lumii. Tragedia este că pentru întocmirea acestei ediţii nu plăteşte decât Ludovic al XIV-lea, cum îi spun eu lui Paul Tudor! Cu el şi cu ceilalţi prieteni ai lui Cantemir intenţionez să aduc în ţară şi celelalte manuscrise ale Domnitorului, care se află în alte 10 ţări, în afară de România şi Rusia!

– Care va fi impactul acestei colosale ediţii Cantemir?

– Sper ca în anii viitori să se scrie cărţi şi să se dea doctorate după această ediţie, căci Cantemir, prin toată opera lui, ar putea să tragă după el toată cultura română! Ca să nu mai spun că şi politicienii noştri ar putea sta altfel de vorbă cu mai-marii lumii dacă le-ar pune pe masă o astfel de ediţie!

– Un mesaj pentru final....

– Trebuie să ţinem minte că, în 1711, cel mai vestit ţar rus, Petru cel Mare, l-a făcut pe Dimitrie Cantemir *prinţ al Imperiului rus,* şi tot la fel a procedat cu toţi copiii lui, pe care Rusia i-a tratat princiar până la stingerea stirpei! Asta, în timp ce, în 1714, Constantin Brâncoveanu şi fiii săi erau umiliţi şi decapitaţi la Constantinopol de Sultanul Ahmed al III-lea, despre care se spune că ar fi trăit în „epoca lalelei". Cantemir era cineva în vremea lui, iar ruşii l-au apreciat cum se cuvine. Nu putem să rămânem mai prejos, noi, cei care-i suntem urmaşi!

A consemnat, Ion SPÂNU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

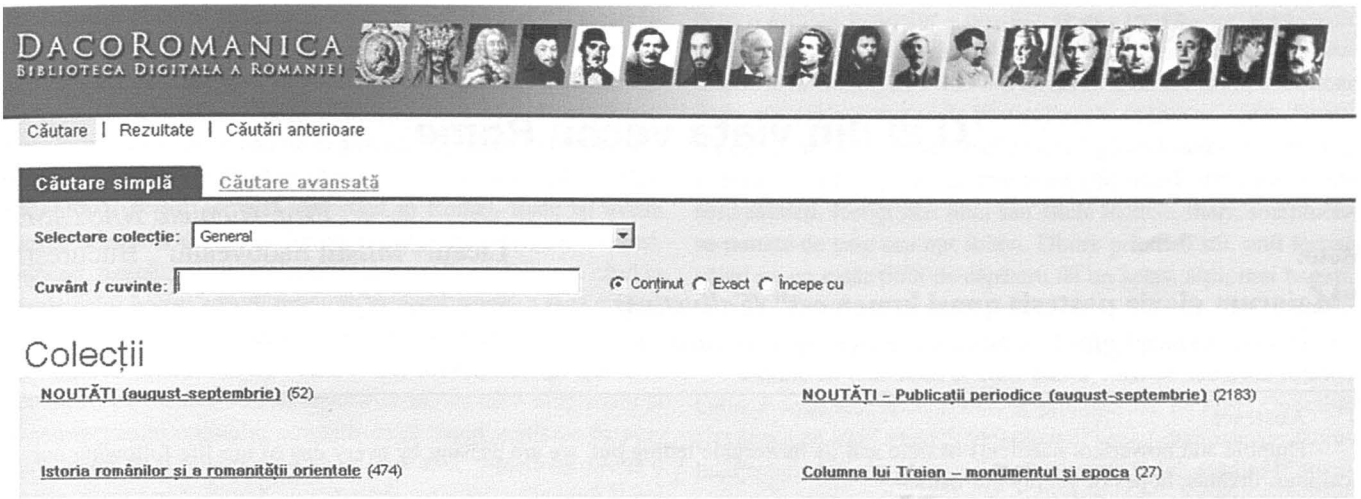

DACOROMANICA, realizare de vârf a Biliotecii Metropolitane Bucureşti, este cea mai importantă bibliotecă digitală românească accesibilă gratuit în INTERNET. Dezvoltarea ei prin îmbogăţirea continuă cu documente digitalizate se face permanent, în fiecare săptămână, pentru a fi un veritabil instrument în serviciul reţelelor de cooperare naţională şi internaţională, precum şi pentru a deveni partener în Biblioteca Virtuală Europeană EUROPEANA. DACORAMANICA este singura bibliotecă digitală profesionistă din România, concepută pentru a răspunde provocărilor Mileniului III ce poate fi accesată la adresa www.*dacoromanica.ro*.

Noutăţi, octombrie 2012

⇨ **Alexandru Tzigara-Samurcaş, *Scrieri despre arta românească*, Bucureşti, Editura Meridiane, 1987, 420 p.**

*...Întreaga sa energie se concentrează, aşadar, în ideea creării unui muzeu al artei româneşti. Deşi fuseseră unele tentative în această privinţă, încercând să se fructifice Decretul domnitorului Alexandru Ioan Cuza din 25 noiembrie 1864 prin care s-a înfiinţat Muzeul Naţional, cel care va izbândi să înfiinţeze un muzeu al artei naţionale va rămâne Alexandru Tzigara-Samurcaş, căruia îi revine şi pionieratul muzeografiei româneşti, prin studiile şi nenumăratele sale articole, note, intervenţii, polemici în reviste prestigioase ca „Viaţa Românească", „Convorbiri literare", „Epoca", „Minerva" etc., din care o parte au fost adunate târziu în masivul volum de bilanţ Muzeografia românească (1936), „prima carte de muzeografie din ţara noastră". Ea stă mărturie a luptei febrile, nu de puţine ori sălbatică şi dureroasă, pentru a crea artei naţionale un locaş vrednic şi de comorile trecutului şi de evoluţia muzeografiei din alte ţări. El urmărea modernitatea muzeografică a instituţiei, nu transformarea ei în cimitir al artei. Alexandru Tzigara-Samurcaş întrunea în persoana sa un specialist complex, cu înaltă pregătire, cunoscător al tuturor marilor muzee ale Europei, un excelent organizator, om deopotrivă al faptei şi al cuvântului, bun gospodar, descurcându-se în universul inextricabil al cerinţelor muzeografice, de la construcţia clădirii la obţinerea de fonduri, la problemele juridice ori de fizică şi de chimie ale conservării şi restaurării, la obţinerea – fie şi în interpelări parlamentare! – de fonduri necesare... (din Cuvînt înainte de **C. D. Zeletin**)*

⇨ **Alexandru Tzigara-Samurcaş, *Memorii. Vol. 2* (1910-1918), Bucureşti, Editura „Grai şi Suflet – Cultura Naţională", 1999, 304 p.**

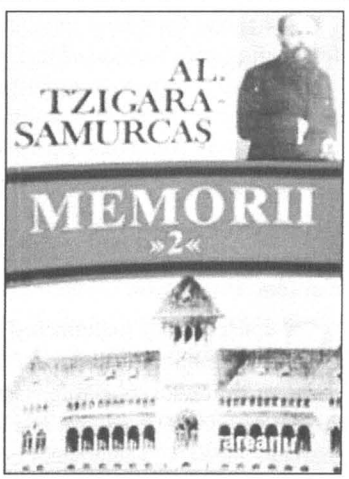

„E o minune acest popor românesc. Cu cât mai adânc pătrundem în sufletul lui, ascuns atâtea veacuri vederii lumei pricepătoare, cu atât mai mult trebuie să-l admirăm. Resfirat pe atâtea văi despărţite prin munţi înalţi, care de altminteri sunt hotarele fireşti ale formaţiunilor etnice, între atâtea popoare deosebite, atât de origină cât şi ca evoluţiune şi fire, supus atâtor stăpâniri streine şi opuse, lipsit, aşa-zicând, de orice legătură văzută, adâncit în robia grea veacuri lungi de urgie, exploatat în mod nemilos de toţi care au trecut peste el şi fără nici un prieten şi binevoitor în marea de străini, vegetând în aparenţă aproape două mii de ani, ascuns încât începuturile lui sunt şi azi nedesluşite ochiului scrutător al ştiinţei nepreocupate, a păstrat înlăuntrul său, curat şi genuin, sufletul său, unul şi acelaşi pretutindeni unde răsună grai românesc. [...] Influenţele streine n-au desfiinţat sufletul poporului, ci din contra l-au întărit, încât astăzi răsare pe întreaga linie înaintea ochilor noştri în deplină splendoare. Poporul a supt de pretutindeni ceea ce i s-a potrivit şi, trecând toate aceste împrumuturi prin retorta sufletului său unitar şi bine definit, a îmbogăţit averea sa fără de a o înstrăina de firea sa specifică. Aşa s-a întâmplat cu purtătoarea cugetării şi simţirii naţionale: cu limba sa, care în ciuda tuturor influenţelor streine şi a tuturor încercărilor de înstreinare, a rămas una şi aceeaşi din Carpaţi până la Dunăre, şi de la Nistru până la Tisa..." (din Conferinţa Sufletul artistic al poporului român, susţinută la 27 dec. 1911 la Lugoj)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

ORIZONTURI

O zi din viaţa vechii Rome

Prof. Nicoleta NĂSTASE
Liceul "Mihail Sadoveanu", Bucureşti

Moto:

"Maiorum gloria posteris quasi lumen est" ***(Sallustius)***
("Pentru urmaşi gloria strămoşilor este ca o lumină")

Abstract

Humble and powerless obedients of time and its inexorable letting out, we are passing by every day of our life following our callings, dreams, hopes or simply our habits.

Contaminated by planetary hurry and marked by the indifference of the new millenium,we are looking at everything without really seeing it and,especially, without ask ourselves about anything. It seems to us that world was always like that of nowadays.

But what if we`d stop just for a moment and ask ourselves how the world looked like in the early beginning of mankind..., how the people have been... and, especially, how did they live in a place touched even since then by the wing of eternity-ancient Rome?

Seduced by the simplicity of such inciting questions, let`s try to make the millenary back step, to those immemorial times, by the powerness of our minds, in an imaginary periplus to a long time ago faded world. Come with us then...

A young Roman knigh`t son,Lucius by our wish, will guide us for one day through ancient Rome, magnificent city, capital of a brilliant empire. The period chosen for that journey is the empirial one, that of emperor Octavianus Augustus (63 a. Chr-14 p. Chr).

Lucius will show us the everyday life through the eyes of a noble Roman citizen: people, habits, occupations, places and monuments-shortly realia (Roman realities).

Rome shone for a long time and continue to irradiate the light of its magnificent civilization. Knowing it contributes to self understanding and, because of that, to world understanding for the new millenium "traveller" who are you...who are all of us ...

Keywords: Octavianus Augustus,Vitruvius,patronus (lat.), cliens (lat.), sportula(lat.), acta diurna (lat.), toga (lat.), litter (lat.lectica), Ostia, Porta Ostiensis, Via Appia, Forum, Caesar, Pompei, Sallustius, Maecena, Odeon, thermae (lat.), Europa, Lysip, Phidias, Praxiteles, Circus Maximus, panem et circenses(lat.), triclinium(lat.), virtus romana(lat.), realia(lat.)

Bibliography: - D. Tudor - Enciclopedia civilizaţiei romane, Ed. ştiinţifică şi enciclopedică, 1982
- E. Cizek-Istoria Romei, Ed Paideia, 2002
- Indro Montanelli-Roma, o istorie inedită, Ed. Semne, 1994

Supuşi umili şi neputincioşi ai timpului şi scurgerii sale inexorabile, trecem prin fiecare zi a vieii noastre urmându-ne chemările,visurile şi speranţele sau, pur şi simplu, obiceiurile. O facem, cel mai adesea, destul de puţin înţelept, aproape mecanic, contaminaţi de graba planetară şi marcaţi de indiferenţa noului mileniu. Privind totul fără să vedem nimic cu adevărat şi, mai ales, fără să ne punem întrebări. Ni se pare că lumea a fost dintotdeauna aşa cum ne apare ea astăzi. Dar daca ne-am opri o clipă în loc şi ne-am întreba cum va fi arătat ea demult, în zorii umanităţii? Cum vor fi fost oamenii atunci, la începuturi? Şi pentru că "locuim" în Europa, cum vor fi trăit ei, spre exemplu, într-unul din locurile atinse, încă de atunci,de aripa eternităţii-Roma antică?

Seduşi de simplitatea unor întrebări atât de incitante să încercăm pasul milenar înapoi, către acele timpuri imemoriale. Dar...atenţie! Numai cei curajoşi vor putea pătrunde în vechea lume şi doar cei înţelepţi o vor înţelege... Numai cei buni şi drepţi îi vor afla tainele şi doar cei cinstiţi se vor putea împărtăşi din comorile incomensurabilei sale bogăţii spirituale... Prin urmare,dragă cititorule,- vajnic reprezentant al mileniului trei-"te prinzi"...? Ai grijă, însă: o dată ce deschidem porţile lumii vechi, apele oceanului de înţelepciune îţi vor spăla rănile trupului, dar şi ale sufletului, şi, ca într-un ritual iniţiatic, te vor purifica de tot ce înseamnă lipsa curajului, a voinţei, a demnităţii, a gândului înalt, a sentimentelor nobile, a iubirii de neam... Grea încercare, voinicule, nu-i aşa? Dacă nu, atunci haidem împreună, cu puterea gândului, într-un periplu imaginar printr-o lume de mult apusă.

Aşadar, o zi din viaţa vechii Rome. Dar nu a oricărei Rome, ci a aceleia din vremea împăratului Agustus-Roma imperială, aflată la apogeul înfloririi sale. O Romă pacificată, strălucitoare şi mândră, a cărei dominaţie era recunoscută de întreaga lume. Acea Romă superbă, reclădită în marmură de către marele architect Vitruvius-, dăruit cu totul planurilor edilitare ale împăratului-, în care albeaţa strălucitoare a acesteia se îmbina atât de armonios cu purpura veşmintelor elegante şi cu sclipirea stinsă a aurului şi pietrelor preţioase. O Romă care îşi trăia din plin viaţa prezentă, paşnică şi foarte rafinată, condusă de un împărat ce iubea enorm arta. Peste tot temple semeţe-restaurate sau nou construite-, cu arcuri de triumf împodobite cu basoreliefuri superbe. Ici coloane de marmură în stil corintic; dincolo edificii publice impunătoare cu faţade bogat decorate; ceva mai departe grădini publice şi pretutindeni portice, parcuri, colonade, statui... Capitala mândră a unui imperiu cu paisprezece miloane de locuitori, ce se lasa "furată" de atmosfera poeticei, voluptuoasei şi luminoasei culturi greceşti noi, care înfrumuseţa viaţa de fiecare zi a societăţii. Ne începem ziua, asemeni oricărui locuitor al cetăţii, în zori. Să-l însoţim pe prietenul nostru imaginar, Lucius-fiul unui cavaler-, în periplul său zilnic. Este ora la care "clientul" (lat.cliens) face o vizită "patronului" (lat.patronus) sau, pentru a-l saluta, ruga ceva sau a depune o plângere. Acesta îl invita la masă, alteori îl ajuta dăruindu-i bani ori cadouri sau îi umple cu mâncare sportula (coşul adus special). Apoi se duce şi el, în calitate de client la patronul său.

Pornesc acum la treburile zilnice senatorii şi marii demnitari, avocaţii şi judecătorii, administratorii şi scribii, profesorii, retorii,

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

funcţionarii de orice fel, retorii, constructorii de edificii, meseriaşii şi preoţii ce slujeau zilnic în numeroasele temple din oraş... Este ora la care străzile se umplu de cei apropape două sute de mii de oameni veşnic fără lucru, a căror singură nădejde era hrana distribuită gratis într-o anume zi a lunii. Negustorii, meşteşugarii şi bogataşii zilei se îndreptau tot acum în mare forfotă către Ostia, suburbia şi portul cel mai important al Romei, unde îşi aveau sediile negustori de vinuri, tâmplari dulgheri, zidari sau cărăuşi, cojocari, hamali, paznici, vânzători de cereale ... Este ora când în casele celor bogaţi sclavii intrau în încăperi pentru a face curăţenie, apoi pentru treburile zilnice. Acum şi tânărul Lucius mai întâi se îmbracă ajutat de un sclav. Peste cămaşa lungă până la genunchi, cu mâneci scurte, strânsă la mijloc cu o cingătoare şi având însemnul ordinului ecvestru-două dungi verticale de purpură cusute în faţă-îşi pune toga de lână albă. Silueta lui zveltă o poartă cu eleganţă. Pe cap nu are nimic, căci faldurile togii îl pot apară la nevoie de arşiţă sau frig.Apoi, după ce îşi răcoreşte faţa cu apă rece, un alt sclav îi rade barba cu un brici de fier, fără săpun, şi îl piaptănă simplu, cu câteva bucle pe frunte, căci tânărul nostru nu suportă să vadă barbaţii frezaţi cu fierul încins sau parfumaţi ca nişte femei.

În tot acest timp el se gândeşte la nenumăratele femei frumoase pe care le va admira în scurt timp. Parcă le vede în camerele lor, gătindu-se vesele, ajutate de sclavele care le îmbrăcau, pieptănau, fardau, împodobeau ... Le va întâlni cât de curând pe străzile Romei. Dar mai întâi el porneşte să-şi întâlnească prietenii şi ajunge în Forum, oprindu-se, ca de fiecare dată, în faţa acelui zid alb, încadrat de coloane de marmură, unde se scriau în fiecare zi "sierile" acta diurna. Citeşte atent, curios să afle ce dispoziţii administrative, dezbateri din senat, spectacole sau evenimente mai importante vor avea loc. Ştie însă că de multe ori adevărul nu se află neapărat în aceste acta, oficiale şi riguros cenzurate. E nevoit apoi să se strecoare cu greu pe străzile înţesate de lumea oprită în faţa tarabelor mesteşugarilor şi vânzătorilor de alimente, unde vedeai mai cu seamă bărbaţi, căci cumpărăturile pentru nevoile casei nu le făceau niciodată femeile. Ele în schimb se simţeau atrase irezistibil de vânzătorii de parfumuri şi cosmetice, cu ale lor oglinzi şi obiecte de fildeş, podoabe din aur, coliere de perle, mătăsuri sau flori...

Lucius se lăsa contaminat de atmosfera aceasta vie, plină de viaţă, de amestecul pestriţ de neamuri: traci, etiopieni, egipteni, sarmati, cilicieni, arabi, sicambri, locuitori din Gallia, Spania sau miazănoapte. La tot pasul, vânzători ambulanţi încearcau să-i vândă mărfurile, iar cerşetorii să-i câştige bunăvoinţa. Mirosuri şi sunete dintre cele mai diverse-de la cârnaţii fumegând în dosul tarabelor până la zornăitul zgomotos al monedelor de argint şi aramă - ii incita simţurile. Îmbulzeala oamenilor şi larma asurzitoare completează tabloul viu al acestei dimineţi.

Aceeaşi era atmosfera străzii oferită şi de vechile cartiere, dar ştiind că înfăţişarea acestora l-ar fi dezamăgit repede, tânărul nostru a preferat să nu se îndrepte într-acolo. Căci imaginea străzilor înguste - cam patru sau cel mult şase paşi lăţime la cotituri - şi întortocheate, nespus de murdare şi mirosind îngrozitor (canalizarea nu ajungea până aici) - îl indispunea ori de câte ori se abătea din drum. Păreau că se ascund de lumina soarelui, cu casele lor subrede, înalte de şase-şapte etaje, dar înguste şi lipite unele de altele, căci oraşul silit de vitregia vremurilor să rămână înăuntrul zidurilor de apărare, nu se putuse dezvolta decât în înălţime. În aceste "insule" trăiau înghesuiţi claie peste grămadă, într-o mizerie respingătoare şi o insecuritate alarmantă bieţii nefericiţi ai soartei, ce trebuiau să plătească chirii uriaşe proprietarilor. Primejdia focului - de la cărbunii de foc iarna sau lumânările de seu pentru lumina opaiţelor - precum şi cea a prăbuşirii şubredelor case erau pericolele iminente pentru aceştia. "Ce păcat că în frumoasa mea Romă, care numără un million de locuitori, sunt doar vreo mie şapte sute de vile particulare, în vreme ce aceste "insule" depăşesc cu mult patruzeci de mii!" gândi Lucius şi porni mai departe... Se lăsă purtat de mulţimea gălăgioasă, din care nu lipsesc călăreţi, lectici mai mici sau altele închise, mari, somptuoase purtate de şase sau opt sclavi. Dintre prietenii săi, unii ieşeau călări pe un catâr ţinut de căpăstru de un sclav, alţii, mai bogaţi, în echipaje strălucitoare. El însuşi se folosea de lectică atunci când era invitat la masă sau într-o vizită.

Dornic să mai vadă şi cum mai e viaţa în suburbia Romei, Ostia, Lucius iese apoi, însoţit de prietenii săi, pe Porta Ostiensis şi o apucă pe Via Ostiensis, de-a lungul apelor domoale ale Tibrului. Pretutindeni, în dreapta şi în stânga drumului, grădini frumoase ce ascundeau vilele somptuoase ale marilor bogataşi romani. După două-trei ore de mers ajung în vestitul orăşel al negustorilor şi meşterilor de tot felul, în marele port ce hrănea toată Roma. Pe drumul principal, mărginit de portice sub care se adăposteau de arşiţă oameni veniţi din toată lumea, vedea prăvălii mari şi bogate unde găseai roade din moşia stăpânului-păsări, fructe, ulei, cârciumi ce vindeau vin din via stăpânului, sau atelierele modeste ale micilor meşteşugari liberi. Pretutindeni, agitaţie, lume, viaţă.

Privirile le sunt însă atrase mai ales de imaginea mizeră a sclavilor ce ici vâsleau pe galere, colo descărcau, încovoiaţi sub povara sacilor, corabiile abia sosite, şi pretutindeni, apropape goi, erau împinşi de bici, cu pielea arsă şi lucind de sudoare. Ei luau din ce în ce mai mult locul lucrătorilor liberi, fiind o mână de lucru foarte ieftină. Din cele paisprezece milioane de locuitori ai Cetăţii eterne, patru milioane erau, se pare, sclavi. E timpul însă pentru o altă privelişte şi atunci Lucius o porneşte, întors la Roma, pe faimoasa Via Appia, afară din oraş, unde toată lumea elegantă a cetăţii, - patricieni din vechile familii sau parveniţii zilei - îşi etalau trăsurile. Aici imaginea opulenţei se măsoară în brocarturi şi covoare orientale, încrustaţii şi ornamente de fildeş sau argint cizelat, ce împodobeau trăsurile închise sau descoperite, cu două sau patru roţi, trase de catari sau cai acoperiţi cu cergi de purpură, hamuri cu ţinte şi înfloriturri de aramă sau chiar aur. Tineri eleganţi le conduceau ei însişi uneori, în timp ce un sclav alerga în faţă, spre a face loc prin mulţime. Toţi aceştia puteau fi întâlniţi în locurile obişnuite de plimbare ale Romei-Forum, în parcuri, pe sub portice sau în grădinile mari (ale lui Caesar, Pompei, Sallustius sau Mecena), dar mai ales pe Câmpul lui Marte, aflat pe malul stâng al Tibrului. În acele grădini încântătoare cu alei de platani, pini şi chiparoşi, cu pajişti mărginite de tufe geometric tăiate de merişor şi rozmarin, cu bolţi de verdeaţă şi flori aranjate astfel încât să deseneze tablouri vii, în relief, Lucius şi prietenii săi au zăbovit un timp, nevenindu-le să mai plece. Dar mai aveau încă multe de făcut până la lăsarea serii, aşa că au pornit-o din nou, căci Câmpul lui Marte îi chema şi el...

În locul acesta - un câmp imens unde pe vremuri se făceau exerciţii militare, ceremonii religioase sau se întruneau comitiile - se adunau acum, o dată pe lună, apropape două sute de mii de plebei înscrişi pe liste, pentru a-şi ridica alimentele distribuite gratuit de stat. Tot aici Lucius putea admira din nou imaginea bogăţiei epatante - bijuterii şi obiecte de lux, mobile scumpe cu încrustaţii, tăvi de bronz, vase de cristal, cupe de argint sculptate, coliere şi smaralde, cosmetice şi parfumuri. Privind în jur, Lucius nu se mai sătura admirând temple spelendide - cu chipuri şi scene din legende -, sau o pădurice sacră, apoi circul lui Flaminius, teatrul lui Pompei, termele lui Agripa sau Odeonul, destinat concur-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

surilor poetice sau muzicale, iar pretutindeni minunatele portice: locuri de recreere sau adăpost împotriva arşiţei, împodobite şi aici cu coloane de marmură, fresce, mozaicuri, sculpturi, picturi sau statui. Cele mai vestite erau porticul Argonauţilor, al Europei, cel al lui Pompei, al Octaviei. Dar mai ales îl încânta porticul lui Augustus, lung de două sute de paşi şi lat de o sută cincizeci, ce oferea privirii lui mereu surprinse statui imense reprezentând diferitele neamuri ale lumii, dar şi grupuri de marmură lucrate de marii sculptori greci. Aici îşi dăduseră mâna şi geniul artistic Lysip, Phidias sau Praxiteles, îndelung admiraţi de Lucius şi prietenii săi, pe care priveliştea minunată îi incita la discuţii despre artă, poezie sau cenacluri literare.

Adeseori, însoţit de acelaşi grup tânărul nostru se ducea, în zilele de sărbătoare - şi acestea ocupau mai mult de jumătate din an - la spectacole, putând opta pentru curse, teatru sau amfiteatru. Atunci, îmbrăcat într-o togă de sărbătoare-, căci un edict special al împăratului îl obliga la aceasta -, el putea alege între Circul lui Flaminius sau Circus Maximus, ce avea o capacitate de o sută cincizeci de mii de oameni. Aici, în acest loc de întâlnire al tineretului şi al lumii elegante din Roma, se bucura de fiecare dată de întreg ritualul curselor de care: mai întâi apărea consulul, pretorul sau edilul ce prezida întrecerea, îmbrăcat într-o tunică roşie şi o togă brodată cu fireturi de aur, purtând în mână un baston scurt de fildeş, iar pe cap o coroană din frunze de aur. La un anumit moment el arunca în arenă un şervet alb, iar la semnalul unei trompete cele patru care - cu doi până la zece cai, purtând hamuri încrustate cu argint şi perle - porneau să înconjoare de şapte ori pista în entuziasmul frenetic al spectatorilor. Tânărului Lucius îi plăceau aceste spectacole, dar le frecventa şi pentru ocazia de a întâlni femei frumoase şi elegante, cu care putea purta scurte conversaţii agreabile înaintea începerii întreceri... La amfiteatru-unde erau luptele de gladiatori - nu s-ar fi dus, pentru că baia de sânge în care erau răpuşi sute de oameni şi animale, în aplauzele unei mulţimi delirante, răscolite de instincte bestiale, îi repugna cu desăvârşire. Gândul că aceasta putea hotarî, printr-un simplu gest-ridicarea sau nu a degetului mare - viaţa sau moartea unui om, îl umplea de amărăciune şi revoltă. Aici venea mai ales mulţimea săracă, gata să se răzvrătească, ce trebuia ţinută în frâu, de către statul obligat să cheltuiască sume enorme pentru a-i asigura panem et circenses - pâinea şi spectacolele. Nu se putea împiedica totuşi să nu gândească cu regret că strălucitul "secol al lui Augustus" va fi umbrit de amintirea ruşinoasă a acestor masacre. Că, din păcate, viaţa şi demnitatea omului sunt adânc disprețuite în această magnifică cetate a mândrilor stăpânitori ai neamurilor. Teatrul decăzuse în acea vreme, din păcate: locul tragediei îl luaseră spectacolele coregrafice, iar al comediei - farsa improvizată. Iar concursurile de poezie şi muzică, asemeni celor din Elada, erau apropape necunoscute la Roma. Lucius regreta şi că luptele olimpice, întrecerile gimnastice sau jocurile atletice greceşti nu se bucurau la Roma de popularitate.

Îi rămânea totuşi şi o altă îndeletnicire nespus de agreabilă, care venea să întregească scurgerea unei zile în vechea Romă: plăcerea de a merge la terme. Acelaşi obicei îl aveau mii de oameni, care, asemeni lui, veneau la orele după-amiezii, la una din termele Romei. Aici nu doar se făcea baie, ci se citea, se puteau afla noutăţile zilei, se discuta, protesta, încuviinţa cu mai multă îndrăzneală, se întâlneau prieteni, se ascultau recitările publice ale poeţilor sau se urmăreau întrecerile tinerilor atleţi. Pentru nimic în lume Lucius nu s-ar fi privat de plăcerea de a citi şi comenta apoi cu prietenii săi diurnele-foi de papirus pe care scribi plătiţi de patronii diurnari copiaseră ştirile apărute în aceeaşi dimineaţă pe "zidul alb" din Forum. Alături de edicte, discutii în senat, evenimente din Roma sau imperiu, în aceste diurne îi atrăgeau atenţia şi "ştiri diverse": un măcelar fusese amendat deoarece vânduse carne necontrolată de edil în prealabil sau proprietarul unei cârciumi fusese jefuit şi apoi ucis. Iar numeroasele zvonuri cu iz social îl ţineau la curent cu starea de spirit a maselor: nemulţumirile plebei şi ale libertilor săraci, răzvrătirea unor neamuri din imperiu şi pedepsirea lor sângeroasă, înfrângeri ale trupelor imperiale...

Cele mai faimoase din cetate erau vestitele terme ale lui Agripa, împodobite cu mozaicuri, coloane de marmură, busturi şi statui. Aici puteai vedea laolaltă cetăţeni ilustri ai Romei alături de plebeii săraci, în încăperile cu bazine comune, cu apă caldă sau rece, cu aburi umezi sau uscaţi, în săli pentru odihnă, gimnastică sau masaj. Ceva mai departe, Lucius şi prietenii săi se puteau refugia într-o bibliotecă, un mic muzeu sau pe un teren, unde se relaxau jucându-se cu mingea. Apoi urmăreau, pe un stadion, jocuri atletice şi se plimbau îndelung printr-un parc frumos ingrijit, până la ora cinei. Ei bine, acum era ora când tuturor li se făcea foame, căci dimineaţa nu se mânca decât o felie de pâine cu o bucată de brânză, sau pâine muiată în vin, ori o plăcintă şi câteva măsline. Nici prânzul nu era foarte abundent, mai ales că medicii recomandau suprimarea cu totul fie a primului, fie a celui de-al doilea. Atunci se mâncau ouă, peste, legume, sau o friptură rece, un fruct şi un pahar de vin. Cina însă trebuia să fie ceva mai consistent. La acel moment al zilei, mai ales dacă era invitat undeva, Lucius era poftit in triclinium şi, aşezat pe unul din cele trei paturi din jurul unei mese joase, trebuia să facă faţă meniului. Mai întâi o gustare: ouă, salate, legume, măsline, stridii, peste, trufe. Apoi două sau trei feluri de fripturi şi, la sfârşit, desertul - în general fructe: smochine de Chios, rodii din Africa sau portocale de Sicilia şi prune de Damasc.Vinul însoţea mâncarea şi devenea din ce în ce mai apreciat spre sfârşit.

Nu de puţine ori cina continua cu un banchet, la care veneau şi oaspeţi ce nu fuseseră la masă. Invitaţii, - care erau însoţiţi uneori de soţiile lor, căci femeia romană devenise aproape liberă şi egală a bărbatului - se parfumau, se împodobeau cu coroane de flori pe cap, alegeau apoi un rege al banchetului. Acesta alegea vinurile, hotăra câta apă să se pună în vin, în ce ordine să se umple cupele şi în cinstea cui să se bea. Tot acum apăreau mimii, bufonii, scamatorii şi muzicanţii. Şi aşa, amuzându-se şi delectându-se, privind dansurile lascive ale tinerelor şi frumoaselor sclave din Gades, timpul trecea uşor şi plăcut, deşi de multe ori glumele erau prea licenţioase iar scenele de beţie dezgustătoare, conducând la situaţii nu de puţine ori penibile...

În sfârşit, seara se încheia, aducând cu sine amintirea unei zile plăcute, cea de azi asemeni celei de ieri, cea de mâine probabil asemeni celei de azi. O zi frumoasă, dintr-o Romă strălucitoare, capitala mândră a unui imperiu ce "stăpânea şi mările şi uscatul şi cerul semănat de stele" după cum observa scriitorul Petronius. O Romă ce iradia lumina civilizaţiei sale magnifice, rod al acelei unice *virtus romana*,- o sumă de trăsături specific romane ce a clădit gloria Cetăţii eterne - dar şi a spiritului marilor creatori ce i-au conferit nemurirea.

Dacă periplul nostru imaginar prin vechea Romă ţi-a plăcut, dragă cititorule, atunci putem spera la o nouă întâlnire, "atinsă" de magia gândului înaripat şi a cunoaşterii de sine, dar şi de lumea "călătorului" prin mileniul trei, care eşti.., care suntem?...

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Incursiune în pedagogia socială: *Jean-Jacques Rousseau. Sincronizări spirituale (1712-1778)*

Paul GRIGORIU
Biblioteca Centrală Pedagogică, Bucureşti

Orice istorie culturală în succesiunea evocărilor reţine evenimente semnificative sau momente de răscruce exemplificate fie de un mare scriitor, fie de aspecte legate de constituirea şi afirmarea unor direcţii ideologice originale. Un astfel de moment deosebit pentru istoria pedagogiei este şi francezul J. J. Rousseau. Scriitor şi filosof, a avut o viaţă agitată, pierzându-şi mama în momentul naşterii lui, iar tatăl său, ceasornicar, l-a părăsit la vârsta de 10 ani, lăsându-l în grija unui pastor. Minorul Rousseau a fugit din oraşul natal (Geneva), căutând zadarnic atmosfera de familie. Regretatul profesor I. Gh. Stanciu a sesizat convingător originile concepţiilor politice şi sociologice exprimate de J. J. Rousseau: "Viaţa sa, deosebit de agitată, călătoriile întreprinse, numeroasele ocupaţii prin care şi-a cîştigat greu cele necesare traiului (servitor, secretar particular, muzicant ambulant, maestru de balet, profesor de muzică, educator, copist de note muzicale) i-au permis să devină un excepţional cunoscător al viciilor societăţii epocii lui şi să exprime în lucrările sale interesele maselor oprimate care aspirau spre egalitate şi o viaţă mai bună". Aşa se înţelege spiritul critic dur exemplificat în viziune romantică în lucrări de filosofie politică şi social-pedagogică. Gândirea sa ideologică se axa pe libertatea şi egalitatea oamenilor care se nasc liberi şi egali, iar deosebirile dintre ei se datorau marii proprietăţi care trebuia împărţită în mod egal între membrii comunităţii. O asemenea concepţie irealizabilă oglindea umanismul renascentist şi curentul iluminist specific şi secolelor XVIII-XIX. În esenţa lor, ideile originale exprimate de Rousseau depăşeau sfera democratică din lucrările contemporanilor săi, Montesquieu şi Voltaire. Cărţile sale redactate în spirit revoluţionar au influenţat ideologia revoluţiei franceze din 1789.

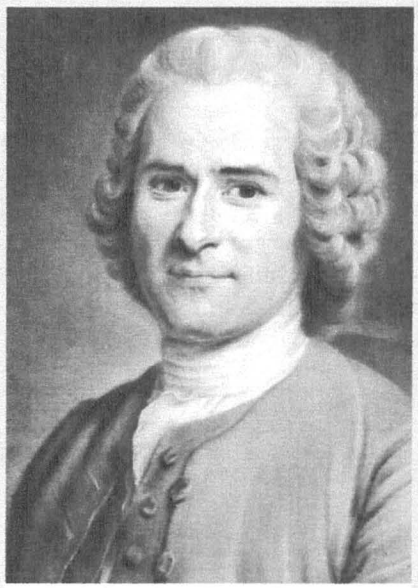

Scriitorul şi filozoful francez Jean Jacques Rousseau

La diversificarea portofoliului pedagogic din secolul XVIII a contribuit şi scriitorul francez J. J. Rousseau. Cunoştea învăţământul intuitiv promovat de cehul J. A. Comenius şi educaţia moral-laică fundamentată de englezul J. Locke. La rîndul său, Rousseau susţinea educarea copiilor în spiritul libertăţii de manifestare, respectîndu-le individualităţile corespunzătoare înclinaţiilor naturale. Autorul a marcat benefic pentru psiho-pedagogie perioadele de vârstă în formarea şi dezvoltarea educaţilor. Accentele se puneau pe însuşirea unor deprinderi de activităţi practice folositoare în primul rând lor, pe educaţia morală şi religioasă. Împotriva absenţei de comunicare dintre educatori şi tineri propunea numai predarea cunoştinţelor intuitive care să le trezească interesul şi curiozitatea spre cunoaşterea realităţii înconjurătoare şi deci se urmărea formarea raţiunii. Nimic din cunoştinţele necesare omului activ, cu gândire independentă şi o religie proprie, să nu le primească elevii fără a le înţelege. Acesta era, potrivit filosofului Rousseau, scopul educaţiei. O dimensiune cu revelaţii surprinzătoare în mentalitatea veche a constituit-o înlăturarea pedepselor în procesul instructiv-educativ – cerinţă subliniată de J. J. Rousseau. În vederea lărgirii orizontului de cunoştinţe şi înclinaţiilor spre o meserie utilă, elevilor li se cereau eforturi fizice şi psihice în scopul aflării unor adevăruri. De fapt autorul francez, insistând cu deosebire la participarea activă şi conştientă a elevilor la diferite activităţi, a lăsat o „fereastră" deschisă de oportunităţi şi lui Adolphe Ferrière, profesor de pedagogie şi sociologie la Institutul "J. J. Rousseau" din Geneva. Cercetătorul elveţian, gândind critic şi creativ, a elaborat principiile noului curent pedagogic şi didactic cunoscut cu denumirea de "Şcoală activă", experimentat şi la noi în funcţie de specificul local. Într-o radiografie gazetărească, enciclopedistul J. J. Rousseau a fost haşurat şi în nuanţe gri (Gina Sebastian Alcalay, *Operă şi artist,* în "România literară" din 24.10.2008, p.3). Aprecierile negative îndeamnă spre cercetări analitice.

Perfectabile în unele părţi, ideile socio-pedagogice ale lui J. J. Rousseau au atras elite ale pedagogiei moderne cum au fost J. B. Basedow, C. G. Salzman, J. H. Pestalozzi, F. W. Froebel – în unele cazuri au existat şi exagerări. Mesajul pedagogic lansat de Rousseau a fost receptat favorabil şi la noi. Bunăoară, tineri români şcoliţi în universităţi occidentale se întorceau acasă cu opere semnate de intelectuali renumiţi în Europa şi nu numai. Dinicu Golescu, M. Kogălniceanu, Eufrosin Poteca au adus cărţi de filosofie, teologie, psihologie, pedagogie, istorie politică şi altele. Ultimul, Poteca, aducea operele lui Rousseau pe care, ulterior, le-a transmis moştenire spirituală nepotului său, C. Rădulescu-Motru, profesor universitar de psihologie, viitor academician. Mişcarea pedagogică românească n-a fost spontană, avea semnificaţia unor momente îndelungate de căutări în relaţia dintre noua pedagogie şi învăţământul tradiţional. Profesorul I. Heliade-Rădulescu trecea în planul "Bibliotecii Universale" cărţi pedagogice, în primul rând operele lui Rousseau; mai tânărul său confrate, B. P. Hasdeu, propunea ministerului de resort introducerea treptată de reforme în învăţământ ţinându-se seama de unele prin-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

cipii elaborate de Rousseau şi Pestalozzi. La Bucureşti, un episod al cultivării valorilor educative şi al dialogului intercultural s-a ivit în anul 1892, când viitorul profesor universitar de geografie, Simion Mehedinţi, a susţinut lucrarea de licenţă cu subiectul *Ideile lui Jean Jacques Rousseau despre educaţie.* Comisia din care facea parte şi exigentul Titu Maiorescu a socotit lucrarea originală, scrisă cu maturitate de un cunoscător al problemelor educaţionale. Licenţiat cu "magna cum laude" al Facultăţii de Filosofie şi Litere, Mehedinţi s-a perfecţionat în spaţiul cultural francezo-german, unde a obţinut doctoratul primind calificativul "maxima cum laude". Performanţele lui profesorale s-au aprofundat cu promptitudinea pe care o merita vocaţia personală. Cu trecerea anilor, posesor al surselor doctrinare şi fundamentale de modernizare pedagogică, academiciarml S. Mehedinţi considera, pe bună dreptate, că romantismul raţionalist din *Contractul social* trebuia nuanţat şi adecvat la cerinţele secolului XX. Pe această bază de gândire proprie considera necesară reformarea unor principii ale pedagogiei generale. O competenţă profesională autentică a demonstrate geograful Mehedinţi când a publicat manuale şi atlase destinate, diferenţiat, întregului învăţământ preuniversitar; şi azi asemenea lucrări se consultă cu interes şi plăcere. Decantând totul şi ridicând la suprafaţă adevărul şi numai adevărul, ne-a lăsat memorabile studii şi articole educative grăitoare: *Şcoala poporului; Altă creştere – Şcoala muncii; Roadele educaţiei; Fundamentul tuturor reformelor şcolare; Trilogii. Ştiinţa-Şcoala-Viaţa cu aplicări la poporul român* şi multe altele editate într-un volum special. Profesorul Simion Mehedinţi a lăsat imaginea unui intelectual de reală civilitate şi de profundă umanitate. Într-un teren fertil pentru o pedagogie modernă a onestităţii istorice, în România Mare personalităţi de elită, sociologi şi pedagogi, au lucrat, într-o democraţie relativ funcţională, lăsându-ne lucrări remarcabile de pedagogie istorică şi sociologică. Într-o viziune creatoare îşi menţin valabilitatea cărţile elaborate de Eugen Lovinescu, Dimitrie Gusti, Şt. Bârsănescu, G. G. Antonescu, I. C. Petrescu, Ilie Popescu Teiuşan, I. Găvănescu (l), Dimitrie Todoran – ultimul a tradus şi publicat texte alese din Rousseau urmate de traducerea integrală a romanului *Émile.* Politicile editoriale instituţionalizate cuprindeau adevărate tezaure internaţionale şi naţionale de educaţie morală şi politică. În evaluarea lor de largă vizibilitate culturală se pot decanta grile noi care să elimine egalitarismul, amatorismul şi ipocrizia de orice natură. În context uman, spaţiul public cultural şi general presupune constituirea unui dialog multidirecţionar într-o arhitectură cu valori de confirmare a competenţei prezente şi viitoare.

Nostalgia şi speranţa românilor

Dr. Viorel ROMAN
Universitatea din Bremen, Germania

Nicolae Ceauşescu a fost *cel mai bun conducător pe care l-a avut România* în ultimi 85 de ani (adevarul.ro), iar, după Institutului Român de Studii Sociale, 53% din români s-ar întoarce în epoca lui. Conform unui studiu al Pew Research Center, dintre bulgari numai jumătate sunt de acord cu trecerea la un sistem democratic occidental.

În fostul lagăr comunist, nostalgia după dictatura ortodoxo-comunistă este tot mai prezentă. În Rusia, dispariţia URSS-ului este considerată o mare catastrofă geopolitică. Mai ales că după revenirea la ortodoxie nu au fost rezolvate nici una din problemele economice, social-politice. Aşa se poate explica de ce milioane de ortodocşi emigrează în masă spre vest. Din România, sunt trei milioane de emigranţi. Majoritatea, probabil, cu sindromul Optimismului Nerealist, care bântuie ca o fantomă prin Europa, la fel precum ca fantoma *Ligii Comuniştilor,* înfiinţată de Marx, în 1848.

În *How unrealistic optimism is maintained in the face of reality,* Tali Sharot, Christoph Korn & Raymond Dolan constatau în Nature Neuroscience; e-pub 9 oct. 2011, că 80% dintre occidentali suferă de *optimism nerealist* şi sunt incapabili să gândească realist când sunt confruntaţi cu realităţi dure pentru care nu-s pregătiţi. Asta poate explica în parte şi protestele *Indignaţilor de falimentul statului social,* o relicvă a Războiului Rece.

În Europa Centrală, creşterea economică de 3-5% a ajuns la 0,5% în primul deceniu al sec. XX. Venitul a 90% din populaţie stagnează sau scade, numai 10%, prosperă. După ce fascinaţia comunismului a dispărut, se volatilizează şi cea a Americii. Euforia din 1989, când s-a renunţat la Cortina de Fier care-i despărţea pe ortodocşi de occidentali, s-a transformat treptat într-o nostalgie după timpurile *bune* din trecut. Până în 1989 mai era speranţa ca, după Războiul Rece şi refacerea unităţii creştine, va apare un nou model social, după ce ortodoxo-comunismul slav şi capitalismul anglo-saxon protestant au eşuat.

Globalizarea este numai aparent ceea ce se dorea. Fără refacerea unităţii creştine se blochează energii sociale, cooperarea şi coordonarea activităţiilor economice bate pasul pe loc. În UE, România, Bulgaria sunt ţinute într-o carantină cu speranţa ca Schisma din 1054 va fi depăşită şi se vor orienta spre vest. Ce-i de făcut?

Vizita Fericitului papă Ioan Paul II la Bucureşti a deschis noi perspective ortodocşilor. Cu toate că dialogul cu Roma nu-i pe măsura aşteptărilor, preşedinţii români, de la Iliescu, Constantinescu, la Băsescu sunt conştienţi, într-o măsură mult mai mare decât domnitorii greco-fanarioti sau regii germani, de necesitatea ieşirii în lume din groapa istorică în care sunt ţinuţi în lanţurile grele ale duhovniciei şi soborniciei de tip bizantin, de mai bine de o jumătate de mileniu, de către urmaşii legiunilor pierdute de la Dunărea de jos, romanii. Integrarea lor, mai ales a romanilor, care n-au făcut parte din Sfântul Imperiu Roman şi Liga Creştină, azi UE şi NATO, este numai un început promiţător, un cadru formal necesar dar departe de a fi suficient.

Integrarea în Europa a românilor trebuie completată cu dimensiunea spirituală pentru a ajunge la o emancipare naţională şi socială, de *facto,* nu numai *de jure.* Asta se poate realiza numai prin refacerea unităţii în diversitate cu Biserica Romei. Sinteza dintre ideea şi fapta naţională, dar mai ales orientarea spirituală de la Moscova şi Constantinopol spre spre Roma, spre Europa occidentală trebuie să meargă mână în mână. După asta sunt nostalgici, asta speră toţi români, nu reîntoarcerea la dictatura de dezvoltare practicată în România, de la Carol al-II-lea, la Ceauşescu (1938-1989).

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Banca Naţională a României, gazdă ospitalieră şi salvatoare a aurului polonez

Nicolae MAREŞ
ambasador

Un eveniment cu rezonanţă istorică s-a petrecut la începutul toamnei anului 1939, când un tren încărcat cu 80 tone de aur, bogăţie importantă, cu valoare patrimonială, a statului polonez, strânsă în grabă din băncile statului vecin, din edificiile aflate sub năpraznice bombardamente germane; aurul a străbătut fără oprire – cu acordul şi sprijinul autorităţilor româneşti – teritoriul ţării, din nordul-vestul extrem până la ţărmurile Mării Negre, de la Sniatyn - nu departe de Cernăuţi -, până la Constanţa. Acest episod insolit a fost marcat, recent, la Banca Naţională a României printr-un Simpozion internaţional, respectiv prin apariţia unei frumoase şi interesante cărţi.

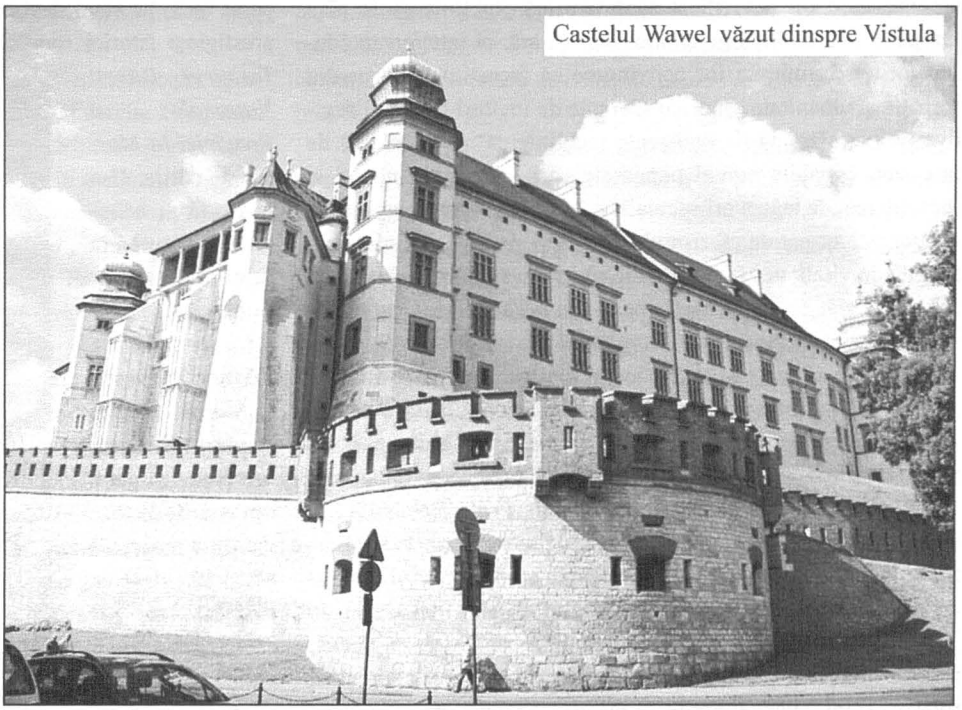

Castelul Wawel văzut dinspre Vistula

Amintesc numai pe scurt că din ţara noastră, lingourile de aur împachetate în 1200 de lăzi, în valoare de 87 milioane de dolari, la cursul de atunci, au fost îmbarcate în grabă în portul Constanţa pe nava englezească *Eocene,* de unde va începe o odisee plină de neprevăzute şi dramatice peripeţii, demne de palpitant film poliţist. De remarcat că în ciuda unor mari presiuni făcute de ambasada Reichului la Bucureşti pe lângă Armand Călinescu, Grigore Gafencu sau Alexandru Cretzeanu, autorităţile româneşti, respectând cu stricteţe normele internaţionale privind tratamentul echidistant, de stat neutru, faţă de statele implicate în război: Germania şi Polonia. Se ştie că România se declarase, la 6 septembrie 1939, ţară neutră, ceea ce l-a determinat pe premierul român să le declare în mod categoric germanilor, care vroiau ca transportul să fie împiedicat, că: „aurul este o marfă".

Mai mult, vom fi martorii unui al doilea episod. La scurt timp - un nou transport ajunge în România, în seara zilei de 23 septembrie 1939, respectiv: 41 de camioane şi 19 autobuze mari, despre care s-a vorbit mult mai puţin până în prezent. Haosul produs în Bucureşti de împuşcarea în plină stradă de legionari a lui Armand Călinescu, în 20 septembrie, a făcut ca poliţia să le îndrume pentru staţionare în Pădurea Băneasa. Era vorba de un număr foarte mare de mijloace mari de transport. În acest convoi se aflau alte 70 de lăzi cu lingouri de aur, în valoare de 22 milioane zloţi, descărcate din transportul principal menţionat mai sus, din ordinul comandantului suprem al Armatei poloneze, în localitatea Dubno, lăzi ajunse în România, fiind oprite, iniţial, la dispoziţia sa. Încărcătura din camioanele şi autobuzele staţionate în Pădurea Băneasa mai conţineau şi cele mai preţioase opere de artă din cultura milenară a Poloniei, inclusiv o seamă din odoarele dăruite de naţiunea poloneză începând cu 1936 pentru constituirea Fondului Naţional de Apărare.

La Bucureşti de gestionarea acestor bunuri s-a ocupat o echipă de specialişti şi diplomaţi, printre care şi fostul ministru plenipotenţiar polonez la Bucureşti în anii 1934-1938, adjunctul lui Beck în Ministerul Afacerilor Externe de la Varşovia după aceea, Miroslaw Arciszewski, cel amestecat în 1936 în debarcarea lui Titulescu, fostul şef al diplomaţiei româneşti, din guvernul Tătărescu. Subliniem că poporul român a sărit în sprijinul încercatului popor polonez cu tot ce i-a stat la dispoziţie, primindu-l de-a lungul şi de-a latul ţării, timp de aproape cinci ani, cu cea mai cordială şi discretă ospitalitate, pentru a-i asigura un trai decent, cazare, studii pentru copii şi tineret, indemnizaţii de trai la un nivel demn, solidarizându-se din plin cu durerea celor aflaţi într-o situaţie dramatică.

Nicolae Iorga, dascălul neamului, şi alţi intelectuali români au chemat prin mass-media românească întreaga naţiune, încă de la izbucnirea războiului, să să îi primească pe polonezi cu inimile deschise, cu „pâine şi sare", potrivit tradiţiei; paginile presei române stau mărturie prin evocările făcute a ceea ce se petrecea la declanşarea războiului în Polonia; au fost rememorate momente istorice cu ceea ce ne-a legat de-a lungul secolelor de vecinii

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

din nord vest, cu traducerea şi publicarea unor lucrări din literatura polonă, inclusiv din Mickiewicz.

Iată cum, la 3 septembrie 1939, când la Paris şi la Londra presa din acele ţări scria că tineretul englez sau francez „nu trebuie să moară pentru Gdansk", publicistul şi scriitorul român, Nicolae Iorga, un port drapel al românităţii în lume, publica în ziarul său „Neamul românesc" editorialul: *În faţa războiului.* Astfel, Dascălul neamului consemna că „măcelul uriaş a început, fără a cruţa populaţia civilă" din Polonia. Evocând experienţa pe care istoria i-o aducea în atenţie, Nicolae Iorga făcea o *îndoită profeţie,* care s-a şi verificat până la urmă. Sublinia că, în plan european „nu va învinge tehnica superioară, ci inteligenţa conducătorilor, însufleţita lor convingere că (aceştia) luptă pentru dreptate şi umanitate. Şi orice speranţe de lovituri repezi şi decisive se va sfărâma de rezistenţa (sublinierea mea – N.M.) de care sunt capabile numai popoarele care au cultul onoarei şi deprinderea, de atâtea ori seculară, a jertfei". Acest incontestabil verdict este urmat de aforismul său: „Cine predică războiul ca o dovadă de vitalitate, face un mare păcat înveninând sufletele cu o doctrină atât de răufăcătoare pe cât de falsă". („Neamul românesc", Biblioteca Academiei Române, 3 septembrie 1939, p. 1).

După ce zi de zi, şi apoi până la moarte, împărtăsind soarta lui Armand Călinescu, dascălul neamului a sensibilizat conştiinţele românilor, pronunţându-se hotărât pentru a fi ajutat poporul polonez. Atitudinea sa avea să determine conducerea ministerului de externe german să protesteze oficial pe cale diplomatică la Berlin împotriva demersurilor sale, la 11 septembrie 1939. Bardul de la Vălenii de Munte n-a renunţat la atitudinea sa şi a publicat materiale propoloneze, iar câteva săptămâni mai târziu, în *Cuget clar* (la 26 octombrie) inserează un poem despre Wawel, castelul medieval din Cracovia, ocupat de gubernatorul general hitlerist, Hans Michael Frank, şi în care se lăfăiau naziştii; acesta era locul în care „dorm vechii regi şi Piłsudski" – cel de prietenia căruia Iorga se bucurase. Renumitul istoric român rămâne astfel singurul scriitor din lume cred, care a lăsat posterităţii versuri incofundabile, inexistente în alte literaturi, poem pe care polonezii încă nu îl cunosc şi, ca atare, timp de peste 70 de ani, nu l-a pus în valoare, nici literar şi nici istoric. (cf. Nicolae Mareş, *Nicolae Iorga în sprijinul Poloniei în toamna anului 1939;* România literară, Romanoslavica, 2011).

Stau regii de-altădată supt bolta de granit.
Pe oase simt cum pasul vrăjmaşului se lasă.
Întreaga tragedie a ţării îi apasă,
Şi sufletul lor arde ca într-un jar cumplit.

Este meritul conducerii Băncii Naţionale a României, personal a guvernatorului ei, academician Mugur Isărescu, care prin simpozioanele organizate din 1994 până la cel la care ne referim (al XXI-lea), a pus în valoare importante aspecte din istoria României şi a civilizaţiei bancare româneşti, cu participarea celor mai prestigioase nume din domeniul abordat, lansând cărţi prestigioase, vernisând expoziţii insolite etc.

La simpozionul la care ne referim, de pildă, a participat Jakub Skiba, membru al conducerii administraţiei Băncii Naţionale a Poloniei, împreună cu o delegaţie din care a făcut parte şi prof. universităţii din Cracovia, Wojciech Rojek, autorul unei monografii aprofundate despre periplul prin lume al aurului polonez, ambasadorul Republicii Polone la Bucureşti, specialişti. Cu o discreţie care îl caracterizează, drept şi apăsat ca de obicei, guvernatorul BNR a amintit de „şansa" avută de aurul şi patrimoniul cultural polonez de a scăpa din flăcările nemiloase ale războiului şi de reveni aproape intact în patrie; aceasta a constituit pentru distinsul vorbitor prilej de a face o paralelă cu soarta tezaurului României, trimis la Moscova, într-o ţară aliată în primul război mondial, şi care de peste 90 de ani nu s-a mai întors, în ciuda faptului că totul a fost predat cu acte în regulă statului rus. Cititorii ar trebui să cunoască că, într-un alt simpozion, organizat sub auspiciile Bancii Naţională pe tema tezaurului nerecuperat încă, în afara dezbaterilor ştiinţifice cu participarea unor prestigioşi istorici români, s-a lansat şi documentata lucrare: *Tezaurul Băncii Naţionale a României la Moscova,* ediţia II-a revăzută şi adăugită, apărută la Editura Oscar Print, 2011 (359 p.), semnată de Cristian Păunescu şi Marian Ştefan. Frumos ilustrată, lucrarea rămâne cea mai grăitoare mărturie a ceea ce s-a petrecut şi se petrece încă cu inestimabile valori româneşti aflate, sperăm, vremelnic în străinătate, operă ce-ar trebui să stea în atenţia autorităţilor româneşti, a Ministerului Afacerilor Externe, în special, aceasta fiind instituţia care ar trebui să înveţe, aşa cum i-am amintit nu de mult unui destoinic lider din conducerea ministerului, subliniind că polonezii au recuperat, cu excepţia vieţilor omeneşti pierdute, mai tot ceea ce Moscova a acaparat şi dus pe teritoriul rus şi sovietic de-a lungul secolelor. I-am dat, ca exemplu, recuperarea din 1922 a celor peste 100 de goblenuri (arrasuri), comandate de regele polonez, August cel Bătrân, în Ţările de Jos, în secolul al XVI-lea, răpite de imperiul ţarist după 1794-1975, şi despre alte bunuri inestimabile, chiar şi de sutele de clopote poloneze, în greutate de peste 150 de tone, recuperate de autorităţile poloneze în anii 30. Toate aceste împliniri poloneze constituie pentru mine un argument că se poate, se poate recupera şi din est nu numai din occident.

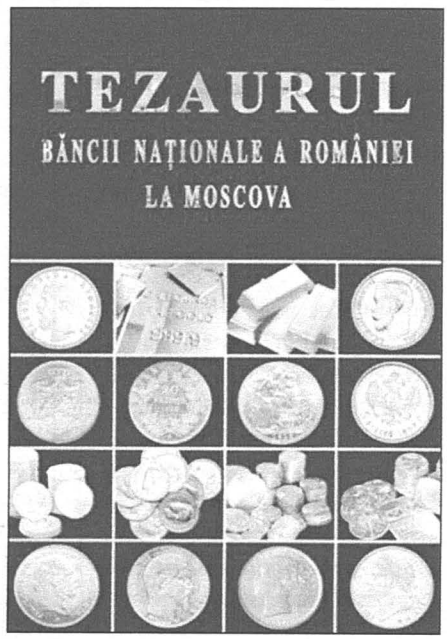

Despre tezaurul polonez s-a amintit faptul că acesta a fost **restituit** în septembrie 1947 cu sigiliile intacte puse în 39 pe lăzi. Mai mult, s-a evocat faptul că, între timp aurul polonez a fost salvat, atât de pericolul capturării de armata germană în retragere din România, dar mai ales de pericolul de a ajunge în mâinile armatei roşii, cea care a intrat în capitală la 30 august 1944 şi care a înaintat destul de rapid şi în Gorj, aurul României rămîne inaccesibil.

Salvarea aurului polonez s-a datorat patriotismului şi devotamentului conducerii Băncii Naţionale, a lucrătorilor acestei prestigioase instituţii. Mai mult, pentru transportul şi depozitarea

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

în ţara noastră a patrimoniului polonez autorităţile româneşti n-au solicitat nici o taxă de transport, manipulare, depozit etc., în comparaţie cu cheltuielile suportate de Polonia pretutideni în străinătate pentru cele mai mici servicii legate de păstrarea acestor bunuri. Amintim că doar pentru o mică cantitate din aurul polonez, aflat în acest periplu în America, autorităţile de la New-York le-a solicitat iniţial polonezilor peste 800.000 de dolari, iar în Turcia nu s-a putut urni nici câţiva metri trenul în care se îmbarcase acest aur de pe nava amintită, programat să ajungă în Siria, până nu s-a achitat integral taxele de transport. A trebuit să se împrumute ambasadorul polonez la Ankara să fie pus în mişcare trenul.

Punând în valoare unele contribuţii istorice cunoscute, aparţinând cercetătorilor români: Aron Petric, Gheorghe Unc, Ioan Suciu, Cristian Păunescu şi mai ales ale lui Milică Moldoveanu, precum şi contribuţia specialistului polonez în materie, Wojciech Rojek, Cristian Păunescu şi Dorin Matei demonstrează în cinci capitole distincte ale cărţii: *Salvarea aurului polonez,* lansată cu prilejul evenimentului următoarele aspecte: *Prietenul la nevoie se cunoaşte,* relevând aspecte din salvarea armatei poloneze, şi a civililor (cca 100.000 de persoane; acestea s-au datorat prin şi datorită României aliate, cu sprijinul liderilor de seamă români din vremea respectivă. *Polonia a riscat şi a câştigat* în comparaţie cu România, care – mai prudentă fiind – n-a agreat în 1917 ideea transportului tezaurului românesc în Occident, de teama că ar fi putut fi supus unor pericole imprevizibile, acceptând să îl depoziteze, cu acordul guvernului rus, la Kremlin, unde a căzut în mâinile bolşevicilor, fără a-l mai putea recupera încă. Se descrie încercările autorităţilor poloneze, mai ales a guvernului din exil de la Londra, de a intra în posesia aurului depozitat la BNR în timpul războiului, inclusiv cu ajutorul unor intervenţii brutale americane. Întoarcerea aurului polonez din depozitul Băncii Naţionale a României la Varşovia (septembrie 1947), prezentată fiind şi o descriere amănunţită a „operaţiunii Tismana" – temă pentru un film documentar de largă respiraţie.

Cristian Păunescu şi Dorin Matei au pus în valoare cu deosebită grijă, atât în carte cât şi într-un pliant tipărit în limba engleză (pentru cei care au ochi să vadă!), că românii sunt oameni de omenie şi de caracter, siluetele personalităţilor care şi-au adus o contribuţie inestimabilă la salvarea aurului polonez: guvernatorul BNR, Dumitru Mitiţă Constantinescu; Constantin Angelescu (fost guvernator, aflat la coducerea BNR în timpul transportului şi pazei la Tismana, deţinut în penitenciarul de la Sighet din 1950 în 1955, apoi cu domicilul obligatoriu la Măzăreni în judeţul Brăila şi până la moarte, în 1973, în Bucureşti); Paul Răzuş, înalt funcţionar al Băncii, autorul *studiului cu privire la chestiunea aurului polonez depus la BNR,* prin care a demonstrat răspunderea autorităţilor româneşti pentru a nu produce o restituire greşită a depozitului polonez păstrat; Alexandru Dumitrescu, înalt funcţionar implicat în depozitatea aurului polonez şi în transferul lui la Tismana; Alexandru Jemăneanu, participant la operaţiunile Neptun şi Tismana; înaltul funcţionar român al BNR, cel care a semnat procesul verbal al predării celor 51 de casete cu aur polonez, transportate la Varsovia, în septembrie 1947; Aristide Constantinescu, lucrător la Serviciul Scont şi Serviciul control general al BNR, unul dintre semnatarii chitanţei din 17 septembrie 1947 prin care se atesta restuirea integrală a aurului polonez. Autorii volumului remarcă, cu drept temei, că prin „profesionalismul cu care aceşti funcţionari au gestionat acest episod, ce putea deveni tragic în orice moment... au avansat un imens capital de memorie, educaţie instituţională şi expertiză pentru a scoate la liman averea noastră şi a vecinilor şi prietenilor noştri polonezi" (p.137). Unele ilustraţii din lucrare, cu caracter istoric sau din istoria diplomaţiei bilaterale, dar mai ales cele legate de patrimoniul cultural polonez sunt edificatoare şi dau o ţinută artistică de ales nivel lucrării în ansamblul ei.

Având în vedere o eventuală reeditare, amintesc că o neîmplinire o vedem în faptul că autorii n-au ţinut seamă de unele contribuţii istorice de referinţă privind tematica respectivă, care au adus deja lumini noi în materie: Batowski, Henryk – *Agonia pokoju i początek wojny* (sierpień-wrzesień 1939) – *Agonia păcii şi începutul războiului* (august-septembrie 1939, Wyd. Poznanskie, 1969; Mareş, Nicolae – *Diplomaţie, politică, spiritualitate, cultură,* Editura Colosseum, 2010, idem - *Alianţa româno-polonă între destrămare şi solidaritate* (1938-1939), Editura Biblioteca Bucureştilor, 2010; Sowińska-Krupka, Alicja - *Stosunki polsko-rumuńskie 1945-1949,* Relaţii polono-române 1945-1949, Warszawa, 1985).

***

Voi reveni asupra tranzitului prin România ale tuturor bunurilor de artă din patrimoniul cultural polonez şi a Fondului Apărării Naţionale, aspect pe care succint l-am prezentat, la rându-mi, în cadrul Simpozionului, relevând valabilitatea dictonului latin că arta este mai scumpă decât aurul, butadă care trebuia demonstrată mai ales în acest caz. Nici nu vreau să îmi închipui cât de săracă ar fi fost Polonia fără acest patrimoniu, sperând că se şi conştientizează aceasta.

Banca Naţională a României (BNR), sediul din Strada Doamnei, Bucureşti

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Festivalul "NAMASTE INDIA", ediţia a IV-a 12 - 14 octombrie 2012, la Muzeul Satului din Bucureşti

Centrul Cultural "Rabindranath Tagore" şi Muzeul Naţional al Satului "Dimitrie Gusti" organizează cea de-a IV-a ediţie a Festivalului Culturii Indiene "NAMASTE INDIA", în perioada 12-14 octombrie 2012, la Bucureşti. Ca în fiecare an, încurajează apropierea de incredibila cultură a Indiei, invită publicul să o descopere prin spectacole de dans, muzică, literatură, fotografie, filosofie, artizanat şi gastronomie. Ediţia de anul acesta o are ca invitată specială pe **Srinwanti Chakrabarti,** reputată dansatoare indiană stabilită la Paris, care va susţine pentru publicul din România o reprezentaţie de dans *Odissi,* una dintre cele mai vechi forme ale dansului tradiţional indian. Spectacolele continuă pe parcursul Festivalului, prezentând stiluri diverse: *Bharatanatyam*, alături de Reena Singh; *Bollywood* cu Laura Bogorodea, Grupul Nritya şi Ansamblul Shakti; *Kathak* şi alte stiluri de dans clasic indian, în spectacolul *"YAATRA",* organizat de Centrul de Artă "Euterpe", în coregrafia lui Carmen Coţovanu Pesantez.

Cu acest prilej are loc un concert de muzică etno-fusion, avându-i ca invitaţi pe membrii trupei OM, una dintre cele mai originale prezenţe din peisajul muzical actual. Cu versuri în engleză şi sanscrită, stilul lor îmbină genuri contemporane (pop, rock, folk) cu motive etnice din toată lumea printr-o varietate de instrumente neconvenţionale.

Muzeul Satului găzduieşte, pe perioada Festivalului, *un târg de produse tradiţionale şi specialităţi culinare,* la care vizitatorii vor avea ocazia să-şi îmbogăţească garderoba cu haine exotice *(sariuri, salwar-kameez, kurta),* accesorii şi bijuterii nemaipomenite, alături de obiecte decorative şi mirodenii. De asemenea, are loc o prezentare gastronomică avându-l ca invitat pe *maestrul bucătar Krishna Bohat, care vă va dezvălui secretele bucătăriei indiene.* Pe toată durata festivalului sunt deschise *expoziţii de fotografie* şi se organizează *ateliere creative atât pentru adulţi, cât şi pentru copii:* arta îmbrăcării sariului, *mehendi* (decorarea mâinilor cu henna), pictură pe faţă, design textil, pictură pe obiecte din ceramică.

Publicul din România poate citi, în premieră, **scrisorile lui Maitreyi** despre Mircea Eliade, incluse în volumul *"Maitreyi Devi - Mac Linscott Ricketts. Corespondenţă (1976-1988)".* Volumul are o importantă valoare documentară prin detaliile pe care le conţine despre viaţa "personajului" Maitreyi Devi şi prin amănuntele referitoare la perioada în care Mircea Eliade s-a aflat la studii în India. Scrisorile redau sentimentele amestecate ale femeii care l-a inspirat pe Eliade şi detalii despre revederea celor doi, care a avut loc la Chicago, în 1973.

Tot în cadrul Festivalului are loc lansarea volumului *"Un fluviu de fum",* de Amitav Ghosh, finalist al Bookerului asiatic în 2011. Evenimentul este organizat de Editura TAJ şi Adelina Patrichi, editoarea care a adus pentru prima oară cititorilor din România romanele lui Amitav Ghosh, "cel mai serios candidat indian la Nobel după Salman Rushdie". (Elisabeta Lasconi, revista "Cultura")

Cea de-a treia lansare aduce în faţa publicului cartea *"De la Durga puja la lumea lui Kalidasa",* scrisă de prima traducătoare a lui Eminescu în spaţiul asiatic, Amita Bhose.

Alături de lansări de carte, au loc prezentări despre importanţa şi rolul cărţilor în procesul de cunoaştere spirituală, axate pe identificarea caracteristicilor comune ale societăţii indiene şi româneşti, despre conceptul de maya în filosofia şi mitologia indiană, precum şi cursuri introductive în limbile hindi şi bengali. Tot la Festival, are loc o întâlnire cu regizoarea Chris Simion şi echipa care a adus, în premieră pe o scenă de teatru, romanul *"MAITREYI",* cu intervenţii din *"Dragostea nu moare",* iar cititorii romanului *"Namaste - aventuri spirituale în India şi Nepal"* se vor putea întâlni cu autorul, Sega, înainte de a se retrage pentru a termina de scris cel de-al doilea volum al proiectatei trilogii.

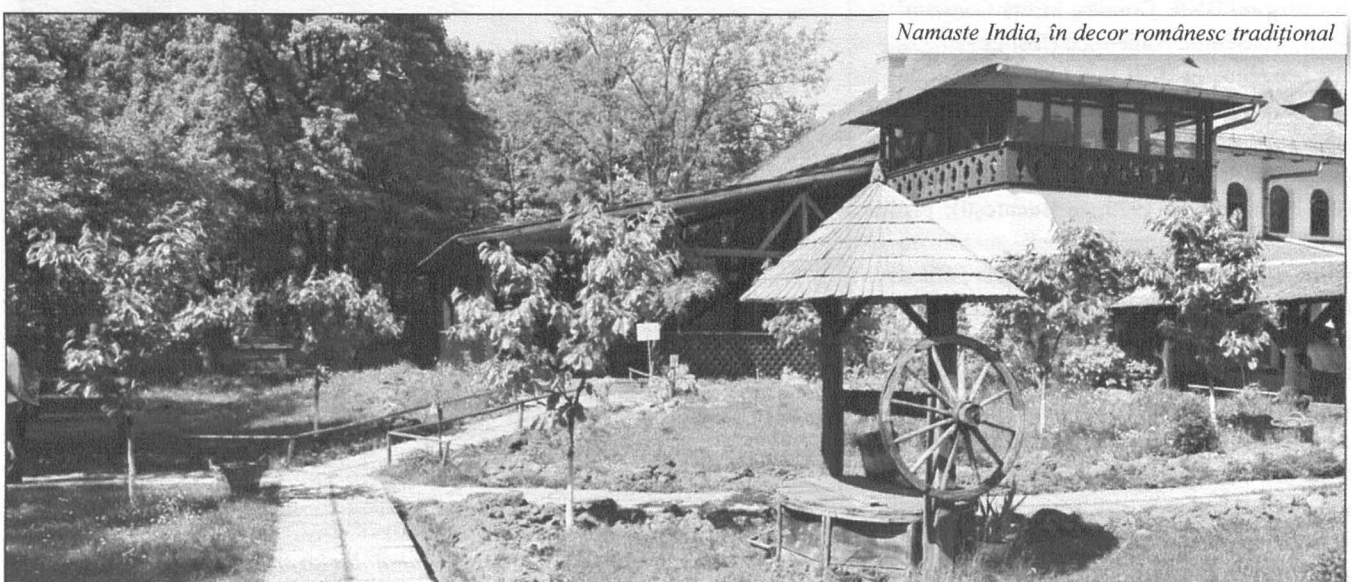

Namaste India, în decor românesc tradiţional

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Călători şi exploratori români (III)

Geografiile moderne consideră insulele Spitzbergen şi Urşilor ca nefăcând parte din Europa. Ele, împreună cu Groenlanda şi cu Frantz-Iosephland, precum şi cu arhipelagul din nordul Americii, formează o lume aparte, care nu aparţine încă omului.

Statele din Europa au revendicat posesiunea Insulei Spitzbergen, şi au plantat drapelul lor, însă, de fapt, nici o naţiune n-a putut face act de posesiune, astfel că, astăzi, această mare întindere de pământ, având aproape 70.000 kilometri pătraţi şi egalând în suprafaţă România (de dincoace de Milcov), nu aparţine nimănui şi fiecare din noi poate lua posesiune şi exploata bogăţiile ei subterane, singurele ce s-a putea vreodată exploata, în afară de pescuit.

Aceste pământuri neospitaliere, unde întunerecul domneşte patru luni, nu au fost decât locuite temporar de pescari şi de naufragiaţi, precum şi de câţiva oameni devotaţi ştiinţei.

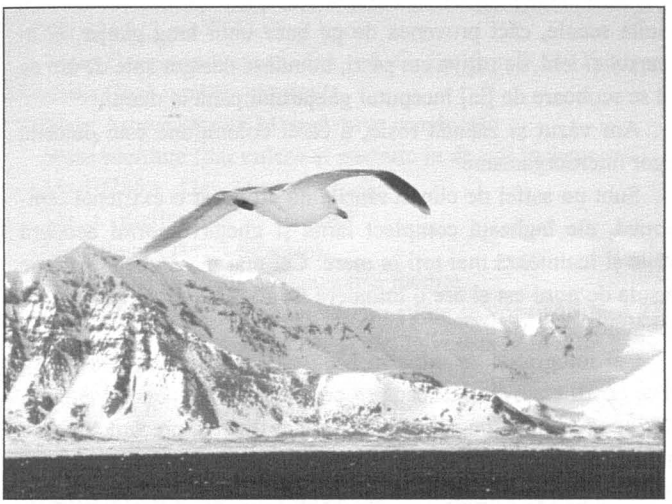

Insula Urşilor

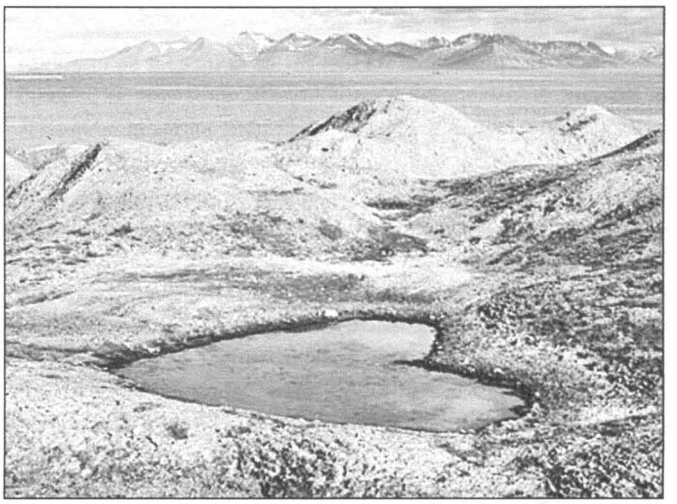

Imaginea realizată la Spitsbergen, cea mai mare insulă din arhipeleagul norvegian Svalbard

Insula Spitzbergen şi Insula Urşilor

Basil ASSAN
explorator

Plecând spre Spitzbergen de la Hammerfest, am întâlnit, la jumătatea drumului, adică aproape la 450 kilometri, Insula Urşilor, descoperită odată cu insulele Spitzbergen de holandezul Barentz, în Iulie 1596, adică tocmai 300 de ani până astăzi. Călătoria mea deci a avut o coincidenţă frumoasă cu această dată istorică, deoarece tocmai în Iulie, când mă aflam acolo, s-ar fi putut celebra al 3-lea centenar de la descoperirea acestor insule.

Marinarii lui Barentz ucizând acolo un urs, au dat acestei insule numele de Insula Urşilor, nume ce a fost schimbat, în unele harte engleze, de către Bennet, un englez care, 7 ani după Barentz, a vizitat-o din nou şi a numit-o Chery, după numele patronului său.

Aci se făceau mari pescuiri de norvegieni, dar focele şi morsii, care în 1600 erau atât de abundenţi, încât echipajul unei corăbii a prins în 7 ore peste 1000 de aceşti amfibii, au început astăzi să dispară.

Geologul Keilhau, care a studiat această mică insulă, zice că găseşte gismente de galenă, că aparţine formaţiunei carbonifere şi că se poate exploata bogate gismente de huilie.

Căpitanul Bade al expediţiunei noastre are chiar intenţiunea de a întreprinde această exploatare şi speră că desfacerea cărbunilor va fi asigurată, [având] în vedere că acest combustibil lipseşte cu totul în Norvegia, în nordul Rusiei, în Marea Albă şi Arhanghelsk, şi că ar putea concura cu cărbunii englezi.

Se zice că această insulă făcea parte dintr-un mare continent, care a dispărut sub valuri, şi aceasta judecând după identitatea florei fosile din toate insulele Oceanului Glacial. Adâncimea mării este mică, ea variază între 50-300 m. Flora insulei este din cele mai sărace. Ea numără vreo 30 de fanerogame şi vreo 80 specii de muşchi. Arborii, ca şi în Spitzbergen, lipsesc cu desăvârşire. Totul este piatră, zăpadă şi muşchi. Din această cauză, călătorul nu-şi poate face idee de distanţe; căci nu are nici un punct de comparaţiune şi se înşeală asupra timpului cu care va parcurge distanţa de la un punct la altul.

Partea de sud a insulei este râpoasă, abruptă în mare şi de o

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

frumusețe înfiorătoare. Ea coprinde stânci de formele cele mai curioase, semănând cu bastioane de citadele, bolți de biserici gotice, obelisce înclinate, ca turnul de la Pisa, stânci de un acces dificil, împodobite cu milioane de păsări albe. Înălțimea despre sud, numită Muntele Mizeriei, se înclină lin spre nord și se termină cu niște dune până la nivelul mării.

Arhipelagul Spitzbergen se limitează la extremitatea vestică cu Insula Prințul Carol și la extremitatea est cu Insula Regele Carol. Pentru un călător român, sosirea în aceste două puncte – judecând după mine – este o adevărată emoție de plăcere și mândrie, căci, la extremitatea pământului locuibil, sunt două insule care reamintesc cele două faze de mărire prin care a trecut dinastia noastră subt Regele Carol I.

Arhipelagul Spitzbergen se compune din 5 mari insule și dintr-o mulțime de altele mai mici, care se întind pe un spațiu de 4 grade latitudine și care nu sunt mai departe de 1000 kilom. de la Polul Nord.

Numele de Spitzbergen i-a fost dat de la început de marinarii lui Barentz, și însemnează Munții Ascuțiți, după cum se prezintă partea de sud a insulei și după cum ne spune un vechi manuscris al lui Guillaume Bernard, companionul lui Barentz: "La terre estait la plus part rompue bien haut et non autre que monts et montaignes agues pourquoy nous l'apellions Spitzbergen".

Un fals patriotism, zice Elisée Reclus, a făcut ca în multe ocaziuni să se schimbe numele alese de primii navigatori, astfel că numele olandeze, engleze, suedeze, date golfurilor din Spitzbergen, sunt amestecate și produc o mare confuziune cartografică.

Munții nu au o înălțime prea mare; printre cei mai înalți, putem cita Catena din Insula Prințului Carol, ce are o înălțime de 1.500 m.

Cu toate că interiorul este aproape necunoscut, se știe că rocele comune sunt granitul, gnaisul și formațiunile paleozoice.

La sud se găsesc roce aparținând formațiunei secundare și chiar terțiare.

În baia Bel-Sound există o vegetațiune fosilă foarte remarcabilă, care probează că în timpurile imemoriale climatul insulei era călduros și același ca al Danemarcei. Această vegetațiune fosilă găsită coprindea plopi, platani, aluni, cipri. S-a găsit marmură de cea mai bună calitate și în Ice fiord sunt gismente de fosfate și de cărbuni care au avut un început de exploatare infructuos, compania financiară ce se formase văzându-se silită a înceta exploatarea ce nu putea fi rentabilă într-o localitate nelocuită, unde noaptea durează 4 luni și unde gheșurile împiedecă navigațiunea 6-7 luni pe an. Probele de cărbuni ce am adus sunt din Ice-fiord, una din cele 4 sau 5 gismente cunoscute. Acolo se găsea două misiuni științifice, una engleză și alta suedeză, și se stabilise anul acesta în Avend-bay o casă-hotel de lemn, compusă din bucăți numerotate ce se montează cu cea mai mare înlesnire. Industria caselor de lemn transportabile după sistemul norvegian ar fi de recomandat în România exploatatorilor de păduri.

Munții din Spitzbergen conțin fer, și busola marinarilor este impresionată și dă indicațiuni falșe prin apropierea acelor munți.

În cea mai mare parte a anului, pământul este complect acoperit cu zăpadă.

Zăpada și gheața eternă acoperă cele mai multe văi unde razele soarelui abia pătrund. Am avut în mână gheață care data de mai multe secole, căci provenea de pe baza unui lung gheșar, și în mersul ei lent, de câțiva cm pe zi, trebuiesc desigur sute de ani ca să se scoboare de [la] începutul gheșarului până la mare.

Am văzut și zăpadă roșie, a cărei colorațiune este datorită unor microorganisme.

Subt un astfel de climat râurile nu au decât o existență temporară, ele îngheață complect iarna și gheșari enormi acoperă văile și înaintează mai toți în mare. Cel mai mare gheșar este pe insula de nord-est și are o întindere frontală de peste 100 kilom. lungime.

Cel fotografiat de mine în Liefdes-Bay avea înălțimea unei case cu 10 etaje și o cascadă se precipita de la această înălțime. Din când în când, bucăți de gheață se deslipeau, precum și pietre numite morene, aduse din susul văilor până la extremitatea frontală. S-a comparat – și cu drept cuvânt – gheșarii cu niște fluvii solide [...] care înaintează foarte încet (câte 20-40 cm pe zi). La cei din Spitzbergen, care înaintează în mare, din cauza căldurii apei, a fluxului și refluxului, baza lor se topește și atunci blocuri enorme se desfac și se precipită cu zgomot asurzitor în mare.

Valul spumos revine și se lovește contra zidului de gheață rămas în picioare, valurile și blocurile de gheață se ciocnesc înapoi, și când totul s-a liniștit, se văd plutind bucăți enorme de gheață, numite eisberg, eisblok, având formele cele mai ciudate, și pe care focile își găsesc locul de predilecțiune...

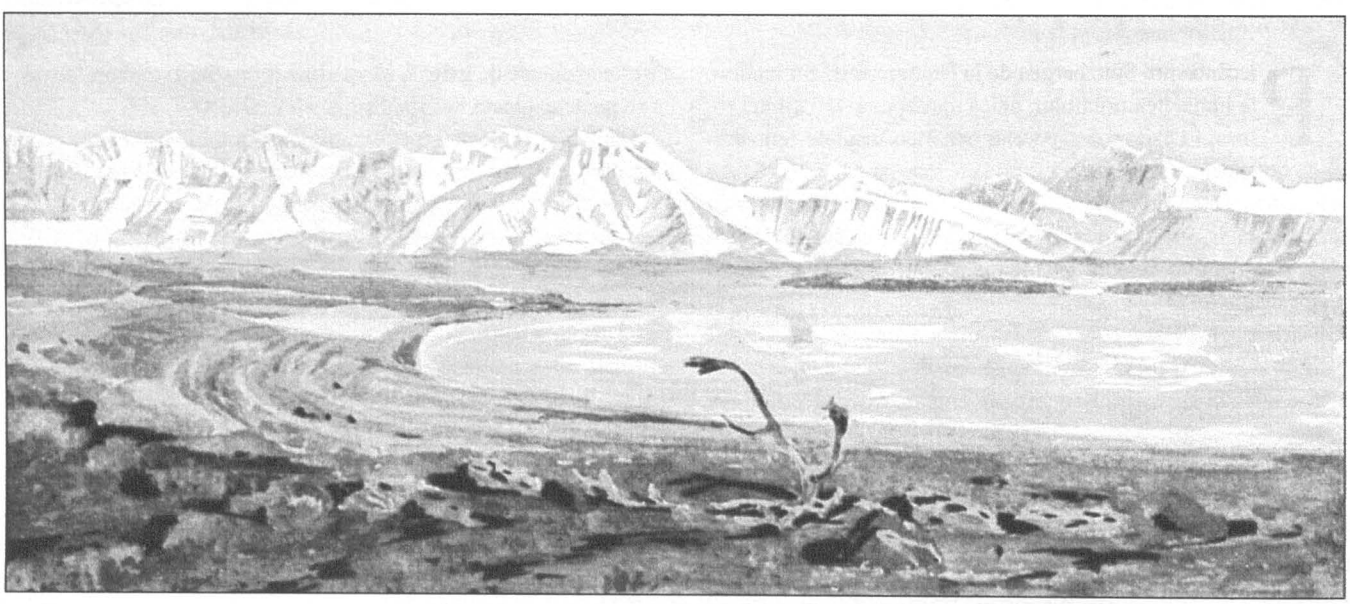

Liefdes-Bay (în viziunea plastică a lui H. B. Wieland)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Lada cu manuscrisele şi cărţile lui Eminescu (IV)

Constantin BARBU
filosof, editor

(urmare din numărul 9)

La aceste 44 de manuscrise (donate de Maiorescu în 1902) se adaugă încă 6:

- Mss 1829 (330 p.), 3194 (94 p.), 3215 (108 p.), 4850 (128 p.), 5186 (54 p.), 5453 (124 p.).

Se adaugă încă:

- Ms 357 II 30 Volumele I-III
- Gramatica sanscrită (572 p.) BCU Iaşi
- Ms 1183 (Caietul Roşu) (320 p.), BCU Cluj
- Ms 4246 (2 p.) BCU Cluj Apoi:
- Msse Corespondenta inedită (ed. C. Zarifopol) Ms Prinţesa Elisabeta (încă inedit - pierdut?)
- Msse Arhive straine Msse Arhive româneşti
- Msse pierdute (dar culese şi păstrate la de noi în fotocopii)
- Ms 10285 - „Devotamentul"
- Ms „Criticilor mei" (Freiburg)
- Ms Album (Turnu-Severin).

Restul, până la 76 sunt manuscrise inedite.

Împreună cu cele 63 de manuscrise ştiute se vor tipări încă 25 de manuscrise inedite, aflatoare, şi ele, în vestita **ladă a lui Eminescu.**

Aşadar, 63 msse + 25 msse = 88 msse.

2. Manuscrisele de transliterat

Transliterarea se face pagina pe pagină, cuvânt cu cuvânt.

Avem descifrate toate textele germane, s-au corectat greşelile de sanscrită şi greaca veche. Tipărim în transliterare 63 manuscrise.

3. Opere complete

Operele complete, în 50 de volume, trebuie să corecteze ediţia academică întemeiată de Perpessicius, în care se află peste 100.000 de greşeli, unele capitale.

Câteva exemple: Luceafărul se va tipări într-o variantă maximală (culeasă din 10 manuscrise), mai bogată cu 23 de strofe plus strofa finală. Sarmanul Dionis se va tipări corectat (faţă de editarea din Convorbiri literare), Scrisorile se vor tipări fără erori, Scrisoarea V (Dalila) se va tipări corect după varianta din Ms. 5186 (la care Perpessicius nu putuse avea acces, la vremea cuvenită).

4. Comentarii la Eminescu

Comentariile, în 50 de volume, au fost elaborate, timp de 7 ani, împreună cu Constantin Noica şi se află în posesia noastră.

5. Corpus eminescianum

în aceste corpus se tipăresc anastasie cărţi şi lucrări traduse integral sau parţial; cărţi excerptate de Eminescu, ca de exemplu: *Burnouf* (Introducere în istoria Budhismului indian), *Bopp* („Gramatica sanscrită" şi *„Glossarium comparativum"*), Kant (Kritik der reinen Vernunft, editia I), Leskien (Gramatica slavona), Schopenhauer („Versuch über das Geistersehn", „Satz von Grunde"), Nicodim Aghioritul, Oxenstierna, Vasile cel Mare, Maxim Marturisitorul, Grigorie Palamas, Dionisie Areopagitul, Isaac Sirul, Grigore Sinaitul etc.

6. Biblioteca salvată

În lada lui Eminescu existau, după documente certe, următoarele cărţi: Christoph Schlosser (Weltgeschichte, 18 volume), Karl von Rotteck (Allgemeine Geschichte, 11 volume), Georges Weber (Histoire Universelle, 9 volume), Arthur Duc de Wellington (Histoire critique du pasagge des Alpes par Annibal Barca, 2 volume), Le Compt de Segur (Histoire Romaine, 2 volume), Millot (Elements d'histoire générale ancienne et moderne, 16 volume), Christoph Schlosser (Geschichte der alten Welt, 5 volume), Victor Duruy (Histoire des Hébreux, 1 volum), M.A. Thiers (Waterloo, 1 volum), Cesar Cantu (Histoire Universelle, 24 volume), Ioan Mandinescu (Elemente de Istoria Universală, 3 volume), François Voltaire (Histoire de Charles XII, 1 volum), M. Poujoulat (Histoire de la Revolution Française, 2 volume), Mihail Kogălniceanu (Letopisitiile Moldo-Valachiei, 3 volume), General de Wimpfen (Bataille de Sedan, 1 volum), Laurian şi Bălcescu (Istoria Românilor, 4 volume), G. Rothan (Les origines de la guerre de 1870, 1 volum), Joseph von Aschbach (Uber Trajans steinerne Donau Brücke, 1 volum), Adrian Balbi (Allgemeine Erdbeschreibung, 2 volume), M.N. Bouillet (Dictionnaire Universel d'histoire et de Géographie, 1 volum), Malte Brun (Precis de la Geographie Universelle, 7 volume), Traugot von et Bromme (Neueste Karte der Erde, 1 volum), von Bluntschli (Allgemeines Statsrechts, 2 volume), J.J. Rousseau (Oeuvres Complètes, 6 volume), Charles Montesquieu (Grandeur et décadence des Romains, L'espirit des Lois, 3 volume), Balzac (Lettres de Balzac, 2 volume), Stochardt (Schule der Chemie, 1 volum), Buffon (Traité de Zoologie, 1 volum), Dammer (Lexikon der angewandten Chemie, 1 volum), Pascal (Oeuvres Complètes, 2 volume), Crüger (Schule der Physik, 1 volum), Briot (Traité de Géometrie, 1 volum), Tamier (Traité d'Algèbre, 2 volume, Traité de Trigonométrie, 1 volum), Lubsen (Ausfurhliches Lehrbuch der Arithmetik und Algebra, 1 volum), Bertrand (Traité d'Arithmétique, 1 volum), Kant, Schopenhauer, Bopp, Leskien, Burnouf , Fick etc. (Vezi, între altele, Stoica, *Biblioteca lui Eminescu*).

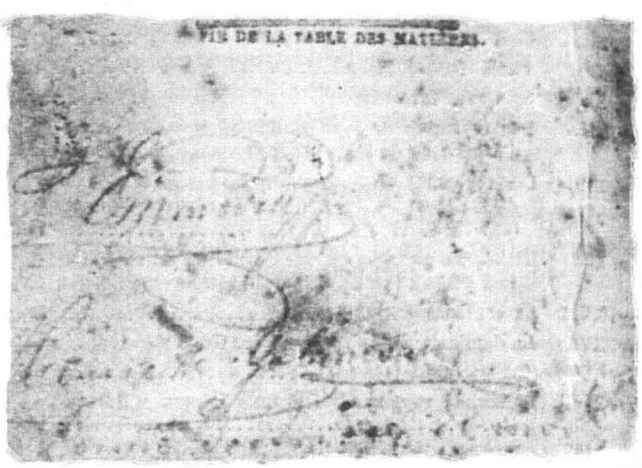

Semnătura lui Mihai Eminescu, pe o carte franţuzească din biblioteca sa

(va urma)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

AM PRIMIT, VĂ SEMNALĂM

Scriitorii şi Puterea – viaţa literară postbelică în lumina documentelor de arhivă*

Cercetător avizat – arhivist – şi deopotrivă scriitor refuzat de cenzură, Marin Radu Mocanu (n. 23.04.1938, Alexandria, jud. Teleorman) a debutat publicistic după 1990, volumul de poezie *Dorul de seară* (Ed.Sprint, 1992) fiind elaborat – ca şi o bună parte din opera sa literară – anterior acestei perioade. Dovadă este apariţia, într-un ritm relativ alert, a unui torent de cărţi din varii domenii – *Tot o apă şi-un pământ* (roman, Ed. Evenimentul, 1998), *Monştrii somnului* (Ed. Virgilius, Rm. Vâlcea, 2002), *Oameni de nicăieri* (roman), seria de analize sociologice dedicate relaţiei dintre instituţia Arhivelor şi diferite segmente ale statului de drept (*Arhivele şi cultura*, Ed. MAI, 1998 şi *Arhivele şi statul,* Ed. MAI, 2000), precum şi culegerile de documente (*Cenzura a murit, trăiască cenzorii,* Bucureşti, Ed. Euro-Press, 2008, 300 p.) *comentate,* cu referire directă la viaţa literară postbelică şi implicit a rolului factorului politic în direcţionarea şi determinarea caracterului acestui fenomen. Semnalăm din această categorie volume precum: *Cenzura comunistă* (Ed. Albatros, 2000), *Scriitorii şi puterea* (Ed. Ideea Europeană, 2006) sau *De la proletcultism la naţional-neoproletcultism* (în curs de apariţie la Fundaţia Academia Civică).

În continuarea acestor preocupări, volumul *Cenzura a murit, trăiască cenzorii* oferă, pe lângă o selecţie masivă de documente originale (cu totul, 18 texte reproduse integral), şi un substanţial *studiu* privind constituirea, evoluţia şi principalele atribuţii ale fostei Direcţii Generale a Presei şi Tipăriturilor (1948-1989), instituţie de stat având inclusiv atribuţii de *cenzură* politico-ideologică.

Teza susţinută de M. R. Mocanu în masivul studiu introductiv intitulat *Caleidoscop cenzural* (op. cit., p. 8-92) este aceea că, indiferent de numele oficial atribuit (din 1971, Comitetul pentru Presă şi Tipărituri, iar după 1977 Direcţia Literaturii şi Publicaţiilor), *cenzura a funcţionat neîntrerupt* în regimul comunist, fiind o expresie a dogmei proletcultiste puse în slujba autarhiei politicului comunist (op. cit., p. 7). Rolul ei a fost acela de a exercita controlul ideologic absolut asupra libertăţii de gândire şi, implicit, creaţiei artistice, indiferent de domeniul de manifestare.

Cu acribia cercetătorului avizat, M. R. Mocanu identifică izvoarele teoretice ale *proletcultismului,* cu prelungiri în învăţătura *leninistă* („Lenin a biciuit în cuvinte pline de ironie lipsa spiritului de partid şi apolitismul în artă. Câţiva oameni ai artei şi ştiinţei din ţara noastră nu şi-au renegat activitatea pentru a deveni folositori proletariatului, inspiraţi de principiile lui Lenin şi Stalin" – v. Silviu Brucan, „Scânteia", 21 ian. 1949), susţinând ideea că încă de la început, din anii '50 ai secolului trecut, obiectivele cenzurii, exercitată prin Direcţia Literatură din Ministerul Artelor şi Informaţiilor, erau acelea de a îndruma literatura, „arma" cea mai performantă a *proletcultismului.* Treptat, acest gen de dirijism politic, executat sub controlul conducerii superioare de partid şi de stat, a revenit *Secţiei de propagandă şi agitaţie,* instituţie ce exercita, în opinia autorului – fapt confirmat de realităţile literar-istorice ale vremii – un control activ, sub presiune, asupra creaţiei literare. Exista chiar un soi de vigilenţă combativă, dublată de o intoleranţă critică totală faţă de cei ce trădau linia partidului.

Acestor taxonomii de tip draconic, exercitate de *culturnici* (aparatul de partid pus în slujba promovării intereselor de clasă la nivelul creaţiilor artistice - n.r.), i-a căzut „victimă", între alţii, inclusiv Mihai Eminescu, desemnat oficial, printr-o directivă a Congresului Uniunii Scriitorilor din martie 1956, să servească drept model pentru noua generaţie de scriitori exclusiv prin creaţii precum *Împărat şi proletar, Scrisoarea III* şi *Epigonii,* iar în ce priveşte restul operei „să se ia măsurile necesare de natură ideologică" (op. cit., p. 14).

Studiul, pe cât de documentat, pe atât de sintetic, analizează situaţia de pe „frontul scriitoricesc" de-a lungul a mai bine de patru decenii, ajungând la concluzia că, acolo unde n-au mai făcut faţă, instituţiile (oricât de des schimbate şi „fardate" ideologic, au răzbit câţiva *cenzori* (termenul este pur literar, iar nu strict administrativ – n.r.), majoritatea proveniţi din activul de partid din domeniul creaţiei literare. Fără intenţia de a-i nominaliza pe câţiva din aceşti *culturnici,* între care unii mai activează şi azi în domeniul criticii literare (trăitori în ţară sau străinătate) şi care pot fi identificaţi cu uşurinţă în paginile cărţii, voi constata că episoadele din serialul Scriitorii şi Puterea au totuşi un caracter repetitiv. Aşa numitele *dispute între generaţii* (în fapt, dintre grupurile de interese coagulate în cadrul aparatului de partid) au oferit Puterii prilejul nesperat de a arbitra disputele (cu abilitate şi până la un punct cu cinism) dintr-o perspectivă aparent neutră: „Tot ce am spus până acum în legătură cu viaţa literară se poate rezolva destul de uşor prin curmarea abuzurilor curmarea şi prin interzicerea sloganului secret *Cenzura a murit, trăiască cenzorii...* " (Nicolae Ceauşescu, Stenograma şedinţei cu un grup de scriitori, 13 martie 1981, p. 125)

De altfel, aceste probleme au fost analizate şi în cursul celor trei întâlniri anterioare dintre scriitori şi şeful statului (iulie 1978, august şi octombrie 1980), fără un rezultat vizibil. Pentru a reţine totuşi problema în actualitate, fostul şef al Secţiei Propagandă din CC al PCR, Ilie Rădulescu, iniţiază o serie de *analize,* pe genuri literare, în cadrul cărora, printre rânduri, se strecoară şi unele aprecieri cu caracter valoric. Este, fapt evidenţiat şi de M. R. Mocanu într-un capitol distinct al cărţii, o altă formă de cenzură, de data aceasta fără cenzori, exact contrariul indicaţiilor venite de la N. C., fapt ce îl face pe dictator să regrete public... *desfiinţarea cenzurii.* (op. cit., p. 97)

Ca o concluzie, cartea, întărită cu documente de prima mână – publicate de M. R. Mocanu în premieră – extrase din Arhiva fostului CC al PCR, dovedeşte o familiarizare accentuată a autorului cu domeniul analizat, dublată de însuşiri de real *moralist.* În esenţă, expunerea la vedere a unor *tare* ale breslei scriitoriceşti, practicate în anii comunismului, bănuite dar niciodată evidenţiate cu date concrete, ţine şi de un anume curaj venit tocmai din partea unui aspirant la calitatea de scriitor profesionist. ***(M.N.)***

* *Cenzura a murit, trăiască cenzorii,* Bucureşti, Ed. Euro-Press, 2008, 300 p.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

ION HULTOANĂ - O cronică în imagini

Născut în anul 1939, în comuna Ţepu, jud. Galaţi. Este absolvent al Şcolii Militare de Radiolocaţie Braşov şi al Facultăţii de Electronică, Universitate Politehnică Bucureşti.Urmează cursurile Şcolii de Artă Bucureşti la clasa pofesorului Nicolae Iorga.

Cei peste 50 de ani de activitate artistică s-au concretizat prin cele peste 3000 de lucrări create, peste 120 de expoziţii personale (în ţară şi străinătate) şi peste 200 participări la expoziţii de grup, saloane naţionale şi saloane internaţionale de artă.

Este laureat al mai multor concursuri naţionale şi internaţionale de pictură.

Este inclus în "Enciclopedia artiştilor români contemporani" vol VI şi VII.

Pentru întreaga sa activitate artistică şi pentru contribuţia avută la dezvoltarea artei româneşti i s-au conferit numeroase diplome de excelenţă, medalii şi plachete.

Expoziţii personale:

Sala Hermes – Bucureşti – 1987/1988/1989;
Sala Dalles – Bucureşti – 1988/1989/1990;
Sala Anonimus – 1998/1999/2000/2001/2002;
Sala Republicii – Chişinău – 1994/1998;
Cercul Militar Naţional – 1992/1993/1994/1995/1996/1997/1998/ 1999/ 2000/2001/2002/2003/2004/2005/2006//2007/2008/2009/ 2010
Casa Armatei – Constanţa – 1995/1996/1997/1998/1999/2000/ 2001;
Portland SUA – 2002 – Galeria E.M.5, Biserica Baptistă;
Senatul României – Bucureşti – 1998/2002
Parlamentul României – Bucureşti 1997
Teatrul Foarte Mic – Bucureşti – 2003/2004
Hotel Princeps – Mangalia – 2004
Hotel Scoica – Jupiter – 2003
Hotel Skaigate – Bucureşti – 2005
Biblioteca Didactică – Bucureşti – 2005

Participări la expoziţii de grup:

2006 – Bucureşti, Palatul Cercului Militar Naţional;
2007 – Bucureşti, Palatul Cercului Militar Naţional; Tulcea, Casa de Cultură a Sindicatelor; Sulina, Muzeul Farului Vechi; Bucureşti, Expoziţia-Concurs de Pictură Marină „Dimitrie Ştubei"; Bucureşti, Herăstrău, Pavilionul A;
2008 – Bucureşti, Palatul Cercului Militar Naţional; Bucureşti, Herăstrău, Pavilionul A;
2009 – Constanţa, Muzeul Marinei Române; Bucureşti, Palatul Cercului Militar Naţional;

Participări la Saloane Internaţionale de Artă Plastică:

2006 – Timişoara, Catedrala Ortodoxă; Bucureşti, Institutul Revoluţiei Române;
2007 – Sibiu, Facultatea de Litere (Expoziţie inclusă în programul „SIBIU,CAPITALĂ CULTURALĂ EUROPEANĂ";
2008 – Bucureşti, Palatul Şuţu;
2009 – Bucureşti, Atheneul Român; Bucureşti, Teatrul Naţional de Operetă „Ion Dacian"; Slatina, Galeria „Artis";
2010 – Bucureşti, Centrul Metropolitan al Primăriei sectorului 1; Slatina, Galeria „Artis"; Alba Iulia, Casa de Cultură a Studenţilor.

Tabere de creaţie

2007 – Şieu (Jud. Maramureş), Humor (Jud. Suceava), Câmpulung Muşcel (Jud. Argeş), Tulcea (Jud. Tulcea), Sulina (Jud. Tulcea);
2008 – Cardon (Jud.Tulcea), Câmpulug Muşcel (Argeş), Tabără Româno – Bulgară; Bughea de Sus (Jud. Argeş);
2009 – Moieciu de Sus (Jud. Braşov), Sibiel (Jud. Sibiu), Cardon (jud. Tulcea), Cabana Voina (Jud. Argeş);
2010 – Moieciu de Sus (Jud. Braşov), Scărişoara (Jud. Alba), Câmpulung Muşcel (Jud. Argeş), Chilia Veche (jud. Tulcea);

Ilustrăm acest număr cu tablouri de Ion Hultoană.

AUTORII ACESTUI NUMĂR
AUTHORS IN THIS ISSUE

Ioan BADEA, *builder*
Constantin BARBU, *philosopher, editor*
Acad. Mihai CIMPOI, *The Romanian Academy*
Michaela GHIŢESCU, *memories writer/translator*
Paul GRIGORIU, *The Pedagogical Central Library*
Nicolae MAREŞ, *ambassador*
Nicoleta NĂSTASE, *"Mihail Sadoveanu" High School*
Marius OPREA, *historian*
Angela PAVELIU-OLARU, *ethnographer*
Mădălina PILOFF, *journalist*
Vlad POHILĂ, *The Bibliopolis Magazine, Kishinev*
Alexe RĂU, *The National Library of the Republic Of Moldova*
Viorel ROMAN, *University of Bremen, Germany*
Petre SOLONARU, *writer*
Ion SPÂNU, *journalist*
Virgiliu Z. TEODORESCU, *historian*

NOTĂ CĂTRE AUTORI

Textele primite în vederea publicării, în variantă tipărită şi electronică, se redactează în Word, font Times New Roman, corp de literă 12, cu spaţiu de un rând şi jumătate, având maximum 8 pagini.

Articolele trebuie să fie însoţite de bibliografie, precum şi de un rezumat şi cuvintecheie în limba engleză.

Textele trebuie să respecte normele ortografice academice, conform *Dicţionarului Ortografic, Ortoepic şi Morfologic al Limbii Române*, ediţia a II-a, Editura Univers Enciclopedic, Bucureşti, 2005.

Redacţia îşi rezervă dreptul de a interveni asupra inadvertenţelor de formă într-un mod care să nu afecteze fondul textului.

SURSELE UTILIZATE ÎN ACEST NUMĂR

Pentru ilustrarea acestui număr au fost folosite următoarele surse, cum urmează: *http://flux.imphoto.ro; http://b365.realitatea.net; http://romaniameaturistica.blogspot.ro; http://epochtimes-romania.com; http://bibliotecibihorene.blogspot.ro; http://www.calarasi.djc.ro; http://www.evz.ro; http://www.itrip.ro; http://electronicaupit.com; http://roncea.ro; http://ro.wikipedia.org; http://librarie.carturesti.ro; http://namasteindia.ro; http://www.indeaparis.com; http://gabi.frodo.ro; http://jocdeidei.wordpress.com; http://blog.jorjette.ro; http://unimedia.info; http://www.edituraspandugino.ro; http://giurgiu.semnal.eu.* După caz, sursele utilizate de autori au fost semnalate direct în textele publicate.

Mulţumim pe această cale colaboratorilor şi prietenilor revistei care ne-au pus la dispoziţie, cu titlu gratuit, documente iconografice în vederea ilustrării unor articole de specialitate.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

CATALOG

Cărţi noi, primite la redacţie

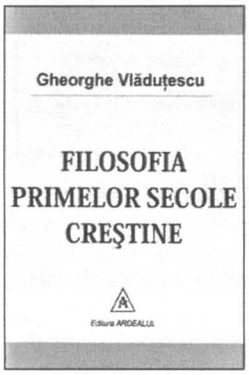

Gheorghe VLĂDUŢESCU, *Filosofia primelor secole creştine,* Tg. Mureş, Ed. Ardealul, 2012, 170 p.

Despre filosofia primelor secole creştine, la noi, cel puţin, nu s-a scris prea mult. De altminteri, chiar şi tratate devenite clasice optează pentru un ev mediu „scurt". Acest concept medieval face din patristică şi apologetică doar o Introducere în filosofie. Dar, după cum susţine şi Jacques LeGof, astăzi nu mai este posibilă, ca adevăr, decât ideea unui ev mediu „lung".

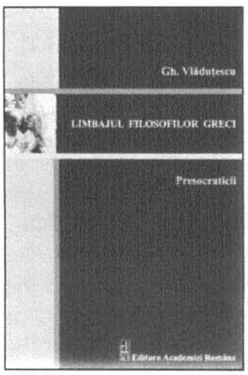

Gheorghe VLĂDUŢESCU, *Limbajul filosofilor greci presocratici,* Bucureşti, Editura Academiei Române, 2012, 234 p.

Cum poate fi o filosofie în alte limbaje, decât acela inerent oricărui exerciţiu al minţii? Ce ar fi geometria, logica sau chiar poezia în alte limbaje, improprii?

În filosofie şi cu precădere în partea ei cea mai tare, ontologia, operăm, de la Thales încoace, cu limbaje de împrumut: mitice, poetice sau chiar ştiinţifice. Cu toate acestea, filosofia nu are o preistorie sub forma mitului, care să ţină loc, ca adevăr şi logicitate, stilului propriu, chiar prin intenţionalitate.

Eugeniu NISTOR, *Introducere în filosofia comunicării şi a relaţiilor publice, cu focalizare pe aspectele de criză,* Tg. Mureş, Ed. Universităţii „Petru Maior", 2011, 274 p. cu ilustr.

Analiza atentă a proceselor comunicaţionale în spaţiul public, explorarea fenomenelor de criză, cu aplicaţie la conflictul din Arhipelagul Falkland, relevă rolul comunicării şi al relaţionării în crizele politice şi militare regionale şi reprezintă elementele constitutive ale unui demers ce încununează o excelentă cercetare teoretico-aplicativă. ***(prof. univ. dr. Iulian Boldea)***

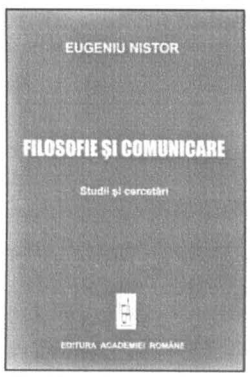

Eugeniu NISTOR, *Filosofie şi comunicare. Studii şi cercetări,* Bucureşti, Editura Academiei Române, 2012, 248 p.

Kant susţine că gama categoriilor nu poate fi obţinută pe cale empirică, deoarece însăşi experienţa umană este posibilă numai datorită acestor forme apriorice ale gândirii. În acelaşi timp, el ne lămureşte că nu poate fi vorba de o aplicaţie a acestora în transcendent, dincolo de hotarele lumii sensibile, rolul lor cognitiv vădindu-se chiar în lumea empirică.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

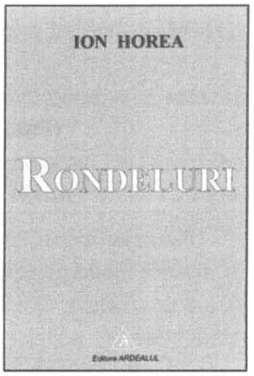

Ion HOREA, *Rondeluri,* Tg. Mureş, Ed. Ardealul, 2012, 108 p.

Ţi-e scrisă viaţa-n catastif / Ori glorioasă, ori a milă / Şi cauţi în zadar motiv / Să mai întorci câte o filă / Mai bine soarta lui Sisif!

Gheorghe BUZATU, *Paradigme ale tragediei Basarabiei,* Bacău, Ed. Vicovia, 2011, 356 p.

E bine de cunoscut că Pamfil Şeicaru, din ţară, şi, după 1944, din exil, a respins categoric pierderea Basarabiei, Nordului Bucovinei şi a Ţinutului Herţei, ca şi cedarea lor fără luptă de către regimul lui Carol al II-lea, considerând că „tot ce s-a abătut după 23 August asupra României era virtual cuprins în actul loviturii de stat."

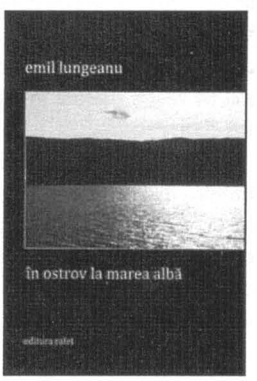

Emil LUNGEANU, *Un ostrov la Marea Albă,* Rm. Sărat, Ed. Rafet, 2012, 98 p.

Mica delegaţie germană se apropia cu şovăieli de ultimul val al întăriturilor. O mai despărţeau de tranşee un singur rând de ..... şi şanţul intermediar. Celor doi ofiţeri le străluceau la gât crucile malteze în bătaia soarelui... Dar şi mai nostimă era cascheta simplă, lipsită de zorzoane, cu cozoroc roşu, uşor boţită, aducând mai degrabă cu a unui impiegat. Te-ai fi abţinut, văzând-o, să n-o compari cu acel chipiu sublim, cu frunze de stejar, al generalilor romani...

RETRĂIRI ISTORICE ÎN VEACUL XXI. A VII-a Sesiune de comunicări ştiinţifice, 9-10 septembrie 2011, 1941-2011, *70 de ani de la intrarea României în Războiul de Reîntregire Naţională, Urziceni,* Editura Anca, 2012, 578 p.

Zi astrală în istoria noastră naţională, alături de 24 Ianuarie sau 1 Decembrie, 21 iunie 1941 marchează angajarea la unison a întregului neam românesc într-un efort supranatural de salvgardare a eliberării unui important segment din trupul ţării de sub jugul Uniunii Sovietice. ***(Cdr (r) dr. – Jipa Rotaru)***

Rubrică realizată cu sprijinul colaboratorilor

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

OBICEIURI ZILNICE, SĂRBĂTORI PERENE

Lada de zestre

Angela PAVELIU-OLARU
etnograf

Aproape dispărută azi din inventarul gospodăriilor moderne, lada de zestre tronează încă la loc de cinste în casele bunicilor, aducându-ne nouă, tuturor, poveşti şi amintiri dintr-un alt timp, despre alţi oameni, despre o lume a satului care, din păcate, dispare cu fiecare zi.

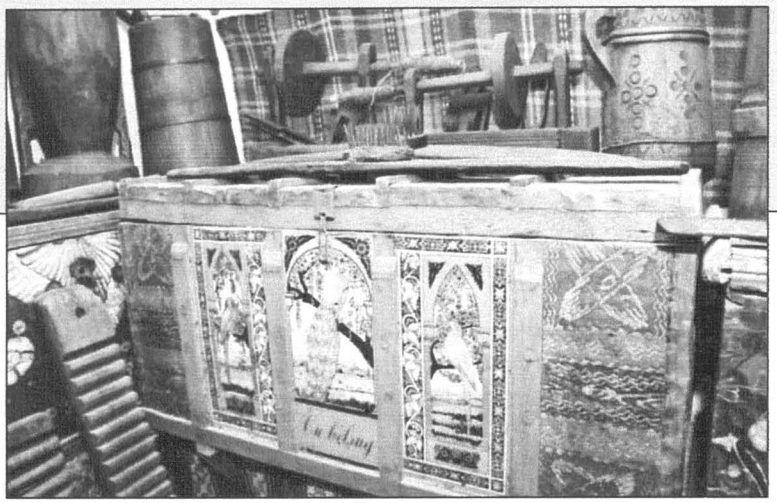

Ladă de zestre din Muzeul „Nicolae Popa", Târpeşti, judeţul Neamţ

Prezentă în toate casele ţărăneşti până aproape de a doua jumătate a secolului trecut, lada de zestre a ajuns astăzi să fie extrem de rar întâlnită. O mai găsim în casele bătrânilor şi, la loc de cinste, în muzeele de etnografie. Chiar dacă modernismul aduce cu sine schimbări rapide, influenţând gustul pentru obiectele de mobilier şi pentru felul în care oamenii îşi decorează casele, e bine să amintim, măcar din când în când, de aceste obiecte care ne-au încântat copilăria şi de care ne leagă atâtea amintiri, pentru ca şi cei mai tineri să înţeleagă şi să aprecieze tradiţiile şi obiceiurile ce ne identifică drept români.Ca o cutie plină de mistere, din care ieşeau la iveală valuri feluri te de pânză, ia atât de delicată a bunicii, încât îţi era frică să n-o rupi dacă o atingi, broboadele de mers la biserică, sumanul bunicului, scoarţele şi macaturile „din zestre" - aşa privea, cred, fiecare copil lada de zestre plasată în locul cel mai frumos din casa de oaspeţi a bunicilor.

Şi cu adevărat era plină de taine, pentru că, odată deschisă, trezea amintiri, ducea cu gândul la întâmplări de demult, la oameni care au fost şi nu mai sunt, la o lume pe care, dacă aveai noroc, o puteai descoperi doar din poveştile spuse de bătrâni, în nopţile de iarnă. Însă nu doar conţinutul lăzii era martorul unei alte lumi, ci şi decorul deosebit al acesteia, căci meşterii care făureau aceste obiecte atât de preţuite se întreceau în a sculpta sau a picta lada într-un mod cu totul aparte.În zona Moldovei, lada de zestre era cumpărată de părinţii miresei şi umplută de tânăra fată cu bucăţi de pânză ţesute în casă, din bumbac sau din cânepă, scoarţe, preşuri de codiţe, ştergare, traiste şi câte altele, trebuitoare la casa omului. Toată acestea erau ţesute de fata ce urma să se mărite. De bogăţia zestrei depindea succesul unei căsătorii. Fata cu zestre mare era „întrebată" de flăcăii bogaţi şi harnici, iar cea cu zestre puţină sau fără risca să rămână nemăritată, de râsul babelor sau al copiilor. Chiar între fetele din aceeaşi familie exista o competiţie acerbă, unele fiind mai silitoare şi lucrând mai mult, altele, mai leneşe, mai puţin. În funcţie de hărnicie, mama le împărţea lucrurile pe care urmau să le ia atunci când se mutau în casa soacrei.

Tehnica ţesutului din „tort în tort" presupunea muncă multă, migală şi atenţie. Mai întâi cânepa se culegea de pe câmp, se topea la baltă, se scotea apoi şi se bătea cu melitoiul, un fel de ciocan din lemn, de răsuna tot satul. După aceea se răgila, se pieptănau firele, se torcea, iar vara se punea la ghilit, adică la înălbit într-o albie sau covată. După ce cânepa se făcea albă, fetele o torceau şi făceau urzeală, bătătură şi apoi pânză din tort în tort. Era muncă multă, povestesc bătrânii, până te vedeai cu o haină pe tine. Într-o iarnă, anotimp prin excelenţă dedicat activităţilor casnice, fetele reuşeau să ţese cam câte 3-4 vălătuci, lungi de vreo 15-20 de metri. Peste ladă, se aşezau apoi „pături de saci", adică straturi mari cu pânză de sac, ţesută în casă, traiste, scoarţe şi lăicere „în patru iţe, alese", perne lungi şi perne mici (cultuce), câte 8-10, plapume făcute în casă. Din pânza de bumbac, tinerele gospodine urmau să croiască iţari, cămăşi şi poale, componentele costumului popular bărbătesc, pe atunci la mare cinste. De asemenea, se ţeseau şi catrinţe femeieşti, chingi şi brâie în culorile steagului românesc sau decorate cu flori şi se coseau ii cu motive specifice.Sacii din pânză erau mai trainici şi mai rezistenţi şi în plus aveau o altă mare calitate, păstrau mult mai bine cerealele.

Scoarţele erau folosite pentru a acoperi pereţii „casei celei mari", sufrageria de astăzi, ţesute cu migală, din lână de diverse culori. Pe scoarţa cea mai frumoasă cei doi miri se aşezau în genunchi la biserică, ca să primească binecuvântarea preotului. Lăicerele erau aşternute de femei pe *laiţe,* un soi de bănci mai late, care făceau parte din mobilierul oricărei gospodării ţărăneşti, dar şi pe pat sau pe cuptor. Iarna, în lipsa plapumelor, erau utilizate şi ca aşternut pe timp de noapte. Pernele lungi erau făcute special pentru două persoane, având 80/80 cm şi respectau forma şi lungimea lăzii de zestre. Din zestrea fetei nu puteau lipsi preşurile de codiţe, cele care se aşterneau în „casa mică", în „casa mare" şi în tindă, covoare având pe-atunci doar oamenii mai înstăriţi. Acestea erau ţesute din resturi de materiale, erau călduroase şi rezistente. „În zona Moldovei de Sus, bogăţia textilelor de interior este de un rafinament extraordinar. Sunt valoroase printr-un colorit vegetal, care acolo s-a menţinut mai multă vreme decât în alte părţi, prin motivele utilizate. Dacă în satele de răzeşi femeile dispuneau de timpul lor cum doreau, în satele de clăcaşi femeile aveau timp liber doar iarna, când se aşezau la războiul de ţesut şi făceau adevărate opere de artă. Bogăţia şi valoarea lor constituie o marcă a acestei zone.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

CALENDAR

octombrie 2012

- *octombrie 1932.* 80 de ani de la apariţia, la Sibiu, a revistei lunare de literatură, critică şi artă **"Provincia literară",** până în august 1934
- *1 octombrie 1892.* 120 ani de la moartea lui **Gheorghe Sion,** poet, prozator şi traducător (22 mai 1822 - 1 oct. 1892)
- 1 octombrie 1922. 90 de ani de la înfiinţarea **Cercului ziariştilor profesionişti din Iaşi**
- *1 octombrie 1927.* 85 de ani de la naşterea lui **Nestor Vornicescu,** istoric, teolog, arhiepiscop al Craiovei şi mitropolit al Olteniei, membru corespondent al Academiei Române (1 oct. 1927 – 17 mai 2000)
- *2 octombrie 1852.* 160 de ani de la naşterea lui **Sir William Ramsay,** profesor universitar şi chimist englez; a fost membru de onoare al Academiei Române şi laureat al Premiului Nobel, 1904 (2 oct. 1852 - 23 iul. 1916)
- *3 octombrie 1897.* 115 ani de la naşterea lui **Louis Aragon,** poet, eseist, romancier şi ziarist francez (3 oct. 1897 - 24 dec. 1982)
- *5 octombrie 1847.* 165 de ani de la naşterea lui **Anghel Demetriescu,** critic literar, publicist şi teoretician (5 oct. 1847 - 18 iul. 1903)
- *5 octombrie 1877.* 135 de ani de la naşterea lui **Ştefan Petică,** poet, publicist şi bibliotecar (5 oct. 1877 - 20 oct. 1904)
- *5 octombrie 1897.* 115 ani de la apariţia, la Bucureşti, a revistei enciclopedice populare **"Albina",** sub îndrumarea lui Spiru Haret
- *5 octombrie 1902.* 110 de ani de la naşterea lui **Zaharia Stancu** (6 oct. 1902 - 5 dec. 1974)
- *6 octombrie 1892.* 120 ani de la moartea lui **Alfred Tennyson,** poet englez (6 aug. 1809 - 6 oct. 1892)
- *6 octombrie 1902.* 110 de ani de la naşterea lui **Petre Ţuţea,** scriitor, filosof (6 oct. 1902 - 3 dec. 1991)
- *6 octombrie 1907.* 105 de ani de la naşterea lui **Teodor Scarlat,** poet, prozator, publicist şi teatrolog (6 oct. 1907 – 18 dec. 1977)
- *8 octombrie 1897.* 115 ani de la naşterea lui **Ştefan I. Neniţescu,** poet, estetician, critic de artă şi publicist (8 oct. 1897 - oct. 1979)
- *8 octombrie 1907.* 105 de ani de la naşterea lui **Mihail Sebastian,** dramaturg, eseist, romancier, publicist, cronicar literar şi traducător (8 oct. 1907 - 29 mai 1945)
- *9 octombrie 1877.* 135 de ani de la inaugurarea primei stagiuni a Teatrului Naţional, cu poemul dramatic **Visul Dochiei,** de Fr. Damé
- *9 octombrie 1912.* 100 de ani de la naşterea lui **Grigore Gr. Adamescu,** scriitor, magistrat (9 oct. 1912 – 30 aug. 1999)
- *9 octombrie 1967.* 45 de ani de la moartea lui **André Maurois,** scriitor francez (26 iulie 1885 – 9 oct. 1967)
- *10 octombrie 1847.* 165 de ani de la naşterea lui **Gheorghe Dima,** compositor, dirijor şi profesor de muzică, unul dintre primii maeştri ai polifoniei corale româneşti (10 oct. 1847 – 3 iunie 1925)
- *10 octombrie 1892.* 120 de ani de la naşterea lui **Ivo Andrić,** scriitor şi diplomat iugoslav, laureate al Premiului Nobel pentru Literatură pe anul 1961 (10 oct. 1892 – 13 martie 1975)
- *13 octombrie 1902.* 110 ani de la naşterea lui **Ştefan Odobleja,** medic (13 oct. 1902 – 2 oct. 1978)
- *14 octombrie 1777.* 235 de ani de la naşterea lui **Costache Conachi,** poet (14 oct. 1777 – 4 feb. 1849)
- *14 octombrie 1857.* 155 de ani de la naşterea lui **Gheorghe Ionescu-Gion,** istoric al Bucureştilor (14 oct. 1857 - 29 iun. 1904)
- *15 octombrie 1817.* 195 de ani de la moartea lui **Johann Ludwig Burckhardt,** orientalist, călător şi explorator elveţian (24 nov. 1784 - 15 oct. 1817)
- *15 octombrie 1937.* 75 de ani de la apariţia revistei bilunare clujene **"Dacia istorică" ,** sub conducerea lui Iosif Schiopul
- *16 octombrie 1907.* 105 de ani de la moartea lui **Giosuè Carducci,** poet şi critic literar italian, laureat al Premiului Nobel, 1906 (27 iul. 1835 – 16 oct. 1907)
- *17 octombrie 1892.* 120 ani de la naşterea lui **Dragoş Protopopescu,** poet, prozator, eseist, publicist şi traducător (17 oct. 1892 - 11 apr. 1948)
- *17 octombrie 1897.* 115 ani de la naşterea **Ştefaniei Lily Maria Teodoreanu,** scriitoare, publicistă şi traducătoare (17 oct. 1897 – 31 mai 1995). Soţia lui Ionel Teodoreanu.
- *20 octombrie 1822.* 190 de ani de la naşterea lui **Thomas Hughes,** scriitor şi biograf englez (20 oct. 1822 - 22 martie 1896)
- *20 octombrie 1892.* 120 ani de la naşterea lui **Tache Papahagi,** folclorist şi lingvist (20 oct. 1892 - 17 ian. 1977)
- *22 octombrie 1882.* 130 de ani de la moartea lui **Ioan Andreescu,** pictor (15 feb. 1850 - 22 oct. 1882)
- *22 octombrie 1907.* 105 de ani de la naşterea prozatoarei **Cella Serghi** (22 oct. 1907 - 19 sept. 1992)
- *23 octombrie 1872.* 140 de ani de la moartea lui **Théophile Gautier,** poet, prozator şi eseist francez (30 aug. 1811 - 23 oct. 1872)
- *23 octombrie 1877.* 135 de ani de la moartea lui **Alexandru Papiu-Ilarian,** scriitor, publicist, istoric şi om politic, unul dintre conducătorii Revoluţiei de la 1848 (1823 - 23 oct. 1877)
- *23 octombrie 1957.* 55 de ani de la moartea lui **Mihai Codreanu,** poet (25 iul. 1876 - 23 oct. 1957)
- *25 octombrie 1902.* 110 de ani de la naşterea lui **Dumitru Popovici,** istoric, critic literar şi profesor universitar (25 oct. 1902 - 6 dec. 1952)
- *27 octombrie 1782.* 230 de ani de la naşterea lui **Niccolo Paganini,** violonist şi compozitor italian (27 oct. 1782 – 27 mai 1840)
- *28 octombrie 1952.* 60 de ani de la moartea lui **Mircea Vulcănescu,** scriitor, filosof (19 feb. 1904 – 28 oct. 1952)
- *29 octombrie 1882.* 130 de ani de la naşterea lui **Jean Giraudoux,** romancier, eseist şi dramaturg francez (29 oct. 1882 – 31 ianuarie 1944)
- *30 octombrie 1762.* 250 de ani de la naşterea lui **André Chénier,** poet francez (30 oct. 1762 – 25 iulie 1794)
- *31 octombrie 1857.* 155 de ani de la naşterea lui **Axel Munthe,** scriitor suedez (31 oct. 1857 - 11 feb. 1949)
- *31 octombrie 1972.* 40 de ani de la moartea lui **Onisifor Ghibu,** cărturar, istoric, scriitor, pedagog, fondator al ziarului basarabean "România nouă" (31 mai 1883 - 31 oct. 1972)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR
Revistă lunară editată de Biblioteca Metropolitană Bucureşti
Monthly publication edited by the Metropolitan Library of Bucharest

sub auspiciile / *under the auspicies of*
Asociaţiei Bibliotecarilor şi Documentariştilor din România
Association of Librarians and Documentarists of Romania

Director de onoare / *Honorary Director*
Acad. Dinu C. GIURESCU, *Romanian Academy*

Consiliul ştiinţific / *Scientific Council*
Frédéric BARBIER
Directeur de recherche au CNRS (IHMC/ENS Ulm),
Directeur d'études à l'Ecole pratique des hautes études (conférence d'Histoire et Civilisation du livre)
Prof. univ. dr. Ilie BĂDESCU, *University of Bucharest*
Dr. Georgeta FILITTI, *Historian*
Prof. univ. dr. Valeriu RÂPEANU, *University of Bucharest*
Dinu SĂRARU, *Writer*
Acad. Ştefan ŞTEFĂNESCU, *Romanian Academy*
Acad. Gheorghe VLĂDUŢESCU, *Romanian Academy*

Director / *Director*
Dr. Florin ROTARU
Director General al Bibliotecii Metropolitane Bucureşti
General Director of Metropolitan Library of Bucharest

Director artistic / *Art Director*
Mircia DUMITRESCU
Universitatea Naţională de Arte din Bucureşti / *Bucharest National University of Arts*

Redactor-şef onorific / *Honorary Editor-in-Chief*
Ion HOREA, *Writers Union of Romania*

Redactor-şef / *Editor-in-Chief*
Dr. Marian NENCESCU

Colectivul redacţional / *Editorial Board*
Dr. Julieta ROTARU, Florin PREDA
Radu VLĂDUŢ
Mariana DUMITRU (tehnoredactare)

Redacţia şi Administraţia / *Office and Administration*
01354, Bucureşti, Str. Tache Ionescu Nr. 4, Sector 1, România
Tel./Fax: +40/021 539 65 00, 021 539 65 40
E-mail: rbb@bmms.ro, nencescu_marian@yahoo.com
Website: www.bibliotecametropolitana.ro / www.dacoromanica.ro

©Biblioteca Metropolitană Bucureşti
Această publicaţie poate fi reprodusă, sub orice formă şi prin orice mijloace,
doar în scopul informării, documentării, cercetării sau al recenzării ei.
This publication may only be reproduced, in any form or by any means,
for the purposes of information, documentation, research or review.

Revista apare lunar, cu texte în limbile română, engleză şi franceză,
şi publică anual volumul colectiv *Lucrările Simpozionului Internaţional*
CARTEA. ROMÂNIA. EUROPA, cu texte în limbile engleză şi franceză.
This monthly review comprises articles in Romanian, English, and French,
and yearly publishes the collective volume Proceedings of the International Symposium
THE BOOK. ROMANIA. EUROPE *including contributions in English and French.*

ISSN 1454–0487

TIPAR: COPERTEX

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

MIHAI CIMPOI

n. 1942

70 de ani de la naştere

Procesul redobândirii românismului cultural în Basarabia s-a desfăşurat însă sub semnul călăuzitor al lui Mihai Eminescu, cel căruia i-a dat lui Mihai Cimpoi şi forţa de a arăta lumii că avem valori universale, pe picior de competivitate cu celelalte confirmate. Astfel, a reuşit să realizeze un fapt unic: o suită de dialoguri cu 74 eminescologi şi traducători ai lui Eminescu din mai multe ţări, publicate în volumele **Spre un nou Eminescu** ***(Chişinău, 1998; Bucureşti, 1994) şi*** **Mă topesc în flăcări** ***(1999, 2001). În calitate de cercetător pasionat şi avizat al operei şi personalităţii lui M. Eminescu şi-a pus exegezele sub semnul ontologicului, al căutării esenţei*** **Fiinţei** ***de către marele poet, în volume precum:*** **Narcis şi Hyperion** ***(1979 etc.),*** **Căderea în sus a Luceafărului** ***(1996) sau*** **Plânsul Demiurgului** ***(1998).***

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

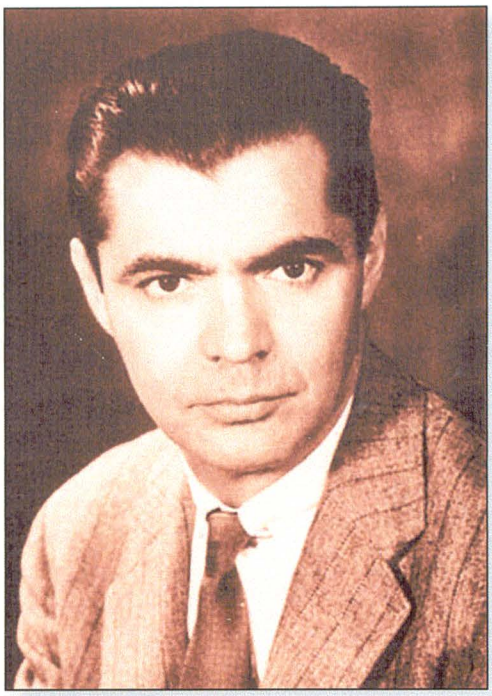

GEORGE EMIL PALADE

1912 – 2004

100 de ani de la naştere

George Emil Palade a realizat importanța excepțională a microscopiei electronice şi a biochimiei în studiile de citologie. Cum nu era biochimist, a inițiat o colaborare cu Philip Siekevitz. Împreună au combinat metodele de fracționare a celulei cu microscopie electronică, producând componenți celulari care erau omogeni morfologic. Analiza biochimică a fracțiunilor mitocondriale izolate a stabilit definitiv rolul acestor organule subcelulare ca un component major producător de energie. Cel mai important element al cercetărilor lui Palade a fost explicația mecanismului celular al producției de proteine. A pus în evidență particule intracitoplasmatice bogate în ARN, la nivelul cărora se realizează biosinteza proteinelor, numite ribozomi sau **corpusculii lui Palade.** ***Împreună cu Keith Porter a editat revista*** **The Journal of Cell Biology** ***(„Revista de Biologie Celulară"), una dintre cele mai importante publicații ştiințifice din domeniul biologiei celulare. În 1961, G. E. Palade a fost ales membru al Academiei de Ştiințe a SUA.***

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro